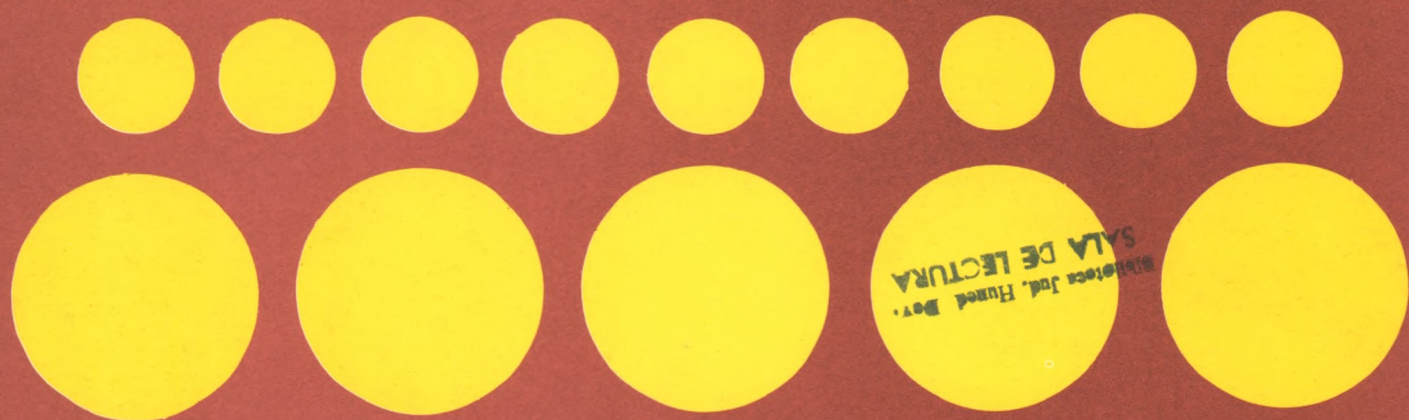

Revista ECONOMICA

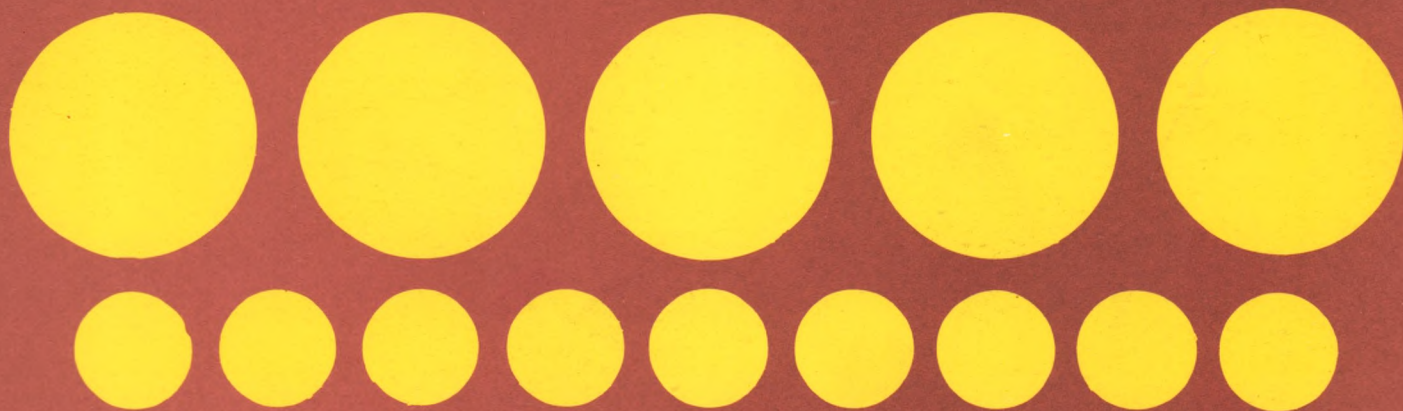
CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

Biblioteca Jud. Huned. Dev.
SALA DE LECTURA

Biblioteca Jud. Huned. Dev.
SALA DE LECTURA

CONCENTRAREA EFORTURILOR
PENTRU
REALIZAREA INTEGRALĂ
A OBIECTIVELOR DEZVOLTĂRII
ECONOMICO-SOCIALE A ȚĂRII

Cu prilejul vizitei de lucru în județul Iași
**TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU
A PARTICIPAT LA DESCHIDEREA
NOULUI AN DE ÎNVĂȚĂMÎNT**

Aspect de la marea adunare populară din municipiul Iași

În timpul vizitei la Complexul de învățămînt—cercetare—producție al Institutului politehnic „Gh. Asachi”

În vizită la Întreprinderea de tractoare și reglatoare din Pașcani

UNITATE DE NECLINTIT, ADEZIUNE DEPLINĂ A ÎNTREGULUI POPOR LA POLITICA PARTIDULUI

SE POATE SPUNE că prima jumătate a lunii septembrie a fost caracterizată printr-o deosebit de puternică efervescență a vieții politice a țării noastre, atât pe plan intern cât și pe acela al relațiilor sale internaționale, purtând amprenta de neșters a prodigioasei activități a secretarului general al partidului, președinte Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Evenimentul dominant a fost, desigur, Congresul al II-lea al consiliilor populare, larg și reprezentativ forum de lucru, expresie a democratismului autentic și profund al orînduirii noastre, marcat prin magistrala cuvîntare rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu la încheierea lucrărilor sale. A avut loc de asemenea o importantă ședință a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., care, pe lângă analiza temeinică a activității desfășurate pentru îndeplinirea planului, a măsurilor ce se impun pentru îndeplinirea exemplară a tuturor indicatorilor săi, a hotărît, în deplin consens cu întreaga politică a partidului și statului nostru consacrată păcii, bunăstării și fericirii poporului, reducerea cheltuielilor militare cu 2 miliarde lei, precum și a altor cheltuieli ale statului cu încă 4 miliarde lei. Fondurile astfel eliberate sînt destinate asigurării progresului social-economic mai rapid și creșterii mai intense a nivelului de trai. Expresie a grijii partidului nostru, a secretarului său general față de tînăra generație, deschiderea școlii, devenită o sărbătoare tradițională a tineretului, a avut loc și în acest an în prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu, prilej cu care, președintele țării a rostit la Iași o importantă cuvîntare, adevărat îndreptar de muncă și de viață pentru viitorii constructori ai socialismului și comunismului în patria noastră. În sfîrșit trebuie amintite și vizitele de lucru ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, rodnicul dialog purtat de secretarul general al partidului cu oamenii muncii, manifestare concretă a strînsei legături dintre partid și popor.

Pe planul relațiilor internaționale în aceste două săptămîni s-au desfășurat vizite în țara noastră ale unor șefi de state din diverse zone geografice, soldate cu semnarea unor documente menite să intensifice cooperarea dintre țările noastre, prilejuri, totodată, de reafirmare a politicii României socialiste consacrată păcii, edificării unei noi ordini internaționale, unei lumi mai bune și mai drepte.

Document de inestimabilă valoare, orizonturi largi activității creatoare a poporului, perfecționării continue a vieții economice

ODATĂ MAI MULT, desfășurarea lucrărilor celui de al II-lea Congres al consiliilor populare a demonstrat cu o deosebită forță de convingere democratismul real al orînduirii noastre unde toate hotărîrile se iau împreună cu poporul, se înfăptuiesc împreună cu poporul pentru binele și prosperitatea sa. Așa cum spunea secretarul general al partidului sînt puține țări ale lumii în care toți reprezentanții aleși ai națiunii — de la comune, orașe, municipii și județe — se strîng într-un asemenea forum pentru a dezbate împreună problemele dezvoltării localităților, ale progresului general al țării. Este aceasta o experiență deosebită și o expresie profundă a noii democrații socialiste pe care o edificăm în România. Cu atât mai mult cu cît, desfășurîndu-se la punctul de confluență a două cincinale, deci într-un moment deosebit de semnificativ, Congresul a avut pe ordinea de zi probleme de o mare importanță pentru munca și viața poporului nostru, pentru activitatea sa în următoarea perioadă și în special pentru înfăptuirea planurilor

de dezvoltare economico-socială a României socialiste în profil teritorial, pentru adâncirea continuă a democrației socialiste.

Expunerea rostită cu acest prilej de tovarășul Nicolae Ceaușescu, constituie un impresionant document, expresie grăitoare a gândirii inovatoare, revoluționare, a puterii de pătrundere și de analiză clarvăzătoare a secretarului general al Partidului Comunist Român. Expunerea evidențiază cu claritate rolul consiliilor populare, răspunderile mari ce revin acestor foruri locale ale puterii revoluționare a căminilor muncii în procesul edificării societății socialiste multilateral dezvoltate, prezintă, în același timp, o covârșitoare însemnătate și o inestimabilă valoare teoretică și practică pentru multiple domenii, îmbrățișând întreaga viață a societății noastre, de la activitatea economică până la cea cultural-științifică, de formare și dezvoltare a conștiinței socialiste, de afirmare tot mai puternică a principiilor eticii și echității socialiste. Materializând deplina adevărată, înalta satisfacție cu care participanții la Congres, ca și milioane de alți oameni ai muncii care, cu cel mai viu interes, au urmărit cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, sentimente exprimate apoi într-un adevărat torent de telegrame adresate conducerii partidului, personal secretarului său general, Congresul a hotărât în unanimitate ca expunerea să fie adoptată ca program al întregii activități viitoare a consiliilor populare. Această hotărâre ca și miile și miile de telegrame și scrisori dau glas cu putere unității de neclintit a poporului nostru în jurul partidului comunist, al secretarului său general, deciziei ferme a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, de a face totul pentru a înlăptui până la capăt Programul partidului, hotărârile celui de al XII-lea Congres, de a pași neabătută înaintea, cu pasiune revoluționară, pe drumul edificării societății socialiste multilateral dezvoltate, a comunismului.

Pătrunzătoarea analiză pe care secretarul general al partidului o face asupra dezvoltării economico-sociale a României în perioada 1950—1980 relevă în modul cel mai convingător uriașele succese înregistrate de poporul român pe calea construcției socialiste, faptul că eforturile sale de-a lungul acestor trei decenii s-au materializat în crearea unei puternice avuții naționale care a făcut, așa cum sublinia secretarul general al partidului „ca țara noastră — în trecut o țară cu o economie înapoiată — să înregistreze progrese uriașe, demonstrând cu putere forța socialismului, capacitatea noii societăți, în care puterea aparține poporului însuși, în care clasa muncitoare are rolul conducător, faptul că poporul știe să conducă mai bine, să înlăptuiască mai bine dezvoltarea societății, să asigure progresul economiei social“.

Cifrele comparative prezentate în expunere ilustrează cu o mare elocvență drumul luminos pe care țara noastră l-a parcurs în cele trei decenii de construcție socialistă, timp extrem de scurt la scară istorică, dar extrem de bogat în realizări. Fie că este vorba de creșterea venitului național, indicatorul cel mai sintetic, fie că ne referim la aspecte mult mai concrete — producția de energie electrică, de oțel sau de alte produse pe locuitor — constatăm cu deosebită satisfacție, cu adevărată mândrie patriotică, că decalajele care despărțeau România de țările dezvoltate s-au micșorat de 3—4 ori. Este un bilanț cu atât mai valoros cu cât sînt prea puține țările care prin propriile lor forte, înfruntînd destule greutăți din rîndul cărora nu au lipsit calamități naturale, pornind de la o bază extrem de precară — o țară cu economia distrusă de război și pe a cărei avuție națională exploatarea străină o secătuisese decenii și chiar secole de-a rîndul — să fi obținut, mai ales în perioada postbelică, atât de frămîntată, rezultate asemănătoare.

Evidențiind toate aceste mari realizări, rod al muncii pline de abnegație a muncitorilor, țăranilor, intelectualilor, a tuturor oamenilor muncii fără deosebire de naționalitate, a întregului popor, secretarul general al partidului, cu realismul pătrunzător ce îl caracterizează, atrăgea însă atenția — și aceasta este o țară de o mare importanță teoretică, pe care economiștii vor trebui desigur să o aprofundeze — că toate aceste succese trebuie consolidate temeinic. După cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea sa, printr-o comparație cu o deosebită putere de convingere, în perioada care a trecut „obținînd victorii hotărîtoare, am parcurs distanțe mari, cu caracter strategic; acum este necesar să acționăm pentru consolidarea euceririlor și victoriilor realizate... România este astăzi de cîteva ori mai bogată, mai puternică. Dar este nevoie să consolidăm această înaintare, aceste cuceriri, pentru a crea condiții de a continua ofensiva pentru înlăptuirea Programului partidului, pentru victoria comunismului în România“.

Principali indicatori ai dezvoltării economico-sociale și ai creșterii nivelului de trai în perioada 1950—1980

	1950	1965	1980	1980 1950
Produsul social — miliarde lei	83	344	1 317	15 ori
Venitul național — miliarde lei	35	146	546	15 ori
Producția globală industrială — miliarde lei	27,5	178,4	965	34 ori
Producția globală agricolă — miliarde lei	32,4	62,5	147,7—157,2	3,8—4,1 ori
Fondurile fixe total — miliarde lei	207	517	1 950	8,6 ori
Productivitatea muncii (calculată pe baza producției globale) în industrie — mii lei/persoană	30,6	105,0	293,8	9,3 ori
Comerțul exterior — miliarde lei	8,3	43,9	335,8	42 ori
Veniturile din retribuția muncii personale — miliarde lei	10,1	57,2	211,8	21 ori
Retribuția medie netă a personalului muncitor — lei lunar	337	1 028	2 256	6,7 ori
Retribuția reală — total personal %	100	225,6	422,8	4,2 ori
Veniturile obținute de populație din fondurile sociale de consum — miliarde lei	3,5	22,9	82,2	23 ori
Desfacerea de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist — miliarde lei	12,1	63,7	214,9	16 ori
Locuințe din fondurile statului — mii apartamente		1951—1965	1966—1980	
		370,3	1 614	

În acest sens, noul plan cincinal se definește, prin prevederile sale, ca o etapă importantă tocmai pentru consolidarea și dezvoltarea pe un plan superior a marilor victorii de până acum. Toate orientările concrete date de secretarul general al partidului în ampla sa expunere, începînd cu realizarea unui echilibru optim între toate sectoarele de activitate, amplasarea rațională a forțelor de producție pe teritoriu, restructurarea producției industriale, în vederea diminuării consumurilor materiale și energetice, dezvoltarea noilor surse energetice și valorificarea maximă a tuturor resurselor locale — în acest scop o atenție deosebită fiind acordată industriei mici — până la crearea condițiilor pentru creșterea continuă, pe toate căile, a eficienței economice, dezvoltarea și modernizarea mai rapidă a agriculturii, converg spre realizarea acestui obiectiv de o deosebită însemnătate.

În acest context, un loc important este acordat în expunerea secretarului general sarcinilor concrete ce revin consiliilor populare în așa fel încît activitatea lor să corespundă cerințelor economiei, cerințelor întregului popor. Este subliniat faptul că consiliile populare, împreună cu ministerele și centralele trebuie să asigure ca rezultatele bune obținute în acest an în perfecționarea organizării unor întreprinderi din fiecare ramură industrială să fie generalizate pînă la jumătatea anului viitor; tot lor le revin răspunderi deosebite pentru dezvoltarea industriei mici, a cărei producție va trebui să crească de la 1 800 lei anual pe locuitor pînă la 5—6 000 lei, pe baza principiilor cuprinse în proiectul de lege supus dezbaterii congresului, precum și pentru dezvoltarea agriculturii, pentru cultivarea fiecărui metru de pămînt, această mare avuție a întregului popor, pentru desfășurarea în cele mai bune condiții și la timp a campaniilor agricole. Consiliile populare, spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu, acționînd în spiritul autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare trebuie să-și exercite deplin atribuțiile ce le revin în mobilizarea maselor de oameni ai muncii la realizarea exemplară a planului, sporindu-și contribuția la soluționarea operativă a tuturor problemelor.

Referindu-se la domeniul investițiilor, secretarul general al partidului sublinia că și aici trebuie să consolidăm succesele dobîndite, și pentru aceasta este necesar ca toate investițiile să fie realizate cu cheltuieli minime și în termene cît mai scurte.

să nu mai fie începute alte investiții noi pînă cînd nu este asigurată intrarea în funcțiune a tuturor celor începute. „Am arătat că am înaintat pe un front larg, pe distanțe mari. Acum, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, trebuie să terminăm lucrările, să consolidăm, să asigurăm ca noile obiective să producă, și numai după aceea să trecem la noi construcții. Avem suficiente forțe de producție ca, lucrînd la întreaga capacitate, să putem să realizăm aproape fără noi investiții, producția prevăzută pînă în 1985“.

Și pe un alt plan, acela al comerțului exterior, este necesar să se acționeze, cu fermitate, într-o direcție similară. Creșterea de 42 de ori a volumului comerțului exterior este deosebit de mare și dezvoltarea economiei noastre naționale ne angrenează, în continuare, din ce în ce mai puternic în diviziunea mondială a muncii, în relațiile economice internaționale. Dar, sublinia secretarul general al partidului, este necesar să facem în așa fel încît să reducem substanțial datoria externă pe care o avem pentru importurile de utilaje și de materii prime, să ajungem ca într-un număr de ani să nu mai recurgem la credite, care, de altfel, au devenit extrem de scumpe și să ne soluționăm problemele cu mijloace proprii.

Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu cuprinde deci un program concret, multilateral, de o deosebită valoare, pentru perfecționarea activității întregului popor. De la înalta tribună a Congresului, secretarul general al partidului și-a exprimat convingerea că oamenii muncii din toate sectoarele de activitate vor face totul pentru a înlăptui hotărîrile Congresului al XII-lea al partidului, convingere confirmată pe deplin de angajamentele entuziaste, ferme, pe care clasa muncitoare, țărînimea, intelectualitatea și le asumă în fața conducerii partidului, personal a secretarului său general prin nemăsurate scrisori și telegrame expediate din toate colțurile țării.

O politică pe deplin consacrată bunăstării și fericirii poporului

SE DESPRINDE din expunerea secretarului general al partidului nostru un fapt fundamental: întreaga politică a partidului, toate eforturile pe care le-am depus, întreaga noastră muncă sînt consacrate bunăstării și fericirii poporului, creșterii continue a nivelului său de trai material și spiritual, afirmării multilaterale a personalității umane. Practic, așa cum se evidențiază în expunere, în perioada celor trei decenii de construcție socialistă s-au obținut realizări cu adevărat istorice în schimbarea condițiilor de viață ale oamenilor muncii, în ridicarea bunăstării generale a poporului. Din datele extrem de relevante prezentate de secretarul general al partidului cităm numai faptul că în această perioadă retribuția reală, subliniem reală, a crescut de 4,2 ori. Această creștere în termeni reali este rezultatul politicii economice a partidului care a exercitat un control strict asupra prețurilor, a căror creștere nu a depășit, în general, un procent pe an. Puterea de cumpărare a oamenilor muncii a crescut continuu astfel că desfacerile de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist au crescut de 16 ori, fapt exprimat convingător și atunci cînd puterea de cumpărare este comensurată prin cantități de produse de interes general. Sînt fapte concrete care demonstrează cu putere că esența politicii partidului nostru este satisfacerea trebuințelor materiale și spirituale ale omului, realizarea unei societăți în care personalitatea umană să se manifeste deplin, în care omul să se bucure din plin de cuceririle civilizației materiale și spirituale, să fie participant activ la făurirea propriului său destin.

În acest sens una din marile cuceriri ale orînduirii noastre o constituie realizarea unui raport echitabil între veniturile mari și cele mici, acțiune al cărei promotor activ și consecvent a fost însuși secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. De la un raport de aproape 23 la 1 în 1950, de 10 la 1 în 1965, s-a ajuns la un raport de 5,5 la 1 în prezent. Acest echilibru corespunzător între veniturile mari și mici, în spiri-

tul echității și dreptății sociale, s-a realizat pe calea creșterii mai rapide și mai accentuate a veniturilor mici, crescînd proporțional, însă în limitele acestui raport, și celelalte venituri ale populației. Desigur diferențierea în retribuție în raport cu munca și calitatea se va menține, fără să depășească însă anumite limite, deoarece nu s-ar mai încadra în principiile socialiste și comuniste. Or, noi, așa cum afirma tovarășul Nicolae Ceaușescu, vom face totul pentru a aplica aceste principii în construcția socialismului în țara noastră, pentru a dezvolta sentimentul de demnitate, umanismul revoluționar, pentru a sădi în rîndurile poporului, ale tineretului, idealurile de egalitate și de dreptate socială.

Transpare acest viabil țel și din permanenta grijă a partidului nostru pentru adîncirea continuă a democrației socialiste, proces a cărui expresie a constituit-o însuși acest al doilea Congres al consiliilor populare. Avem acum o societate socialistă formată din clase și categorii sociale prietene care în deplină unitate urmează neabătut politica partidului comunist, edificînd societatea socialistă multilateral dezvoltată, asigurînd creșterea continuă a bunăstării poporului, întărirea independenței și suveranității patriei. Dar contradicții se pot manifesta și în condițiile socialismului, rolul partidului comunist fiind să le sesizeze la timp, să acționeze pentru înlăturarea lor, păstrînd permanent un strîns contact cu poporul, acționînd în strînsă legătură cu el, făcînd totul pentru participarea directă a clasei muncitoare, a întregului popor, la conducerea tuturor sectoarelor de activitate. Și tocmai în acest sens a acționat și acționează partidul nostru care a făcut totul pentru realizarea cadrului organizatoric necesar participării largi a maselor populare la conducerea societății, pentru dezvoltarea democrației socialiste. Acum, așa cum sublinia odată mai mult secretarul general al partidului, trebuie să facem ca acest cadru să funcționeze cit mai bine și mai eficient, pentru ca masele populare să fie participante active la tot ceea ce se hotărîște și se înlăptuiește în țara noastră, aceasta constituind „una din problemele esențiale ale socialismului, una din problemele fără de care nu se pot asigura făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea spre comunism“. Iar în acest sens, sarcini și răspunderi deosebite revin consiliilor populare, care alese de cetățeni se află în slujba intereselor cetățenilor, ale țării. Așa cum preciza secretarul general al partidului „Dacă ne vom mulțumi numai să dezbaterem și să adoptăm hotărîri și nu lucrăm cu oamenii, aceasta nu înseamnă că rezolvăm și acționăm în mod democratic. Trebuie să lucrăm cu oamenii, pentru oameni! Să facem totul ca întregul popor să sprijine activ coeziunile noastre populare, întregul stat în făurirea socialismului și comunismului“.

În aceste condiții, în care creșterea continuă a conștiinței oamenilor muncii, ridicarea nivelului lor de cultură și de pregătire profesională, apare ca un imperativ, partidul nostru acordînd o deosebită grijă formării omului nou al societății socialiste și comuniste. Este ceea ce a reieșit și din cuvîntarea rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu la marea adunare populară din municipiul Iași, prilejuită de deschiderea anului școlar, unde secretarul general al partidului spune: „Nu trebuie să uităm nici un moment că noi sîntem încă în plin proces al transformărilor revoluționare. Socialismul și comunismul cer abnegație, devotament nemărginit, spirit revoluționar — și trebuie să învățăm să fim revoluționari în tot ceea ce facem, să muncim ca adevărați revoluționari“.

★

Mai sînt 3 luni și jumătate pînă la încheierea acestui cincinal, pînă la intrarea într-o nouă etapă a consolidării și dezvoltării succeselor de pînă acum. Ampla expunere a secretarului general al partidului oferă o imagine clară asupra sarcinilor și obiectivelor de mare complexitate și nu ușor de realizat care ne stau în față. Dispunem însă de tot ceea ce este necesar pentru înlăptuirea lor, pentru ca, acționînd în strînsă unitate, sub conducerea partidului să asigurăm bunăstarea, independența și suveranitatea patriei noastre socialiste.

Nicoară IONESCU

PREGĂTIREA ȘI UTILIZAREA MAI BUNĂ A FORTEI DE MUNCĂ – SURSĂ DE SPORIRE A PRODUCTIVITĂȚII

POLITICA PARTIDULUI de înregistrare susținută a economiei naționale cu mijloace de producție moderne, de înaltă eficiență – politică ce accentuează cu deosebire latura calitativă a muncii –, determină, pe un plan mai general și într-un orizont larg de timp, necesitatea intensificării acțiunii unei serii de factori implicați organic în procesul dezvoltării. Între aceștia forța de muncă, asigurarea volumului, a distribuției sale raționale în teritoriu, a unui nivel de pregătire și utilizare superioare – idee subliniată în numeroase rânduri de secretarul general al partidului, „**Mer-sul nostru înainte, arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, depinde în mod hotărâtor și nemijlocit de calitatea și competența oamenilor, de capacitatea lor de a stăpîni mijloacele de producție mereu mai perfecționate, de priceperea de a administra bogățiile țării, avuția națională, de receptivitatea la tot ce e nou și înaintat, de puterea de a ține pasul cu progresul mondial**”. La rîndul lor dezbaterile prilejuite de cel de-al doilea Congres al consiliilor populare, larg forum democratic care a analizat probleme de fond ale dezvoltării economico-sociale ale României în anii următori, a evidențiat pe larg însemnătatea factorului uman în procesul materializării obiectivelor societății socialiste multilateral dezvoltate. Deopotrivă au fost analizate, în spiritul înaltei exigențe și răspunderi comuniste față de destinele patriei, modalitățile concrete de asigurare cu forță de muncă calificată a fiecărui județ și localități.

Dezvoltarea industrială a județului Mehedinți, rezultat al politicii științifice a partidului și statului de amplasare rațională a forțelor de producție pe întreg teritoriul patriei, este ilustrată și de creșterea numărului de întreprinderi. În cincinalul în curs, acela sporește de la 19 în 1975 la 25 în 1980, în condițiile asigurării lărgirii și dezvoltării capacităților productive existente. În aceeași perioadă, volumul fondurilor fixe crește de la circa 8 miliarde lei la 13,4 miliarde lei. Sînt dinamici care, firesc, determină mutații cantitative și calitative importante în structura populației ocupate și implicit a forței de muncă.

Problemele asigurării, utilizării și perfecționării forței de muncă devin, deci, din ce în ce mai complexe. Obținerea unei eficiențe ridicate este esențialmente legată de nivelul calificării forței de muncă, de utilizarea ei cît mai deplină, de folosirea astfel în întregime a capacităților de producție cu respectarea riguroasă a unor tehnologii optime de fabricație.

Faptul că productivitatea muncii pe lucrător va trebui să fie la sfîrșitul a-

Iulian PLOȘTINARU,
prim-secretar al Comitetului județean
Mehedinți al P.C.R.

cestui an cu aproape 30 la sută mai mare decît în 1975 a impus și impune în continuare să se acționeze pentru pregătirea și perfecționarea pregătirii forței de muncă în structura, meseriile și specialitățile cerute de procesul dezvoltării județului. Cum a evoluat numărul personalului din județ, ce acțiuni s-au întreprins și se întreprind spre a asigura corelația între nivelul calificării personalului și exigențele realizării unei noi calități în întreaga activitate?

În acest an, numărul personalului muncitor depășește cifra de 84 mii persoane, iar populația ocupată la 1 000 locuitori ajunge la 453 persoane. În cadrul populației ocupate, ponderea per-

dițiile de calitate, cerute. Ilustrativ este și faptul că, sub aspectul obținerii inițiale a calificării, la Întreprinderea mecanică, la Întreprinderea de vagoane, la Întreprinderea de construcții navale și prelucrări la cald ș.a. — unde există un grad mai mare de tehnicitate și complexitate a lucrărilor — ponderea principală în totalul personalului o au muncitorii pregătiți prin licee și școli profesionale. Din tabel se mai desprinde faptul că la C.C.H., C.P.L., Întreprinderea minieră, Întreprinderea de confecții, Întreprinderea textilă „Cazanele”-Orșova, cea mai mare parte din forța de muncă calificată s-a asigurat prin forme simple de calificare; or, aceasta a avut implicații negative atît în realizarea normelor de producție, cît și în ce privește asimilarea și introducerea noului în producție, cît și în ce privește obținerea unor categorii de calificare corespunzătoare complexității mereu crescînde a proceselor de fabricație.

Tabelul nr. 1
Asigurarea și pregătirea forței de muncă pe județ și pe principalele întreprinderi,
în perioada 1976—1980

Unitatea	Forme de pregătire :			
	Absolvent liceu	Absolvent școală profesională	Absolvent cursuri calificare	Practica la locul de muncă
TOTAL JUDEȚ	6,9	28,2	46,4	18,5
Întrep. constr. navale și prelucrări la cald	2,1	45,2	41,5	11,2
Întreprinderea de vagoane	4,7	61,0	33,4	0,9
Întreprinderea mecanică	34,7	24,9	33,5	1,9
C.C.H. Drobeta-Turnu Severin	1,9	32,3	45,6	20,2
C.P.L. Drobeta-Turnu Severin	5,0	40,7	54,3	—
Întreprinderea de confecții	0,7	4,6	91,1	3,6
Întreprinderea minieră Orșova	12,6	3,6	82,2	1,6
Întreprinderea textilă „Cazanele”-Orșova	6,9	19,8	72,1	1,2
Șantierul naval Orșova	4,9	46,3	43,8	—

sonalului muncitor a crescut de la 48 la sută în 1975 la 56,7 la sută în 1980, creșteri mai accentuate înregistrîndu-se în activitatea din industrie. Numai în perioada actualului cincinal, în județul Mehedinți au fost calificate prin diferite forme de pregătire aproape 20 mii persoane. Pe lîngă meseriile tradiționale de lăcătuș, sudor, strungar, tîmplar, zidar, au apărut meserii și specialități ca : operator chimist, laborant, forjor, matrițer, energetician etc. Situația asigurării și pregătirii forței de muncă pe județ, ca și în principalele întreprinderi în perioada 1976—1980 este prezentată în tabelul nr. 1.

Din analiza datelor respective rezultă că au existat preocupări din partea întreprinderilor menționate de a asigura și pregăti forța de muncă necesară, ceea ce a permis și permite, în general, realizarea produselor planificate în con-

Creșterea calificării influențează nemijlocit productivitatea

TOCMAI PRACTICA demonstrează că modulul relativ simplu de dobîndire a calificării i se datorește, în bună parte, numărul apreciabil de muncitori care nu-și realizează normele de producție — 28,7 la sută din totalul muncitorilor acordanți la nivelul județului : peste această medie se situează Întreprinderea de confecții Drobeta-Turnu Severin (61,0 la sută), I.C.N.P.C. (38,7 la sută), Întreprinderea mecanică (29,6 la sută) ș.a.

Rezervele care există încă în județ pe linia îmbunătățirii calificării și astfel a utilizării eficiente a potențialului tehnic din unități sînt puse în lumină și de corelația care există între gradul de înzestrare a muncii cu fon-

Tabelul nr. 2

Dinamica principalilor indicatori ai industriei județului Mehedinți

1975 = 100

Indicatori	1979	1980
Producția globală	149,9	157,6
Numărul de muncitori	118,0	125,7
Productivitatea muncii	121,1	130,6
Valoarea fondurilor fixe	125,0	167,5
Valoarea fondurilor fixe pe un muncitor	105,8	133,3

duri fixe și sporirea productivității. Așa cum se desprinde din tabelul nr. 2, deși gradul de înzestrare a forței de muncă cu fonduri fixe a cunoscut creșteri însemnate în perioada 1976—1980 (circa 33 la sută), sporul productivității muncii a fost de numai 30,6 la sută.

Este drept că devansarea gradului de înzestrare tehnică a muncii față de nivelul productivității muncii pe județ se explică, pe de o parte, prin punerea în funcțiune a unor noi obiective care se află în perioada de atingere a parametrilor proiectați, obiective cu valori mari ale fondurilor fixe (cazuri la în-

mai multe concluzii (vezi și tabelul nr. 3). Astfel, se relevă faptul că personalul muncitor încadrat în categoriile I și II deține o pondere destul de ridicată, circa 62 la sută, atât la întreprinderea de construcții navale și prelucrări la cald, cât și la întreprinderea mecanică. Acest lucru se datorește atât numărului mare de tineri calificați prin cursurile de pregătire la locul de muncă — a căror pondere în total muncitori calificați se ridică în 1979 la aproape 49 la sută la întreprinderea de construcții navale și prelucrări la cald și circa 40 la sută la întreprinderea mecanică — cât și faptului că foarte mulți lucrători au un stagiul încă mic în producție, firesc neputând promova în categorii superioare de calificare. Mai trebuie spus însă că situația analizată se datorește și altor factori, cum ar fi fluctuația mare a personalului, care în anul trecut a fost de 12 la sută la întreprinderea de construcții navale și prelucrări la cald și de 11,8 la întreprinderea mecanică. Toate acestea demonstrează că în unități sînt necesare măsuri importante pentru ridicarea calității forței de muncă, corespunzător cerințelor impuse de procesele tehnologice.

neutilizat o dețin — atât pentru mașini-unelte de bază cât și pentru mașini și utilaje speciale — reparațiile accidentale. Ele trebuie puse pe seama atât a unei întrețineri necorespunzătoare a fondului de mașini și utilaje din unitățile respective, cât și a utilizării lor mai puțin judicioase, fără atenția necesară. Oricum însă, în toate unitățile industriale există rezerve însemnate pe linia unei mai bune organizări a producției și a muncii, apte să asigure sporuri de producție consistente. Dacă numai timpul neutilizat din cauza reparațiilor accidentale ar fi fost folosit în scopul realizării sarcinilor de plan, se putea obține un spor de producție industrială de 6,5 milioane lei, corespunzător unei creșteri suplimentare a productivității muncii cu circa 255 lei pe un lucrător.

Utilizarea cit mai rațională a personalului

ÎN PARALEL CU RIDICAREA calificării forței de muncă, o altă sursă de sporire a producției și productivității muncii o constituie utilizarea cit mai rațională a personalului, a fondului de timp maxim disponibil al lucrătorilor. Așa cum se desprinde din tabelul nr. 4, analiza structurii timpului neutilizat pe principalele cauze evidențiază faptul că majoritatea pierderilor, cu excepția concediilor de maternitate și a programului redus pentru maternitate, sînt de natură subiectivă, eliminarea și mai ales prevenirea neajunsurilor aflîndu-se la îndemîna organizatorilor și conducătorilor proceselor economice. Potrivit calculului, pierderile de timp datorate invoirilor, concediilor fără plată, absențelor nemotivate și intreruperilor se ridică la 231 mii ore-om, ceea ce echivalează cu o producție de circa 35 milioane lei.

La timpul de lucru neutilizat înregistrat se pot adăuga pierderile provocate de neajunsurile în organizarea producției și a muncii, în aprovizionarea locurilor de muncă cu materii prime, materiale, scule, dispozitive și verificatoare, abaterile de la disciplina muncii etc. În unele unități mai sînt cazuri cînd activitatea începe cu înîrziere, schimburile nu se preiau din mers, se depășește durata stabilită pentru pauza de masă etc. Înfăptuirea sarcinilor în aceste condiții a impus prestarea unui număr de peste 135 mii ore-om suplimentare în zile lucrătoare și sărbători legale.

Trebuie să se înțeleagă de către consiliile oamenilor muncii, de către toți conducătorii unităților economice că folosirea eficientă a tehnicii și tehnologiei de fabricație nu se poate realiza fără a se asigura o structură corespunzătoare a forței de muncă și creșterea calificării continue a acesteia. fără a se ajunge la o utilizare rațională a timpului, o participare activă a tuturor lucrătorilor la activitatea de producție. A conduce înseamnă, de fapt, o muncă permanentă cu oamenii în scopul utilizării cit mai judicioase a tuturor resurselor de care dispun întreprinderile, în scopul obținerii unei eficiențe economice cit mai ridicate, care în mod practic se reflectă cu prioritate în creșterea productivității muncii.

Gruparea muncitorilor pe categorii de calificare în 1979

Tabelul nr. 3

(în %)

Unitatea	Categorii de calificare					
	I	II	III	IV	V	VI
Întrep. de constr. navale și prelucrări la cald	26,8	35,1	14,8	11,0	7,6	4,7
Întreprinderea mecanică	35,8	26,4	14,7	11,1	6,8	5,2
Întreprinderea de vagoane	22,5	21,4	16,6	20,0	10,7	8,8

treprinderea „Electrocentrale“ Porțile de Fier și la Combinatul de celuloză și hîrtie). În același timp însă este vorba de existența unor importante rezerve determinate de neajunsuri în organizarea producției și a muncii la unele întreprinderi. Una din aceste rezerve de creștere a productivității o constituie, practic în fiecare întreprindere, mai buna folosire a forței de muncă, dobîndirea de către lucrători a unei calificări temeinice, moderne, a unui vast și armonios ansamblu de cunoștințe teoretice și deprinderi practice, care să le permită înțelegerea și stăpînirea mecanismului complex al utilajelor automatizate.

Examinînd din acest punct de vedere nivelul de calificare la cîteva întreprinderi din ramura industriei construcțiilor de mașini se pot desprinde

Numărul mare de muncitori avînd categorii de încadrare mici — I și II — a influențat și influențează, în bună măsură, modul de exploatare și întreținere a mașinilor, utilajelor și instalațiilor din dotare. Efecte negative în acest sens sînt evidente îndeosebi la Combinatul de celuloză și hîrtie, unde ponderea timpului neutilizat la mașinile specifice se ridică în primul semestru al acestui an la 17,7 la sută (respectiv peste 5 000 ore-mașini), cu o influență negativă asupra producției de circa 95 milioane lei.

În general, pentru principalele întreprinderi ale județului, timpul în care mașinile și utilajele au fost neutilizate — din diferite cauze — în semestru I 1980 este mare. Dincolo de anumite motive obiective, o însemnată pondere în totalul timpului de lucru

Modul de folosire a fondului de timp maxim disponibil (%)

Tabelul nr. 4

Indicatori	Luna noiembrie		1979 tr. I	1980 tr. I
	1975	1979		
Fondul de timp maxim disponibil	100	100	100	100
Fondul de timp efectiv folosit	93,2	93,9	94,3	93,8
Fondul de timp nefolosit, din care (%):	6,8	6,1	5,7	6,2
— intreruperi (stagnări)	3,3	1,1	2,4	1,3
— concedii de boală și maternitate	74,8	75,6	75,2	75,0
— învoiri și concedii fără plată	10,1	9,3	10,6	10,1
— absențe nemotivate	10,9	12,9	10,4	12,7
— alte cauze	0,9	1,1	1,4	0,9

Cerințe ale realizării sarcinilor de plan

ACCELERAREA PUNERII ÎN FUNCȚIUNE A NOILOR OBIECTIVE DE INVESTIȚII

PUNEREA ÎN FUNCȚIUNE la termen sau în devans a noilor capacități de producție prevăzute în planul de investiții constituie un criteriu esențial de apreciere a activității desfășurate de către toți factorii implicați — constructori, montori, beneficiari, furnizori de materiale și de utilaje tehnologice — dat fiind că orice obiectiv industrial conectat mai devreme la circuitul economic produce în plus bunuri materiale, poate atinge în devans parametrii proiectați (nivelul producției, productivitatea muncii, costurile de producție, rentabilitatea etc.). Totodată, în acest fel se creează condiții ca forțele umane și tehnice de pe șantierele unde lucrările au fost finalizate să fie transferate la alte obiective aflate în curs de execuție, realizându-se astfel premise favorabile unei scurtări a perioadei de punere în funcțiune și la aceste capacități de producție.

Articolul prezentat în continuare își propune să analizeze, în lumina exigențelor sporite pe care le presupune accelerarea punerii în funcțiune a investițiilor, activitatea desfășurată în cadrul trustului „Energomontaj” din Capitală, urmărind să evidențieze modalități și sugestii de scurtare în continuare a duratelor de execuție.

Valoarea unei experiențe

PENTRU REALIZAREA la termen a prevederilor planului pe acest an, în cadrul grupurilor de șantiere ale trustului — care își desfășoară practic activitatea în întreaga țară — au fost elaborate și aplicate planuri de măsuri tehnico-organizatorice temeinic fundamentate, care au vizat îmbunătățirea tuturor laturilor activității, cu precădere în vederea punerii operative în funcțiune a unor obiective scadente, menite să contribuie la dezvoltarea sectorului energetic în acest cincinal. Îndeplinirea lor consecventă a făcut posibil în primele 8 luni ale acestui an nu numai să se realizeze la termenele planificate o serie de obiective, ci și să se pună în funcțiune cu mult mai devreme alte noi capacități de producție (tabelul). În total, la aceste obiective și la altele s-a câștigat un avans față de prevederi de aproape 600 zile la punerea în funcțiune. Totodată, într-o fază avansată se află și lucrările de montaj la grupul nr. 3 de la C.T.E. Turceni, la care s-a efectuat conectarea la sistemul energetic național la data de 30 august a.c., urmînd ca după completarea de către furnizori a echipa-

mentelor pentru alimentarea cu cărbune să se efectueze proba complexă de 72 ore și apoi să fie predat beneficiarului pentru exploatare. De asemenea, într-o fază avansată de montaj se află și grupul nr. 6 de la C.T.E. Deva, care va funcționa pe cărbune.

Care au fost principalii factori care au determinat obținerea acestor rezultate?

● **Stabilirea de priorități în asigurarea și concentrarea forței de muncă** a reprezentat o direcție prioritară de concentrare a eforturilor. Ea a constat în special în calificarea muncitorilor în meseriile deficitare și în redistribuirea unor echipe la obiectivele considerate vitale pentru sistemul energetic național (capacități cu funcționare pe cărbune și hidro). Astfel, au fost calificați la locul de muncă 250 muncitori zidari, dulgheri, fierari-betonisti, montori, electricieni, iar alți 85 au fost asigurați prin școlile profesionale și licee treapta I. La asigurarea necesarului de forță de muncă o contribuție de seamă au adus-o numeroase cadre — calificate și necalificate — din unitățile întreprinderilor beneficiare, grăbindu-se astfel ritmul lucrărilor de montaj. La hidrocentrala de la Gilceag, de exemplu, faptul că agregatul de 150 MW a fost dat în funcțiune cu 120 de zile înainte de termenul planificat se datorește în bună măsură acestui sprijin acordat de către beneficiar.

● **Concentrarea maximă de mijloace tehnice de producție** (utilaje de montaj, macarale de mare capacitate, scule și dispozitive specifice etc.) și **asigurarea funcționării lor cu randamente ridicate și în schimburi prelungite** a determinat, la rîndul ei, reduceri importante ale duratei de execuție. În acest

sens poate fi amintit faptul că la macaralele de mare capacitate s-a înregistrat la nivelul trustului un grad ridicat de utilizare, situat între 1,4—1,8 schimburi pe zi.

● **Extinderea acordului global pe șantiere și grupuri de șantiere**, formă eficientă de stimulare a montajului pentru creșterea productivității muncii și de sporire pe această bază a retribuției lor, a determinat creșterea răspunderii colective și individuale în mărirea productivității muncii și a nivelului calității execuției. Pe total trust, acordul global a fost extins de la 60% în anul 1979 la 63% în primele 8 luni din acest an.

● **Manifestarea unei exigențe sporite în perioada de rodaj a agregatelor și de efectuare a probelor mecanice și electrice**. Pe lângă faptul că la executarea acestor operații s-a asigurat un regim de lucru continuu, cadrele de conducere de pe șantiere au acordat asistență tehnică echipelor de specialiști recrutați de la toate subunitățile șantiereelor sau grupurilor de șantiere. În acest fel, defecțiunile ivite în timpul probelor au fost remediate la timp, fapt care a contribuit la grăbirea ritmului de predare a obiectivelor în exploatare.

Cerințe pentru mobilizarea rezervelor

REALIZĂRILE OBTINUTE în primele 8 luni ale anului de către trustul „Energomontaj” au adus o contribuție importantă la dezvoltarea sectorului energetic în țara noastră. Trebuie precizat însă că în perioada analizată, trustul a înregistrat și unele rămîineri în urmă, lucrările de montaj fiind întârziate față de prevederi la unele o-

Gradul de respectare a termenelor planificate de punere în funcțiune a unor obiective de investiții energetice

Denumirea obiectivului	Termen planificat de punere în funcțiune în anul 1980	Termen efectiv realizat în 1980	Economia realizată (în zile)
Extinderea capacității de producție la :			
Hidrocentrala Zăvideni	31 martie	15 februarie	45
C.E.T. Borzești I	31 martie	22 martie	9
Compensator sincron Suceava	31 martie	22 martie	9
Centrala termică industrială Zalău	31 martie	11 decembrie 1979	111
C.E.T. Brazi II	30 iunie	30 aprilie	61
C.E.T. Craiova II Olteț	30 iunie	20 martie	102
Hidrocentrala Gilceag	30 iunie	2 martie	120
C.E.T. București-Sud	30 iunie	28 mai	33

biective (extinderea capacității la hidrocentrala Arcești și la hidrocentrala Drăgășani). Dacă la aceasta se mai adaugă și faptul că pînă la sfîrșitul anului mai sînt programate să fie date în funcțiune un număr de încă 10 obiective, printre care grupurile de la termocentrala electrică Turcenii, hidrocentrala Slatina, centrala termică industrială Zalău etc., precum și alte obiective reprezentînd cazane de abur și cazane de apă fierbinte, rezultă că în continuare în toate unitățile trustului se cer intensificate eforturile pentru valorificarea rezervelor disponibile, a însemnatului potențial tehnic și uman existent. În acest scop, dat fiind că a mai rămas un timp relativ scurt pînă la sfîrșitul anului, trustul și grupurile din subordine își orientează preocupările în cîteva direcții principale menite să determine recuperarea restanțelor și realizarea sarcinilor pe întregul an.

Asfel se urmărește concentrarea mai accentuată a resurselor umane, materiale și tehnice pentru realizarea obiectivelor principale. În acest sens, sînt deplasate însemnate forțe de pe alte șantiere pentru realizarea importanțelor obiective de la Turcenii, Doicești și Anina. Alături de sporirea cantității a forțelor alocate, deosebit de importantă este creșterea calității muncii prestate cu influențe directe în ridicarea nivelului productivității muncii, reducerea cheltuielilor materiale și în general a costurilor de producție. Pentru sporirea rodniceii muncii se are în vedere promovarea unor noi tehnologii cu randamente superioare. Este vorba de introducerea sau extinderea sudurii în mediu protector, aluminizare, blindaje înglobate ș.a., ceea ce va permite, așa cum reiese dintr-un calcul făcut de specialiștii trustului, să se obțină o sporire a productivității muncii de 6%, față de perioada anterioară.

O mobilizare mai largă a rezervelor interne de pe șantiere va fi realizată și sub raportul utilizării mai bune a timpului de lucru, prin întărirea disciplinei muncii, reducerea absențelor ne-

motivate și a concediilor fără plată. Transpunerea acestei măsuri de pe hîrtie în practică se cere însă realizată cu mai multă consecvență ca pînă acum, mai ales la grupul de șantiere Turcenii unde, cu toate că și în primele 8 luni a.c. au existat planuri de măsuri foarte bune și eficiente în fază de proiect, totuși fondul de timp maxim disponibil a fost utilizat în proporție doar de 95%, sub nivelul mediu atîns pe total trust. Este necesar ca aici, ca și în alte locuri, să se ducă o mai temeinică activitate de întărire a disciplinei în muncă, pentru folosirea integrală a timpului productiv.

Destășurarea operativă a lucrărilor de montaj presupune asigurarea ritmică a aprovizionării din timp și în cantitățile prevăzute cu materiile prime și materialele corespunzătoare. Or, în perioada scursă din acest an unele întreprinderi furnizoare nu au respectat termenele de livrare potrivit contractelor economice încheiate. De exemplu, pe 8 luni, întreprinderea de materiale izolatoare Vaslui a rămas restantă cu 52 tone vată minerală, iar întreprinderile de utilaj petrolier Tirgoviște și de armături industriale din fontă și oțel Zalău cu aproape 1300 bucăți diverse armături din oțel. Apare necesar ca în perioada ce a mai rămas din anul 1980 furnizorii să acorde prioritate producerii materialelor de construcție care condiționează punerile în funcțiune din trimestrul IV, iar beneficiarii la rîndul lor să depună mai multe insistențe la întreprinderile producătoare și la bazele de aprovizionare în vederea impulsării livrărilor de materiale.

Beneficiarii vor trebui să acționeze mai energic și pentru asigurarea echipamentelor energetice la termenele corelate cu punerile în funcțiune, ținînd seama că se înregistrează însemnate neajunsuri generate, de pildă, de faptul că hidrocentralele de la Drăgășani și Arcești nu au asigurate încă rotoarele pentru hidrogenatoarele grupurilor nr. 2, iar rotoarele aferente grupurilor

nr. 1 au sosit la montaj cu mare întîrziere față de termenele din graficele de la I.C.M. Reșița. Întîrzieri de acest fel au fost înregistrate și la întreprinderea de utilaj tehnologic Buzău care, la sfîrșitul lunii august, avea o restanță de sute de tone de utilaje specifice necesare centralelor termoelectrice. Este de aceea necesară o mai bună colaborare a beneficiarilor cu întreprinderile furnizoare, respectarea de către acestea din urmă a contractelor economice, ca o condiție de bază pentru asigurarea punerilor în funcțiune.

Unitățile Trustului „Energomontaj” sînt confruntate în această perioadă și cu probleme legate de buna pregătire a activității pe 1981 — primul an din cincinalul viitor. În prezent sînt în curs de elaborare graficele de eşalonare trimestrială a lucrărilor aprobate prin plan în vederea încheierii contractelor de execuție cu beneficiarii. S-au și întocmit specificațiile de materii prime și materiale care s-au trimis la coordonatorii de balanțe pentru a se obține repartițiile și apoi a se încheia contractele respective. În același timp, se elaborează programe concrete de măsuri privind mijloacele de reducere a cheltuielilor materiale, de energie și de combustibili și de sporire a productivității muncii, în cadrul cărora un accent deosebit se pune pe folosirea deplină a tehnicii din dotare, pe așezarea mai judicioasă a normelor de muncă și creșterea gradului de mecanizare a unor operații, în așa fel încît pe această bază să poată fi redus personalul auxiliar și să poată fi sporit — la nivelul necesarului planificat — numărul personalului direct productiv. În acest fel se vor crea condiții optime ca, din prima zi din noul an de muncă, lucrările să se desfășoare ritmic, iar planul să fie realizat conform graficelor, decada cu decada și luna de lună, iar punerile în funcțiune să se facă la termene planificate și chiar în devans.

I. GHEORGHIU

COMENTARIU LA UN GRAFIC

PRODUCȚIA FIZICĂ REALIZATĂ RITMIC, INTEGRAL

Planul de producție, pe primele 8 luni din 1980, la numeroase produse principale, a fost realizat și chiar depășit (graficul). Dintre ministerele cu număr mare de produse principale, cu desfacere asigurată la beneficiari, realizate la nivelul planului sau peste, sînt de semnalat: M.I.C.M. (30 produse), M.E.F.M.C. (23 produse), M.I.M. (20 produse), M.I.Ch. (13 produse).

Alături de aceste rezultate bune, la un număr de 211 produse principale s-au înregistrat nerealizări ale planului de producție (la țigete extras, mașini și utilaje tehnologice pentru industriile minieră și metalurgică, materiale de construcție, autoturisme de teren, aparate de radio etc.).

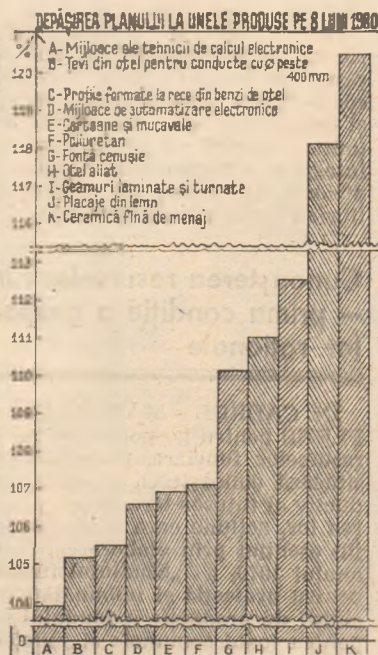
O analiză a cauzelor care au

determinat această situație arată că la unele întreprinderi s-au înregistrat întîrzieri în punerea în funcțiune a unor capacități de producție (furnalul nr. 6 la C.S. Galați, laminorul continuu de țevi de la întreprinderea din Zalău, instalația pentru producția de cauciuc de la Combinatul chimic Brazi, liniile de ciment de la combinatelor de la Medgidia și Aleșd etc.). O altă cauză importantă a constituit-o apariția anumitor defecțiuni generatoare de intreruperi în procesul de producție (la laminorul Stossbank de la întreprinderea din Roman, la instalațiile din sectorul producției de cauciuc și din cel de îngreșăminte chimice, la unele agregate energetice). Asemenea defecțiuni vădese faptul

că nu peste tot se acordă atenția cuvenită reparării și întreținerii în bune condiții a utilajelor din dotare, ceea ce duce la stagnarea lor temporară.

Restanțe în realizarea producției se înregistrează și datorită neatingerii parametrilor proiectați la unele instalații date în funcțiune, ca de exemplu la oțelăria OLD3 și la laminorul de tablă grosă nr. 2 de la C.S. Galați, la instalația de turnare continuă de la „Oțelul Roșu” ș.a.

Pentru recuperarea integrală a rămînelor în urmă, pentru amplificarea realizărilor este necesar ca, în timpul rămas pînă la sfîrșitul anului, să se urmărească valorificarea eficientă a potențialului tehnico-productiv, astfel ca ultimul an al cincinalului să se încheie cu rezultate pe măsura dotărilor și a posibilităților existente în fiecare unitate.

„Trebuie să asigurăm ca fiecare metru de pământ să fie cultivat. Fiecare cetățean care deține pământ, sub orice formă, chiar dacă a închiriat locuința și are în curte pământ, trebuie să-l muncească ! Consiliile populare trebuie să ia toate măsurile ca întreaga suprafață agricolă a țării – mă refer nu numai la terenul arabil, ci și la pomicultura, la pășuni și finețe, întregul teren, chiar dacă el nu poate să dea decât iarbă – trebuie cultivat, trebuie să producă ! Aceasta este principala obligație a consiliilor noastre populare ! Acest pământ este un bun al națiunii, al poporului și trebuie să producă maximum pentru satisfacerea necesităților poporului nostru“.

NICOLAE CEAUȘESCU

VALORIFICAREA DEPLINĂ ȘI CU EFICIENȚĂ SPORITĂ A FONDULUI FUNCİAR (I)

VALORIFICAREA rațională a resurselor funciare constituie o componentă prioritară în amplul proces de dezvoltare economico-socială, fiind considerată ca un factor capital de care este strins legată creșterea avuției naționale și bunăstarea poporului. Acest rol îi este conferit, în principal, de acele funcții de nesubstituit ale resurselor funciare : condiție generală necesară vieții și desfășurării tuturor proceselor de producție ; furnizare de alimente, materii prime pentru industria ușoară și construcții. Să amintim în același timp faptul că aceste resurse sînt limitate ca întindere și nerecuperabile (decît în anumite condiții și în toate cazurile cu investiții considerabile, în cazul degradării).

Problemele fondului funciar capătă o deosebită semnificație în condițiile dezvoltării intensive și industrializării producției agricole, în care scop se prevede creșterea suprafeței arabile la 10 milioane hectare, realizarea unor ample lucrări de gospodărire a apelor și îmbunătățiri funciare, punerea în valoare și ameliorarea continuă a terenurilor degradate și sporirea capacității lor productive, ceea ce va asigura obținerea la nivelul anului 1985 a unei producții de 27—28 milioane tone cereale, sporirea volumului tuturor celorlalte producții vegetale, cu efecte directe și în dezvoltarea zootehniei.

De aici rezultă direct cerința imperioasă de a gospodări în mod rațional resursele funciare, asigurînd protecția, conservarea, ameliorarea, amenajarea și folosirea lor eficientă într-o concepție unitară menită să asigure valorificarea integrală a teritoriului, amplasarea judicioasă a forțelor de producție, echilibrînd cerințele cu resursele.

Cunoașterea resurselor funciare – prima condiție a gospodării lor raționale

ÎN CADRUL MĂSURILOR COMPLEXE pentru gospodărirea rațională a resurselor funciare, pe primul plan se situează cunoașterea potențialului productiv al tuturor terenurilor și amplasarea lor, acțiune care a căpătat un sprijin esențial prin elaborarea, la sfîrșitul anului 1979, a „Studiului fundamental pentru protecția și îmbunătățirea capacității de producție a fondului funciar“ pentru toate comunele și județele țării. Pe baza sa se operează fundamentarea

tuturor prognozelor și programelor privind dezvoltarea diferitelor ramuri și activități integrate de folosire rațională și eficientă a resurselor funciare, avîndu-se la bază următoarele principii : creșterea suprafeței arabile pe seama categoriilor inferioare de folosință, agricole și neagricole ; suprafața agricolă nu poate fi diminuată ; terenurile degradate se constituie în perimetre de ameliorat, patrimoniul viticol și pomicol dezvoltat și modernizat în podgorii și bazine consacrate (pe seama suprafețelor de vii și pomi dispersate, a plantațiilor îmbătrînite sau în declin) ; dezvoltarea amenajărilor piscicole numai pe seama terenurilor mlăștinoase, sărăturoase și altor terenuri improprie pentru folosință agricolă ; împădurirea terenurilor degradate prin alunecări și eroziuni excesive ; amplasarea obiectivelor industriale, agrozootehnice și social-culturale numai pe terenurile li-

stuficultură, amplasamente pentru investiții sau vînătoare, studiul oferă date complete privind potențialul actual și de perspectivă, crează premisele pentru promovarea acțiunilor de conservare, ameliorare și creștere a potențialului productiv al tuturor terenurilor, în condițiile cunoașterii tendințelor de evoluție regresivă ca urmare a unor procese distructive, obiective. S-a creat astfel cadrul adecvat pentru definirea concretă și completă a prevederilor documentelor de partid și de stat pentru folosirea fondului funciar, precizîndu-se, într-o concepție unitară, lucrările de îmbunătățiri funciare și măsuri agropedoameliorative necesare a se executa (în ordinea priorității lor), resursele funciare necesare a fi transformate și valorificate superior (și investițiile necesare) ; studiul se constituie în acest fel în prima evidență sintetică a resurselor funciare din țara noastră (vezi tabele nr. 1—3).

Tabelul nr. 1

Dinamica fondului funciar agricol (mii ha)

Anul	Teren arabil	Terenuri cu pajști	Terenuri cu plantații viticole	Terenuri cu plantații pomicole	Total teren agricol
1950	9377,9	4534,6	247,3	164,2	14 324,0
1960	9822,4	4200,6	311,0	212,6	14 546,6
1970	9736,7	4418,4	346,8	428,4	14 930,3
1975	9740,9	4446,3	329,1	430,1	14 946,4
1980	9817,3	4485,6	309,0	355,1	14 967,0

bere din perimetrul constructibil al localităților, cu precădere pe terenurile degradate sau improprie producției agricole ; definitivarea suprafețelor care necesită lucrări de îndiguiri, desecări, regularizarea cursurilor de apă, irigații, combaterea eroziunii solului etc.

Asigurînd stabilirea unor soluții fundamentale de punere în valoare a tuturor suprafețelor de teren pentru a fi readuse în circuitul economic pentru agricultură, silvicultură, piscicultură,

Integrînd prevederile studiului fundamental pentru protecția și îmbunătățirea fondului funciar cu cele privitoare la zonarea producției agricole, în contextul diferitelor programe naționale, s-a creat cadrul științific al unei mai raționale gospodării a resurselor funciare care constă, în principal, din următoarele acțiuni :

● restructurarea și reamplasarea folosințelor de teren prin îmbunătățirea delimitării între fondul funciar agri-

Tabelul nr. 2

Fondul funciar agricol pe clase de calitate în 1980 (mii ha)

Clasa de calitate	Teren arabil	Terenuri cu pajști	Terenuri cu plantații viticole	Terenuri cu plantații pomicole	Total teren agricol
I	2805,5	50,6	52,7	15,7	2924,5
II	2448,0	189,9	70,1	28,8	2736,8
III	2459,4	727,6	80,2	93,5	3360,7
IV	1441,5	1372,0	61,8	125,3	3000,6
V	662,9	2145,5	44,2	91,8	2944,4
TOTAL	9817,3	4485,6	309,0	355,1	14967,0

SISTEMUL DE ORGANIZARE A TERITORIULUI ÎN R.S. ROMÂNIA

col și forestier, comasarea terenurilor și rectificarea hotarelor în funcție de relief, limitele obligate și calitatea terenurilor, asigurându-se astfel masive funciare economice pentru exploatare;

● realizarea tuturor amplasamentelor având în vedere potențialul de producție al terenurilor, amenajările existente sau posibile de realizat și integrarea acestora în procesul de ansamblu al dezvoltării teritoriale (conform diferitelor programe naționale).

Organizarea teritoriului – factor integrator al valorificării resurselor

ÎN AMPLUL PROCES de industrializare, urbanizare și modernizare a economiei un loc de seamă îl deține activitatea de sistematizare și organizare a teritoriului, ca o necesitate obiectivă a folosirii raționale a resurselor funciare.

Acțiunea de organizare a teritoriului înglobează totalitatea intervențiilor cu caracter permanent ce urmăresc restructurarea, modelarea și echiparea optimă a teritoriului, adecvat valențelor sale economice, particularităților sociale și specificului natural – afirmându-se tot mai pregnant ca o acțiune de sinteză, integrată dezvoltării complexe a economiei. Constituind unicul mod de coordonare a elementelor spațiale cu dezvoltarea preconizată, organizarea teritoriului se afirmă ca o soluție globală de optimizare a folosirii spațiului. În funcție de cerințele prezente și viitoare ale societății. Aspectele respective capătă noi valențe dacă avem în vedere că industrializarea continuă să fie opțiunea fundamentală a dezvoltării economice, ca singura alternativă care asigură dezvoltarea și modernizarea întregii economii, iar în acest context organizarea teritoriului a devenit principalul instrument al amplasării coordonate a tuturor investițiilor și echipamentelor. Utilizarea completă a

resurselor funciare – domeniu de bază al organizării teritoriului – constituie o problemă esențială și datorită creșterii cerințelor de hrană și ocupării în tot mai mare măsură a terenurilor agricole sau potențial agricole de către diferitele ramuri economice, echipări tehnice sau așezări populate.

În acest context, pentru evitarea utilizării anarhice a terenurilor, pentru blocarea scoaterii din patrimoniul agricol a terenurilor de calitate superioară, repartitia rațională a forțelor de producție și asigurarea unei asemenea ordonări încât diferitele activități să se poată integra în mod armonios, iar ramurile economice să se poată dezvolta normal – organizarea teritoriului constituie factorul decisiv, de neînlocuit. La nivel național se asigură o politică științifică de organizare a teritoriului într-un sistem unitar și complex (vezi schema), care garantează unitatea de concepție și acțiune a tuturor organismelor – de cercetare, proiectare, producție și administrație.

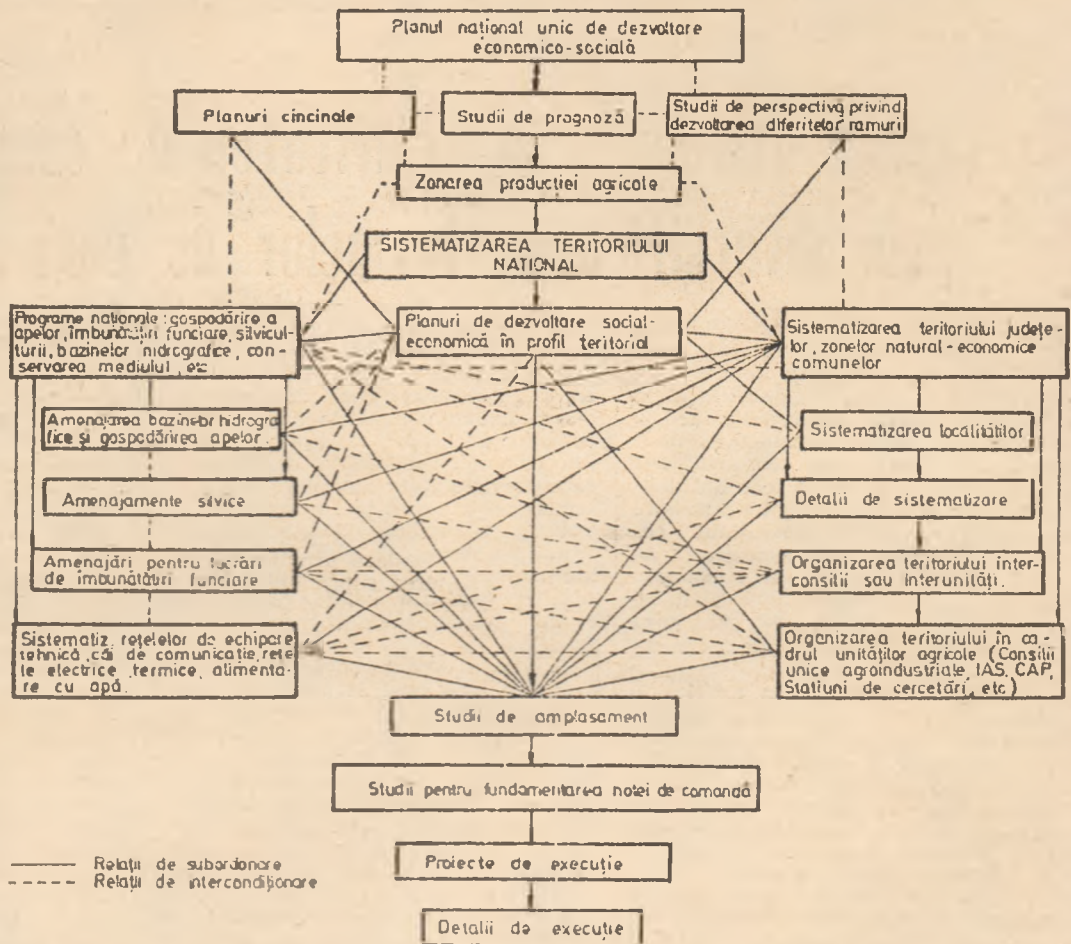
În agricultură, asigurând amplasarea coordonată a investițiilor, valorificarea superioară a resurselor materiale și umane, coordonarea dezvoltării în profil teritorial și organizarea unitară a teritoriului, **consiliile unice agroindustriale** crează condițiile organizatorico-teritoriale esențiale pentru exploatarea eficientă a resurselor funciare, în special prin definirea unor asolamente raționale în funcție de zona de favorabilitate, făcând abstracție de forma de proprietate. Îndeplinirea sarcinilor specifice ce revin consiliilor unice agroindustriale favorizează și rezolvarea pe un plan superior a unor probleme esențiale ce depășesc cadrul acestora, fiind de importanță socială generală, ca de exemplu:

● folosirea judicioasă a întregului fond funciar în concordanță cu programele naționale privind dezvoltarea diferitelor ramuri și activități, pe baza studiilor fundamentale pentru protecția fondului funciar, a studiilor de sistematizare și organizare a teritoriului, a proiectelor de amenajare a teritoriului etc.;

● folosirea în condiții optime a bazei tehnico-materiale (mașini și utilaje, sisteme hidroameliorative etc.) și în principal a terenului;

● amplasarea coordonată a tuturor dezvoltărilor viitoare;

● accelerarea procesului de urbanizare, localitatea coordonatoare devenind centrul polarizator în zona de activitate a consiliului, echiparea tehnică a teritoriului realizându-se în mod unitar.

Tabelul nr. 3

Fondul funciar agricol pe grupe de pantă (în 1980) (mii ha)

Panta terenului %	Teren arabil	Terenuri cu pașiști	Terenuri cu plantații viticole	Terenuri cu plantații pomicele	Total teren agricol
0—5	7143,9	1068,8	139,0	89,1	8440,8
5—10	973,0	353,4	41,1	38,5	1406,0
10—15	680,8	489,2	41,6	56,0	1267,6
15—20	581,5	713,4	45,0	79,7	1419,6
20—25	274,0	803,2	23,5	55,0	1155,7
peste 25	164,1	1057,6	18,0	36,8	1277,3
TOTAL	9817,3	4485,6	309,0	355,1	14967,0

Ion BOLD

Cresterea eficienței în activitatea de comerț exterior prin diversificarea formelor de comercializare

EXPANSIUNEA înregistrată de comerțul nostru exterior în ultimii ani, reflectată de continua diversificare a gamei sale sortimentale și de extinderea ariei geografice a schimburilor, impun promovarea unor tehnici de comercializare cât mai variate și eficiente. În acest sens antrenarea sporită a întreprinderilor noastre de comerț exterior în operațiuni comerciale complexe pentru realizarea de aport valutar constituie un exemplu edificator asupra felului cum poate fi valorificat la cel mai înalt grad „know-how-ul” românesc de comercializare.

Totodată, angrenarea în astfel de operațiuni reflectă modul în care întreprinderile de comerț exterior românești pun în practică orientarea dată de tovarășul Nicolae Ceaușescu activității de comerț exterior: „în comerțul exterior trebuie să luăm toate măsurile pentru a așeza întreaga activitate pe principii noi, economice, pentru a dezvolta exportul, activitatea de cooperare pe plan internațional”.

Premise ale unei activități eficiente

PARTICULARITATEA definitorie a operațiunilor de aport valutar, în contextul mai larg al operațiunilor de comerț exterior derulate de întreprinderile noastre de specialitate, o constituie realizarea unor venituri în valută prin comercializarea unor mărfuri de origine străină sau oferirea unor servicii comerciale cu plata în valută. Sfera unor astfel de operațiuni este foarte largă, ea fiind într-o anumită măsură condiționată de instrucția și experiența lucrătorilor, abilitatea și inteligența folosirii tehnicilor de comercializare. Dintre operațiunile pentru aport valutar devenite deja clasice putem cita: reexportul direct sau cu efectuarea unor prelucrări intermediare (în zone libere etc.); intermediere între vinzători și cumpărători străini pe bază de comision; operațiuni cu mărfuri de bursă; importuri de completare la instalații complexe, pentru reexport, cu diferența valutară suplimentară: prestări de servicii diverse, cu plata în valută, în domeniul transporturilor internaționale, precum și operațiuni de brokeraj pentru parteneri străini; operațiuni de arbitraj valutar etc.

Realizarea unor astfel de operațiuni presupune folosirea unor tehnici de comercializare mai complexe decât operațiunile tradiționale de import-export, cu consecințe asupra creșterii volumului activității de informare—documentare—prospectare ca și comercială propriu-zisă. Astfel, reexportul di-

rect — una din cele mai simple operațiuni pentru aport valutar — presupune reunirea într-o singură operațiune a două contracte de comerț exterior distincte, unul de import și altul de export. Spre exemplu, promovarea formulei românești de cooperare care prevede plata unor obiective industriale construite în țări în curs de dezvoltare cu produse manufacturate obținute în respectivele unități industriale creează uneori disponibilități de mărfuri pentru reexport; la fel diferitele formule de coproducție industrială.

Existența unor structuri de comercializare bine puse la punct la nivelul întreprinderilor noastre de comerț exterior pentru efectuarea simultan de operațiuni atât de export cât și de import a permis unor întreprinderi ca: „Terra”, „Agroexport”, „Prodexport”, „Romănoexport”, „Chimimportexport”, etc. să realizeze venituri în valută din servicii comerciale suplimentare prestate partenerilor.

Experiența de comercializare în operațiuni clasice de export și import a constituit în aceste cazuri o premisă pentru noile operațiuni, întrucât serviciile comerciale suplimentare presupun în fapt combinarea mai multor operațiuni simple, pentru care există condiții în mod eurent într-o întreprindere specializată de comerț exterior. Ne referim la:

- informarea permanentă asupra fondurilor de marfă oferite de furnizorii externi și existența unor studii operative de marketing de import;
- cunoașterea permanentă a cererii internaționale pentru tipurile de mărfuri aflate în nomenclatorul întreprinderii respective de comerț exterior;
- posibilitatea lansării unor comenzi de marfă la extern în cantități și la prețuri en-gros pentru necesitățile interne;
- existența, în unele cazuri, a unei complementarități între nevoile beneficiarilor interni pentru anume sortimente de marfă și nevoile unor beneficiari externi pentru aceeași categorie de mărfuri (dar în alte sortimente);
- colaborarea cu o serie de întreprinderi productive pe linia efectuării de prelucrări intermediare, depozitari, sortări etc. asupra mărfurilor străine;
- posibilitatea efectuării unor operațiuni specifice asupra mărfurilor în cadrul zonei libere Sulina;
- colaborarea între două sau mai multe întreprinderi de comerț exterior pentru realizarea unor operațiuni pentru aport valutar de o complexitate deosebită;
- colaborarea cu Banca Română de Comerț Exterior și băncile mixte cu participare românească, pe linia asigurării celor mai avantajoase surse de

finanțare a operațiunilor și aplicarea tehnicilor bancare celor mai potrivite cu specificul operațiunii;

— colaborarea cu Navlomar și Romtrans pe linia asigurării mijloacelor de transport cel mai avantajoase, inclusiv a tehnicilor de transport apropiate;

— posibilitățile de informare operativă asupra disponibilităților și cererilor de marfă existente la un moment dat pe anume piețe prin intermediul agențiilor economice ale R. S. României în străinătate cât și a societăților noastre mixte;

— informările operative ale Ministerului Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale și Camerei de Comerț a R.S. România asupra reglementărilor de politică comercială etc.

Desigur, o serie de operațiuni și servicii de acest gen sînt în mod întîmplător efectuate de una sau alta din întreprinderile de comerț exterior, fără o organizare specială în acest scop. Dar ce înseamnă trecerea la desfășurarea sistematică de asemenea operațiuni?

Direcții de acțiune pentru dezvoltarea operațiunilor de aport valutar

EXPERIENȚA de pînă acum în domeniul acestor operațiuni permite desprinderea unor concluzii practice menite să ducă la extinderea activității în această direcție a întreprinderilor noastre de comerț exterior.

Reprezentînd prin ele însele un salt calitativ în cadrul activității de comerț exterior, operațiunile pentru aport valutar trebuie să cunoască și pe viitor perfecționări menite să asigure creșterea veniturilor valutare. În acest sens se impune analiza structurii acestor operațiuni la nivelul fiecărei întreprinderi, acționîndu-se tot mai mult spre sporirea ponderii acelor cu rentabilitate corespunzătoare.

Între acestea o atenție deosebită trebuie acordată reexporturilor directe și operațiunilor de bursă. Profesionalismul și implicit calitatea muncii lucrătorului de comerț exterior își pot evidenția în cazul acestora cotele lor maxime. Remarcăm în același timp faptul că asemenea operațiuni, cum sînt cele de bursă, sau arbitraj valutar în cazul în care nu sînt făcute de reprezentantul producătorului pe piața externă sînt făcute în mod inevitabil de alt comerciant de pe piața externă în folosul său propriu (exemplu, revînzarea mărfurilor de bursă).

Avînd în vedere realizările de pînă acum ale întreprinderilor noastre de comerț exterior în domeniul operațiunilor

nilor de aport valutar apare necesar să se acționeze în principal în următoarele direcții pentru diversificarea lor :

- efectuarea unor studii de marketing specifice operațiunilor de reexport pentru fiecare din produsele din nomenclatorul întreprinderii respective. Aceste studii trebuie să se axeze pe analiza avantajelor comerciale ce pot fi obținute din comercializarea produselor respective pe diverse zone geografice ;

- cunoașterea aprofundată a tehnicilor operațiunilor de reexport (inclusiv a tehnicilor de derulare) de către fiecare lucrător din domeniul comerțului exterior, în scopul antamării operative a unor operațiuni pentru aport valutar în paralel cu operațiunile curente de export și respectiv import. Practica a dovedit că sursa principală de inițiere a operațiunilor pentru aport valutar constă în negocierile comerciale curente de comerț exterior, ceea ce se cere pe viitor fiind sensibilizarea fiecărui lucrător la astfel de operațiuni prin cunoașterea tehnicii lor.

Un rol important trebuie să-l joace în această direcție Centrul de perfecționare a cadrelor din sistemul de comerț exterior și comisiile de pregătire profesională de la nivelul fiecărei întreprinderi de comerț exterior.

Alături de mutațiile de structură amintite, o direcție de acțiune importantă trebuie să o constituie — așa cum precizăm și la început — așezarea pe principii economice a activității din domeniul operațiunilor de aport valutar prin gestiune și organizare distincte. Astfel, este necesar ca atât activitatea de colaborare între întreprinde-

riile de comerț exterior, cât și între acestea și Banca Română de Comerț Exterior, Navlomar, Romtrans să aibă drept singur criteriu repartizarea beneficiilor rezultate în raport cu activitatea prestată și furnizarea unor servicii comerciale reciproce de maximă eficiență. Spre exemplu, orientarea către folosirea acreditivelor transferabile în locul celor back to back în activitatea de reexport constituie una din direcțiile de acțiune a instituțiilor bancare prin care facilitează activitatea întreprinderilor de comerț exterior, evitându-se, totodată, plata în valută a unor servicii financiare externe suplimentare.

Experiența acumulată de unele întreprinderi de comerț exterior în derularea unor astfel de operațiuni — spre exemplu „Terra“ — trebuie să servească ca punct de pornire pentru atragerea la derularea unor astfel de operațiuni a noi și noi întreprinderi.

Stimularea exportului prin operațiuni pentru aport valutar

DACĂ, AȘA CUM AM ARĂTAT, sursa principală pentru inițierea operațiunilor de aport valutar o constituie negocierile pentru exportul și respectiv importul de produse, există totodată și influența inversă, în sensul stimulării exportului prin operațiuni pentru aport valutar.

Această influență se poate manifesta fie direct, în cadrul unor operațiuni de

tipul „importurilor de completare la instalații complexe, pentru reexport, cu diferența valutară suplimentară“ sau a contrapartidelor în produse indigene la exporturile românești de mașini și utilaje, cât și indirect.

Aceste situații apar fie la nivelul întreprinderilor în cadrul unor acorduri de cooperare de tip „barter“, cât și la nivelul economiei naționale în cadrul acordurilor comerciale și respectiv în reglarea soldurilor balanțelor comerciale cu diverse state.

Odată cu accentuarea așezării pe principii economice a activității de comerț exterior, la nivelul fiecărei întreprinderi de comerț exterior se va manifesta tot mai accentuat rolul stimulatoriu în dezvoltarea exporturilor, a serviciilor comerciale cu aport valutar. Aceasta se va manifesta în primul rând prin câștigarea unei flexibilități sporite la nivelul întreprinderii în operațiunile de compensație, prin acceptarea la import în contrapartidă cu mașinile și utilajele românești de produse, care în măsura în care nu sînt necesare economiei naționale vor fi oferite la reexport.

Aplicind cu consecvență în practică aceste direcții de acțiune, întreprinderile noastre de comerț exterior vor transpune în viață cuvintele secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu : „Să ne apucăm să facem un comerț exterior care să contribuie la dezvoltarea colaborării internaționale în spiritul echității și dreptății între toate statele lumii“.

Florin POGONARU

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

CARP-4 — o nouă combină autopropulsată de recoltat porumb

ODATĂ cu începutul culesului porumbului, pe ogoarele patriei noastre își face apariția un nou tip de combină autopropulsată de mare productivitate. Este vorba de cel mai nou produs al întreprinderii „Semănătoarea“ din București, variantă constructivă a binecunoscutei combine C-12. Ea poate executa o multitudine de operații complexe : detașarea, depănșarea și încărcarea știuleților în remorca cuplată la combină. Tulpinele netăiate, strivite la trecerea prin tre valțurile culegătorului, rămân pe sol.

Comparativ cu combina C-12, CARP-4 se impune prin noi performanțe. Dintre acestea amintim : gradul de depănșare mai bun, productivitatea sporită cu 17%, fluxul intern mai rațional care mărește gradul de

stabilitate al mașinii, siguranță foarte ridicată în exploatare etc. Datorită acestor performanțe ale combinei CARP-4, costurile directe în exploatare pe tona de știuleți recoltați vor fi reduse cu circa 20%, consumul de combustibil cu 7%, iar necesarul de forță de muncă cu 18%.

În comparație cu alte tipuri de combine fabricate pe plan internațional care lucrează pe unul, două sau trei rinduri — trebuie arătat că combina autopropulsată CARP-4, destinată în exclusivitate pentru recoltarea porumbului, lucrează pe patru rinduri. De asemenea, ea înregistrează pierderi din recoltă mult mai reduse datorită soluției originale de utilizare a procedurii de detașare a știuleților cu pierderi minime și prin recuperarea boabelor de la depănșător în buncăr.

Mecanismul economico-financiar : funcționalitate — eficiență

ACORDUL GLOBAL — FORMĂ SUPERIOARĂ DE ORGANIZARE ȘI RETRIBUIRE A MUNCII

INSCRIINDU-SE în contextul general al măsurilor stabilite de conducerea de partid și de stat pe linia creșterii eficienței activității economice, noul mecanism economic stimulează valorificarea superioară a potențialului material și uman de care dispune țara noastră în etapa actuală. În același cadru au fost concepute și reglementate și elementele sistemului de retribuire, așa încît și pe această cale să se asigure concentrarea eforturilor colectivelor de oameni ai muncii din unități spre realizarea obiectivelor majore ale etapei pe care o parcurgem, îmbinarea intereselor personale cu cele ale unităților, cu cele ale economiei naționale în ultimă instanță.

În cadrul sistemului de retribuire un rol important revine formelor de retribuire, privite ca instrumente de transpunere în practică a principiului socialist de retribuire după cantitatea și calitatea muncii.

Determinarea judicioasă a sarcinilor de plan ce revin formației de muncă

EXPERIENȚA a demonstrat că, pe măsura dezvoltării economiei naționale, stimularea numai a laturilor cantitative ale producției devine insuficientă, impunându-se din ce în ce mai mult luarea în considerare a aspectelor calitative. Din acest punct de vedere reglementările actuale, respectiv Legea retribuiri, prevede o serie de forme de retribuire care, aplicate potrivit condițiilor specifice diferitelor locuri de muncă, pot răspunde dezideratelor majore ale dezvoltării economiei naționale, nevoilor concrete din unități pentru stimularea activității muncitorilor și celorlalte categorii de personal în direcțiile dorite.

Printre formele de retribuire cu posibilități mai largi de stimulare se numără **acordul global**. În cadrul acestei forme de retribuire pot fi stimulate atât obținerea unor realizări cantitative, cât și a unor realizări calitative (incadrarea în consumurile normale de materii prime și materiale, economisirea combustibilului și energiei, îmbunătățirea calității produselor, realizarea la termenele stabilite a unor repere, piese sau subansamble etc.) : și aceasta pentru că, în afară de modul de stabilire a sarcinilor, acordul global oferă posibilități de a cuprinde în cadrul său diverse categorii de personal (muncitori direct productivi, indirect productivi sau auxiliari, maștri, alte categorii de personal tehnic și de specialitate etc.), care împreună pot colabora în condiții mai bune la realizarea sarcinilor ce le revin.

Practica aplicării acestei forme de retribuire a demonstrat că efectele sale stimulative nu sînt certe și cu adevărat eficiente decît în condițiile în care

aplicarea are loc pe un fond tehnico-organizatoric bine pus la punct din toate punctele de vedere. Sub acest aspect se poate afirma că de fapt acordul global este în primul rînd o formă de organizare rațională a producției și a muncii și apoi, pe această bază, o formă de retribuire. Desigur, nu acordul global — ca formă de organizare și retribuire în sine — poate rezolva problemele complexe pe care le implică realizarea sarcinilor de plan. Dar aplicarea lui impunînd de la început luarea unor măsuri organizatorice, obligă unitățile la aceasta, stimulînd în continuare colectivele de oameni ai muncii cuprinși în acord global la menținerea și mai ales la perfecționarea condițiilor create.

Ceea ce caracterizează forma de retribuire în acord global, spre deosebire de alte forme de acord, este **contractul** ce se încheie pentru realizarea, în anumite condiții, a unei sarcini cantitative rezultată din planul unității și exprimată în unități fizice. Contractul de acord global nu trebuie privit în primul rînd ca un act juridic, ci mai ales un instrument practic de planificare concretă, de analiză și dimensionare a tuturor sarcinilor ce revin formației de acord global, vizînd orientarea eforturilor colective spre realizarea anumitor laturi calitative în legătură cu care este interesată unitatea în etapa respectivă. Conceperea contractului de acord global prezintă cea mai mare importanță, în el fiind concretizate așît interesele formației și ale fiecărui membru al acesteia în parte, cît și interesele unității. Importanța conceperei contractului de acord global derivă și din aceea că obligă unitățile la o analiză prealabilă a modului de realizare a fiecărei sarcini ce se contractează, asigurînd în acest fel, la scara întregii unități, măsuri organizatorice adecvate și aplicarea unei politici de retribuire în mai strînsă legătură cu interesele majore ale întreprinderii.

La nivelul unităților, spre deosebire de celelalte forme de acord, forma de retribuire în acord global ridică unele probleme pornind tocmai de la aspectul pozitiv pe care l-am menționat mai sus și anume încheierea contractului de acord global. Acest moment din aplicarea acordului global presupune cunoașterea cu exactitate a unor elemente fără de care nu se poate asigura nici organizarea rațională a producției, nici stimularea în anumite direcții a colectivelor respective și cu atît mai mult în ultimă analiză un proces de înalt randament, de maximă eficiență. Unul din elementele esențiale care trebuie bine cunoscut la încheierea contractului este **producția fizică ce urmează a fi realizată la un anumit loc de muncă, rezultată din planul unității**. Iată de ce compartimentele de planificare, programare a producției și respectiv de organizare a producției și a muncii sînt chemate să joace un rol mai activ la

stabilirea exactă, de la bun început, a sarcinilor fizice ce urmează a fi realizate la un anumit loc de muncă. În funcție de acest element se poate determina **mărimea formației stabilită pe meserii și funcții** cu precizarea, acolo unde este cazul, a **categoriei posturilor de lucru în formația normală**. Pe această bază se stabilește **suma globală ce revine formației la realizarea în întregime a sarcinii cantitative, fizice, contractate**.

În cazurile în care, din cauza deficiențelor în activitatea unor unități, atunci cînd ar trebui încheiate contractele de acord global încă nu se cunoaște producția fizică ce urmează a se realiza, aplicarea nu va fi posibilă. Pot exista însă unele situații în care o anumită parte a producției fizice, care urmează să se realizeze într-o lună, spre exemplu, nu poate fi nominalizată la încheierea contractului din motive justificabile. În asemenea situații nu se pune problema renunțării la acordul global, puțîndu-se stabili prin contract că restul producției fizice, pînă cel puțin la nivelul planului, se va nominaliza pe parcursul realizării contractului, avîndu-se în vedere luarea tuturor măsurilor organizatorice care să asigure realizarea sarcinii respective.

Un aspect care merită să rețină atenția îl reprezintă **desfășurarea formației de acord global, respectiv ce ar trebui înțeles prin aceasta**. Sub aspectul participării la realizarea sarcinii, **o secție de producție, în totalitatea ei, poate fi considerată o formație de acord global**, deoarece colectivul respectiv își poate asuma răspunderea realizării în întregime a sarcinii care îi revine. Șeful secției împreună numai cu personalul care își desfășoară activitatea la nivelul întregii secții, deci fără muncitorii din activitatea direct productivă, nu pot constitui o formație de acord global, așa cum sînt tentate să considere unele unități, deoarece numai această categorie de personal, singură, nu poate realiza sarcina ce revine secției, respectiv tuturor categoriilor de personal ale acesteia. Ca o consecință **contractul de acord global nu se poate încheia la nivelul secției decît cu întregul colectiv al secției**, care constituie astfel o formație de acord global. În mod similar, **contractul de acord global nu se poate încheia numai cu maestrul**, așa cum greșit au înțeles unele unități, restul muncitorilor nefiînd cuprinși în acord global, ci numai cu întreaga formație pe care acesta o conduce și din care face parte și el.

Formații de muncă cu caracter unitar

CONSTITUIREA formațiilor de acord global prezintă o importanță deosebită, de aceasta depinzînd în mare măsură

însăși eficiența aplicării acordului global. Sub acest aspect, practica unor întreprinderi pledează pentru constituirea unor formații de acord global unitare, în care să fie cuprinși atât muncitorii direct productivi retribuiți pe bază de norme de muncă (de timp sau de producție), cât și muncitorii indirect productivi sau auxiliari, retribuiți, până la cuprinderea lor în formația de acord global, în regie.

Referindu-ne la formația de acord global trebuie subliniată posibilitatea pe care o oferă această formă de retribuire de a cuprinde, alături de muncitori, toate categoriile de personal care pot să-și aducă aportul la realizarea sarcinilor ce se contractează, până la nivelul unei secții de producție. Cuprinderea maștrilor, a șefilor de ateliere și respectiv a șefilor de secții în acord global creează fără îndoială premise favorabile pentru buna realizare a sarcinilor contractate.

Un alt element care trebuie cunoscut cu precizie de la început și în legătură cu care încă se mai ridică probleme în unități îl reprezintă aspectul **calitativ** sub care trebuie realizată sarcina contractuală, sau cu alte cuvinte condițiile în care trebuie realizată aceasta.

Având în vedere importanța deosebită pe care o prezintă în etapa actuală reducerea cheltuielilor materiale de producție, utilizarea rațională a materiilor prime, materialelor, combustibilului și energiei, una din condițiile care în mod obligatoriu trebuie cuprinsă în contractul de acord global, reglementată de fapt prin lege, este **consumul normal, corespunzător sarcinii cantitative contractate, respectiv cheltuielile de producție planificate**. Principala problemă care se ridică este aceea a posibilităților practice de urmărire a consumurilor respective la nivelul formațiilor cu care se încheie contractul de acord global. În multe situații nu sînt create condițiile tehnice care să permită urmărirea consumurilor la locul unde acestea se produc, deși pentru unitățile respective cunoașterea nivelului la care se situează consumurile respective față de cele normale și pe această bază stimularea categoriilor de personal care pot contribui la reducerea acestora, ar fi deosebit de interesantă. Pentru exemplificare ne vom referi la reducerea consumului de energie electrică la o întreprindere interesată în această problemă, care are un singur aparat de măsură instalat la poarta întreprinderii. În aceste condiții, unitatea cu siguranță nu va putea urmări și nici pe departe stimula personalul din secțiile și atelierele cu un consum mai mare de energie, pentru economisirea acesteia. Sarcina stabilirii măsurilor concrete care să asigure reducerea simțitoare a cheltuielilor materiale, subliniată în numeroase cazuri de secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, nu poate fi realizată decât în condițiile cunoașterii exacte a consumurilor specifice pe fiecare produs, pe fiecare pișcă.

Aplicarea acordului global necesită deci un aport mai substanțial de gândire din partea specialiștilor din fiecare unitate în legătură cu stabilirea modalităților concrete de urmărire a consumurilor normale la nivelul formațiilor cu care se încheie contractul de acord global, pentru acele materii

prime, materiale combustibil sau energie a căror economisire prezintă un interes major pentru unitate respectiv pentru economia națională.

Aplicarea acordului global necesită de asemenea, stabilirea anticipată a unor tehnici de determinare și urmărire a consumurilor normale de materii prime și materiale, de combustibil și energie, precum și a altor condiții ce se prevăd în contract cum ar fi, spre exemplu, calitatea diferitelor produse sau lucrări.

O altă condiție care trebuie prevăzută în contract o reprezintă **termenul de realizare a sarcinii**, respectiv realizarea în întregime a producției contractate. Potrivit specificului diferitelor sectoare de activitate contractul poate prevedea ca o condiție obligatorie **ritmicitatea** în realizarea producției, respectiv termenele intermediare de execuție a diferitelor repere, piese, subansamble nominalizate în contract, pe măsura realizării acestuia, așa încît să se asigure continuitatea procesului de producție în alte sectoare cu care se colaborează. Spre exemplu, secțiile prelucrătoare din unitățile constructoare de mașini trebuie să asigure ritmic și în sortimentul necesar toate piesele de care la timpul potrivit au nevoie secțiile de montaj pentru finalizarea produsului respectiv.

Raport stimulatîv între gradul de îndeplinire a planului și mărimea retribuției

EXPERIENȚA acumulată pînă în prezent demonstrează că aplicarea acordului global a avut un efect favorabil în sporirea preocupărilor conducerilor unităților pentru o mai bună organizare a producției și a muncii, aprovizionarea ritmică cu materii prime și materiale și totodată a determinat sporirea interesului muncitorilor și altor categorii de personal, retribuiți inițial în regie, pentru realizarea la timp și în bune condiții a sarcinilor de producție contractate. Este adevărat că în aplicarea acordului global au apărut și o serie de deficiențe legate de stabilirea unor sarcini sub capacitatea formației, deci ușor de depășit, stabilirea unor condiții nesemnificative sau urmărirea formală a acestora, astfel încît efectele acordului global nu s-au materializat într-un plus de eficiență pentru unitate, ci numai într-un plus de retribuție pentru membrii formației. Este evident că **introducerea acordului global și constituirea unor formații de acord global unitare trebuie realizată nu în funcție de interesele unor categorii de personal, ci în raport cu interesele producției**, ținînd seama de posibilitățile mai largi pe care le oferă acordul global în împlinirea intereselor personale cu cele ale unității pe ansamblul ei.

Avînd în vedere importanța acordului global ca formă de organizare și retribuire a muncii, gradul ridicat de extindere al acestuia comparativ cu alte forme de retribuire, ca și experiența dobîndită în aplicarea sa, prin Legea nr. 4/1973 și Decretul nr. 100/1979 au fost aduse o serie de îmbunătățiri menite să înlăture neajunsurile constatate și să confere acestei forme de retribuire un plus de eficiență. Aplicarea corectă a acordului global în lumina exi-

gențelor sporite impuse de reglementările la care ne-am referit și eliminarea situațiilor de aplicare formală a acestuia au condus la îmbunătățirea calității modului de aplicare a acordului global, în detrimentul însă al extinderii sale, comparativ cu situația existentă înainte de 1 ianuarie 1979. Astfel, față de circa 58%, cit reprezenta acordul global în industrie în anul 1978, acesta a ajuns în anul 1979 la circa 45%. Restrîngerea acordului global se datoroște în primul rînd neasigurării condițiilor organizatorice necesare, ca și unei aprovizionări cu materii prime și materiale defectuoase, determinate de o preocupare mai scăzută din partea unor unități în luarea măsurilor care să aducă situația existentă în practică la nivelul condițiilor prevăzute de actele normative în vigoare.

Pornind de la criticile aduse în ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., din 14 iunie 1980 cu privire la tendința de restrîngere a ponderii muncii normale prin extinderea muncii în regie, sarcina ministerelor în etapa actuală, inclusiv a Ministerului Muncii, este aceea de a impulsiona extinderea formelor de retribuire în acord, în special a acordului global, prin sprijinirea în mod corespunzător a unităților. De altfel, în cadrul ședinței la care ne-am referit s-a hotărît cuprinderea în plan a unor sarcini precise pentru fiecare minister, cu privire la gradul de extindere a muncii normale și a acordului global. Această măsură a făcut ca încă de pe acum să crească preocuparea unităților pentru revenirea la acordul global, acolo unde în mod nejustificat s-a renunțat la aplicarea sa.

Aplicarea cu bune rezultate a acordului global impune, înainte de orice, asigurarea unor temeinice condiții tehnico-organizatorice, între care ar fi de reținut: precizarea sarcinilor cantitative și calitative ce revin fiecărui colectiv de muncă din sarcinile de plan ale unității, ținînd seama de necesitatea folosirii complete a capacităților de producție; stabilirea unor norme de muncă temeinic fundamentate care să reprezinte cit mai real calitatea de muncă necesară pentru executarea lucrărilor de către fiecare formație; stabilirea unor formații de acord global care să cuprindă atât muncitorii direct productivi, cât și muncitorii indirect productivi sau auxiliari, maștrii și ceilalte categorii de personal pînă la nivelul secțiilor de producție; asigurarea materialelor, tehnologiilor, utilajelor etc., necesare pentru realizarea sarcinii stabilite; stabilirea modului de urmărire a consumurilor specifice normale sau a cheltuielilor de producție planificate; asigurarea condițiilor de funcționare normală a mașinilor și utilajelor etc. Aceste măsuri tehnice și organizatorice menite să asigure aplicarea corespunzătoare a acordului global reprezintă de fapt premisele desfășurării unei activități de producție judici-oase, de înalt randament și de mare eficacitate, ceea ce corespunde în egală măsură intereselor economiei naționale și oamenilor muncii.

Alecu BUȘNIȚA
Adrian NEACȘU
Ministerul Muncii

CITITORII AU CUVÎNTUL

Evidența

FORMULARUL 2 „V și C” ediția 1980 continuă să mențină la capitolul CHELTUIELI col. 1 poziția „credite anuale”, care trebuie completată atât în darea de seamă anuală cit și în dările de seamă trimestriale. Cum datele ce se înscriu în acest formular trebuie luate din contabilitate, se înțelege că ele trebuie să găsească în fișele pentru operațiuni bugetare cod. 14.5.28.

După cum se arată însă în Normele metodologice privind întocmirea și utilizarea documentelor justificative și a documentelor contabile, editate de Ministerul Finanțelor, ca și în Instrucțiunile pentru aplicarea planului de conturi, aprobate prin ordinul M.F. nr. 50/1973, deci mai vechi, în aceste fișe în col. 3-5 se înregistrează la începutul fiecărui trimestru creditele trimestriale și apoi — atunci când intervin — suplimentările și anulările; la finele fiecărui trimestru se stabilesc creditele trimestriale cumulate, dar nu și cele anuale. Aceasta înseamnă că formularul 2 „V și C” nu este pus de acord cu fișele de contabilitate.

De aceea, consider că formularele ce compun darea de seamă contabilă trebuie astfel concepute încât la completarea lor să se apeleze numai la datele pe care le asigură registrele și fișele de contabilitate; alte documente și evidențe decît cele ce s-au stabilit în cadrul activității desfășurate pentru îmbunătățirea sistemului informațional nu trebuie să fie cerute; este necesar ca simplificarea formularisticii realizată la introducerea normelor unitare de structură în economie în anul 1973 să fie respectată, deoarece, de pildă, în cazul evidenței cheltuielilor bugetare, în prezent, s-a ajuns la 38 fișe pentru un subcapitol, față de 14 fișe de evidență, cite erau în 1973.

Dumitru VLĂDULESCU
Galați

Instrucțiuni

DEȘI au apărut Regulile de bază pentru planificarea, evidența și calcularea costurilor producției industriale, n-au apărut concomitent și instrucțiunile Ministerului Finanțelor pentru aplicarea planului de conturi. Ne interesează în mod special instrucțiuni pentru aplicarea metodelor standard sau normale la calcularea costurilor producției industriale. De aceea, propunem organului de resort să urgenceze apariția acestora.

Ne interesează, de asemenea, cotele de bonificații pentru fiecare ambalaj, deoarece au apărut actele normative privind recuperarea și recircularea ambalajelor. Aceste cote ne sînt absolut necesare în condițiile în care beneficiarii produselor trebuie să restituie ambalajele.

Gheorghe BLIDAR
economist la Întreprinderea „Dero” Ploiești

Consum

POTRIVIT Decretului nr. 277/1979 și altor acte normative cu privire la optimizarea transporturilor și reducerea consumului de carburanți s-au scos din circulație o serie de autoturisme aflate în dotarea unităților. Între altele au rămas în

circulație autovehicule cu destinații speciale, pentru asistență tehnică, laboratoare, dar care, în mod practic, sînt folosite numai pentru transportul de persoane, deși consumul de carburanți este de două ori mai mare decît al altor autovehicule.

Propun să se studieze această problemă și să se reglementeze folosirea acestor autovehicule.

T. GHEORGHE
Iași

ECOURI

Produse noi

FENTRU reducerea importurilor de articole tehnice din cauciuc, temă abordată în articolul „Asimilarea de produse noi” („R.E.” nr. 27), Centrala industrială de prelucrări cauciuc și mase plastice a pregătit nota de fundamentare pentru secția de fabricat articole tehnice necesare echipamentelor hidraulice și prototipuri (la I.A.T.C. Brașov), în care se vor realiza atât microproducția de articole tehnice, cit și cea pentru echipamente hidraulice.

La Combinatul de articole tehnice din cauciuc Pitești, pentru fabricarea protilelor din cauciuc cu armătură metalică folosite pentru etanșări la uși Dacia-1300 și cabina autocamionului pe licență MAN, s-au realizat linii tehnologice complexe care asigură necesarul de astfel de reopere. Pentru linia de garnituri protilate cu armătură metalică s-a solicitat Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini asigurarea unei prese de 40 tone, precum și a două stante speciale pentru perforarea benzii metalice.

În planul de investiții cu amplasament la Combinatul de articole tehnice din cauciuc Jilava figurează poziția „linie turtunuri de înaltă presiune”; tot aici se realizează, în prezent, unele sortimente de curele dințate. În vederea cunoașterii cantităților și sortitipodimensiunilor pe economie pe perioada 1981-1985, s-a inițiat o anchetă complexă la toți beneficiarii, urmînd ca după interpretarea rezultatelor să se propună înscrierea unei poziții în planul de investiții.

Gh. IONIȚA
director adjunct în Ministerul
Industriei Chimice

Energie

REFERINDU-NE la articolul intitulat „Bilanțurile energetice și economisirea energiei”, apărut în Revista economică nr. 30, arătăm că avem inventariate resursele energetice secundare și se întreprind acțiuni pentru recuperarea integrală a acestora. Din cantitatea totală de 57 686 tcc/an resurse inventariate, în prezent se recuperează 25 164 tcc/an. În vederea recuperării unor resurse energetice în valoare de 3 622 tcc/an avem contractat un studiu cu termen de finalizare trim. IV 1980, urmînd ca pe baza acestuia să se treacă la realizarea documentațiilor de execuție și a instalațiilor de recuperare pînă la finele anului 1982. Pentru aceste resurse s-a încercat recuperarea după o documentație proprie, dar rezultatele n-au fost mulțumitoare.

Pentru cantitatea de 28 800 tcc/an, ce reprezintă căldura conținută în leșiile finale (reziduurile evacuate din distilații cu

temperatură de cca. 100 C, foarte puternic corozive și erozive), nu avem încă o soluție de recuperare avantajoasă, așa cum rezultă și din concluziile desprinse din studiile întocmite. Nu preocupăm în continuare rezolvarea acestei probleme, în prezent aflîndu-se în faza finală documentația pentru realizarea unui prototip de schimbător de căldură cu ajutorul căruia să se facă experimentări industriale.

Vasile SĂVULESCU
directorul Combinatului de produse
sodice — Govora

Indice

DINTRE măsurile mai importante stabilite înainte și după apariția articolului „La ce nivel sînt utilizate în industrie mașinile-unelte” din „R.E.” nr. 28 pentru creșterea indicelui de utilizare a fondului de timp disponibil al mașinilor-unelte și realizarea unui volum sporit de piese de schimb și utilaje menționăm: pregătirea forței de muncă calificată la nivelul a trei schimburi prin cursuri de calificare la locul de muncă sau școli profesionale; extinderea într-o măsură mai mare a servicii de către un muncitor a mai multor mașini-unelte; extinderea acțiunii de policalificare și de recalificare a unei părți din personalul de servicii din unități; respectarea graficelor de oprire planificate ale mașinilor-unelte pentru întreținere și reparații etc.

Vom acționa la unități în vederea realizării indicelui planificat de 87,0% pe anul 1981. Menționăm că pe semestrul I a.c. a fost realizat un procent de 85,2%.

Z. BORLOVAN
director în Ministerul
Industriei Metalurgice

Sortimente

ARTICOLUL „Diversificarea sortimentală a producției în condiții de reducere a costurilor”, publicat de „R.E.” nr. 22, a fost analizat de specialiștii din minister și Centrala industriei pielăriei, cauciucului și încălțămintei. În urma acestei analize, pe linia îmbunătățirii activității din întreprinderile menționate în articol, au fost stabilite o serie de măsuri tehnico-organizatorice. În ce privește calificarea necesarăului de muncitori, se va ajunge ca la finele anului 1980, prevederile de școlări care să fie depășite. S-a trecut, pe de altă parte, la detașarea specialiștilor din unități și centrale în unitățile cu dificultăți în această problemă.

Pentru a asigura un grad mai mare de adaptabilitate a producției de încălțămintă la cerințele beneficiarilor interni și externi s-a organizat un nucleu care să îndrume, să controleze și să sprijine în permanență creația de încălțămintă cu țesături din materiale textile și articole de marochinărie din înlocuitori de tip textil și realizarea acestora la un nivel corespunzător. Alte măsuri vizează dezvoltarea cu precădere a creației de sortimente pentru lemei și copii, îmbunătățirea cooperării în scopul realizării de modele noi, testarea produselor noi și cunoașterea opiniei consumatorilor prin organizarea prezentării unor colecții reprezentative în diferite orașe din țară.

N. FLOREȘCU
director general
în Ministerul Industriei Ușoare

Dezbateri „R. E.”: INFORMATICA — sarcini calitativ noi

STRUCTURAREA ȘI CODIFICAREA SISTEMELOR INFORMATICE POTRIVIT CERINTELOR MECANISMULUI ECONOMICO-FINANCIAR

ÎN CADRUL TEHNOLOGIEI de proiectare și realizare a sistemelor informatice, indiferent de evoluția pe care o cunosc, omul rămâne elementul-cheie, de care depinde utilizarea capacității sistemului. Deoarece activitatea de realizare a produselor informatice se poate desfășura numai în anumite condiții limitate, trebuie să se studieze mai mult influențele mediului ambiant în care se desfășoară activitatea, factorii motivaționali și sociali, modul cum se realizează specializarea cadrelor etc. Apare necesară reconsiderarea factorilor privind adaptarea omului la om (munca în colectiv), adaptarea omului la mediu (mediul informatic), a omului la mașină și a mașinii la om, realizându-se o structură optimă a sistemelor informatice în ce privește ponderea procedurilor manuale.

Abordarea într-o manieră nouă, sistemică a relațiilor om-mașină-meniu impune o schimbare de optică, adoptarea unui nou sistem de codificare a structurii produselor și proceselor tehnologice.

Sistemul de codificare pe care îl supun atenției specialiștilor în domeniu are ca element esențial munca, fiind orientat preponderent spre relația om-mașină-meniu.

ANALIZA, planificarea și măsurarea muncii, având permanent în vedere relația om-mașină-meniu de muncă, devin funcții de cea mai mare importanță în ansamblul sistemului informatic al oricărei întreprinderi. Rezultatul analizei și măsurării muncii nu poate fi limitat doar la planificarea și proiectarea metodei și la stabilirea normelor de timp. Deciziile care se iau în cadrul unităților economice, privitoare la sfera producției și circulației, trebuie fundamentate pe informații certe, de care depinde în mod direct calitatea lor.

Pentru etapa de planificare tehnico-economică și de întocmire a bugetelor se cer o serie de informații despre produse și despre metodele de producție, deciziile fiind și ele influențate prin planificare și urmărirea rezultatelor. Același set de informații se cer pentru planificarea și urmărirea producției, a resurselor. Ideea pe care o avansăm constă în necesitatea de a accepta măsurarea muncii ca o funcție utilă pentru planificarea și controlul global al unei întreprinderi sau organizații.

Metodele de informare utilizate în mod curent la măsurarea muncii nu mai corespund necesităților reale impuse de alte activități decât cele legate de organizarea producției din industrie; este nevoie de un nou sistem structural al muncii, care să satisfacă cerințele enunțate anterior, implicând prelucrarea pe calculatoarele electronice.

Sistemele de prelucrare automată nu pot rezolva singure realizarea cât mai economică a măsurării muncii, a unor bănci de date și a unor informații certe. Metodele de clasificare și problemele de structură necesită o tratare aparte. Structurarea pe nivele a produselor și proceselor are rolul să faciliteze divizarea procesului de muncă în părți componente din ce în ce mai mici, într-o formă logică și sistematică, evidențiindu-se golurile și suprapunerile.

Combinațiile mișcărilor de bază — de exemplu, cele din sistemul MTM — în volum mai mari de muncă trebuie să fie stabilite pe faze, ușurând prelucrarea în blocuri din ce în ce mai mici a datelor necesare măsurării muncii.

SISTEMUL pe care îl propunem are șase nivele, conținând blocuri succesiv mai mari: pe nivelul 1 — mișcările de bază MTM-1, cu o valoare medie de 8 TMU (100 000 TMU — 1 oră); pe nivelul 2 — mișcările MTM-2, ca și unele activități mintale sau intelectuale, cu o valoare medie de timp de circa 13 TMU; pe nivelul 3 — mișcările MTM-3, activitățile mintale care stau la baza unei decizii, cu o valoare medie de 50 TMU; pe nivelul 4 — efectuarea unei mișcări (de exemplu: strînge un șurub; trasează o linie etc.), cu o valoare medie de timp de 0,5 minute; pe nivelul 5 — o operație pentru o parte componentă a unui produs (de exemplu: axe, bloc motor, paginarea unei cărți etc.), având o valoare medie de timp de 2 minute; pe nivelul 6 — lucrări pentru realizarea unui produs finit (de exemplu: asamblarea unui motor, tipărirea unei cărți, executarea unui desen etc.), cu o valoare de timp de circa 15 minute.

Sistemul de structurare determină divizarea lucrării. Defalcarea operației în părți componente nu este ceva nou, dar nouă este concepția de uniformizare și sistematizare. Formatul de descriere al unei lucrări pe 6 domenii — nivel; scop; utilaj; obiect; altele; tehnica de măsurare — face posibilă organizarea datelor în mai multe căi diferite.

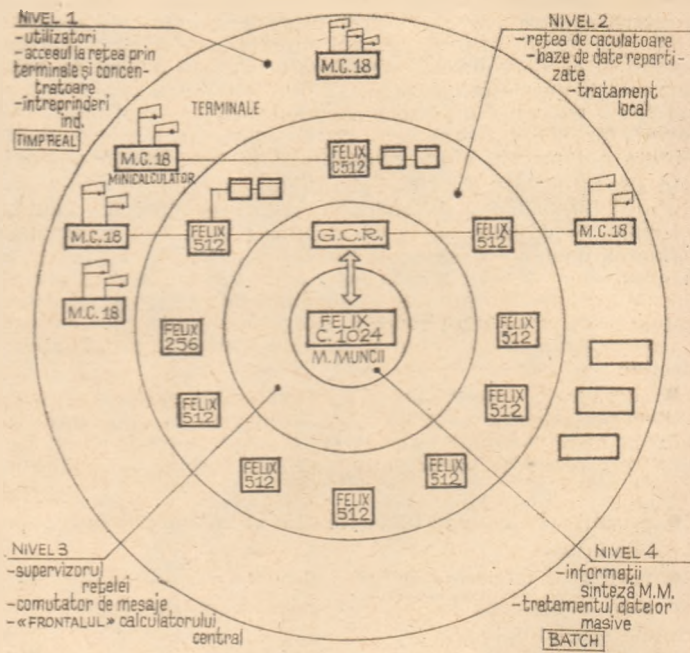
În rezumat, sistemul de clasificare propus conține trei părți separate:

- sistemul de structură și sortare a lucrării, care cuprinde și categoriile de decizie, modelele de decizie etc.;
- sistemul de regăsire a informațiilor pe bază de cod;
- principiile folosite pentru detalierea unei lucrări în 6 nivele și gruparea elementelor de nivel inferior în elemente de nivel superior.

După stabilirea principiilor de mai sus, în funcție de ramura în care se studiază fenomenul, se trece la definirea cerințelor privind conținutul bazei de date și al băncii de date, tipul de calculator propus care să asigure gestionarea bazei de date pentru procesul de muncă analizat, software-ul asociat etc.

Sistemul de clasificare constituie elementul esențial al bazei de date privind munca. Principalul său avantaj este acela că se poate aplica în orice domeniu de activitate, la orice loc de muncă unde lucrează oameni. Această metodă de structurare a informațiilor va da o posibilitate cu totul nouă privind analiza și aplicarea tehnicilor de măsurare a muncii. Se va putea crea o bancă unică de date privind munca (având sediul la Ministerul Muncii), din care să se poată obține toate informațiile asupra conținutului, consumului și costului muncii, elemente esențiale în contextul noului mecanism economico-financiar. Paralel cu aceasta, se poate asigura comparabilitatea — de la nivel de micromișcare până la nivel de produs — a realizărilor din țară cu cele pe plan extern, având posibilitatea de a evidenția punctele în care sîntem deficitari și posibilitățile de ameliorare. În același timp se creează condițiile necesare pentru a studia pe baze științifice, ținînd seama de realitățile economiei noastre, tipurile de roboți industriali, necesarul și punctele-cheie în care introducerea lor ar asigura o eficiență rapidă, potrivit obiectivului fundamental — corelarea optimului local (întreprinderea) cu optumul global (economia națională).

Se poate prefigura astfel un adevărat sistem național de organizare ergonomică a producției și a muncii, vizînd normarea științifică unitară, urmărirea, adaptarea și robotizarea proceselor de producție — susținut de rețeaua națională de calculatoare și echi-

pamente asociate, avînd ca organe coordonatoare Ministerul Muncii și I.C.I. la nivel național, iar în teritoriul oficiile județene de calcul și direcția muncii, fiecare cu sarcini individualizate. La nivelul sistemului informatic teritorial, integrarea s-ar realiza prin intermediul bazelor de date și al S.G.B.D.-urilor asociate, respectiv banca de date județeană.

Rețeaua preconizată este concepută în consens cu cerințele și criteriile informatice descentralizate, distribuite și libere, pe nivele de prelucrare distincte.

Subsistemul prezentat — pe care l-am denumit „subsistemul de organizare, robotizare și urmărire ergonomică a producției și a muncii” — își propune ca obiective organizarea producției și a muncii în consens cu cerințele moderne ale ergonomiei de sistem, normarea științifică, urmărirea și asigurarea comparabilității — pe diferite nivele de agregare a produsului sau procesului tehnologic — cu realizările de vîrf pe plan mondial sau național, asigurarea introducerii eficiente a roboților industriali.

Vladimir GEORGU
Centrul teritorial de calcul
electronic Piatra Neamț

„Trebuie să fim mai fermi în eforturile pentru a asigura însușirea a tot ceea ce au creat mai nou, mai înaintat știința și tehnica. Trebuie să acționăm susținut pentru ca tinerii să cunoască în condiții cât mai bune mijloacele de care dispune economia noastră națională, astfel ca de îndată ce studenții, tinerii absolvenți vor merge în uzine, pe ogoare, în laboratoarele ei să poată să se integreze direct în procesul de producție, aducând o contribuție tot mai însemnată la dezvoltarea generală a patriei. Trebuie să punem neabătut la baza întregului nostru învățământ, a întregii activități de cunoaștere concepția revoluționară despre lume, materialismul dialectic și istoric”.

NICOLAE CEAUȘESCU

(din Cuvîntarea la marea adunare populară din municipiul Iași)

Componente ale strategiei trecerii la o nouă calitate în învățămîntul economic (I)

CONGRESUL EDUCAȚIEI ȘI ÎNVĂȚĂMÎNTULUI a situat în centrul atenției sarcini de o deosebită însemnătate privind trecerea învățămîntului la o nouă calitate. De îndeplinirea lor exemplară depinde realizarea unui înalt nivel de eficiență în toate domeniile de activitate, calitatea și competitivitatea superioară în producție fiind condiționată de competența cadrelor, care, la rîndul ei, depinde direct de calitatea învățămîntului. Realizarea noii calități în învățămînt este de fapt o problemă, a întregii societăți dacă avem în vedere că aproape 27% din populația țării noastre este cuprinsă în diferite structuri ale acestuia, că în 1985 numai în învățămîntul superior vor fi circa 200 000 studenți și că dezvoltarea economică accelerată a țării pe baza celor mai înaintate realizări ale științei și tehnicii presupune în mod firesc existența unei forțe de muncă de cea mai înaltă calificare, fără de care nu vom obține toate efectele economice scontate din marele efort investițional la care ne-am angajat.

În condițiile integrării învățămîntului superior cu cercetarea științifică, proiectarea și producția, realizarea unei noi calități presupune — desigur, odată cu stabilirea unui nou conținut și cu fixarea unor noi scopuri ale pregătirii viitorilor specialiști — folosirea unei strategii bazată pe o nouă viziune asupra procesului de învățare. Pornind de la acumulările cantitative și experiențele pozitive de pînă acum în pregătirea studenților credem că această strategie ar trebui să prevadă atingerea următoarelor obiective :

- accelerarea trecerii de la un învățămînt extensiv și „defensiv”, preponderent cantitativ așa cum este în substanța lui acum, la un învățămînt intensiv și „ofensiv”, preponderent calitativ, prospectiv și participativ, așa cum trebuie să devină în viitor.

- accentuarea caracterului științific al conducerii întregului proces de învățare.

- realizarea unei corelări mai adecvate a aptitudinilor tinerilor care candidează la intrarea în învățămîntul superior cu cerințele specialității pentru care optează, precum și utilizarea specialiștilor pregătiți de învățămîntul superior corespunzător pregătirii și competenței dobîndite, pe de altă parte.

Prezentînd în continuare cele trei componente ale strategiei ne vom referi îndeosebi la învățămîntul economic, dar multe din ideile și concluziile avansate, credem, că sînt valabile pentru întregul nostru învățămînt superior.

De la învățămîntul preponderent cantitativ la un învățămînt intensiv și ofensiv, preponderent calitativ

DUPĂ PĂREREA NOASTRĂ, o nouă calitate în învățămînt presupune trecerea hotărîtă de la procesul de învățare de tip copiativ, contemplativ sau reproiectiv (care se limitează la acumularea de cunoștințe), la procesul de învățare de tip productiv

și inovativ, care îi învață pe tineri încă din școală cum să aplice în practică cunoștințele teoretice dobîndite, punîndu-i totodată, în situația ca ei înșiși să caute și să găsească soluții noi la problemele cu care vor fi confrunțați în viitor, soluții care nu le sînt date în cursuri sau seminarii. Totodată, studenții trebuie să fie obișnuiți să lucreze în colectiv, prefigurîndu-se astfel caracterul participativ al activităților ce le vor desfășura, în producția și practica socială. Primul tip de învățare (cel reproiectiv), predominant în prezent poate fi definit ca un învățămînt conservator, de menținere a nivelului de dezvoltare economică la care s-a ajuns. Cei ce limitează învățămîntul la acest tip uită faptul că situațiile în care își vor desfășura activitatea viitorii specialiști se schimbă rapid și permanent. Și aceste cadre nu se vor putea adapta, nu vor putea face față situațiilor și problemelor noi, suferind mereu „șocuri” provocate de incapacitatea de a rezolva probleme neprevăzute. Aceste probleme devin tot mai numeroase în prezent. Este adevărat că, privind în timp și șocurile sînt un fel de învățare, dar acest tip de învățare este scump, costă prea mult și de cele mai multe ori este însoțit de traume, complexe de inferioritate, stări de pasivitate, neîncredere în propriile forțe. Un învățămînt reproiectiv este doar un consumator al ideilor altora, fără a fi el însuși producător de idei. O țară care se bizuie, în dezvoltarea ei, exclusiv pe acest tip de învățare va putea realiza numai o creștere sau dezvoltare extensivă. Ea va putea reduce întrucîtva decalajele printr-un mare efort, preponderent cantitativ, dar le va putea înlătura numai dacă se bizuie în principal pe dezvoltarea propriei inteligențe.

Un învățămînt capabil să-și aducă o contribuție semnificativă în procesul dezvoltării economico-sociale intensive, caracterizat prin creșterea accentuată a eficacității, este învățămîntul de tip intensiv, preponderent calitativ. Acesta este tocmai învățămîntul productiv-inovativ care permite stimularea creativității de masă și optimizare singurei resurse inepuizabile a oricărui popor, care este inteligența oamenilor, devenind prin aceasta un învățămînt ofensiv, revoluționar. Acest învățămînt este singurul care poate pregăti oameni capabili să gîndească mai amplu, mai profund, să se adapteze repede și eficient la schimbări, să asigure prin soluțiile propuse dezvoltarea social-economică în condiții de eficacitate maximă.

Problema nu este de a opta pentru unul sau altul din cele două tipuri de învățare ci de a le îmbina, de a le completa, formînd împreună un model de realizare a unui permanent ciclu tristadial a cărui funcționare să stea la baza perfecționării și modernizării întregului proces de învățare. Acest model poate fi formulat astfel : trecerea treptată și continuă de la învățămîntul **reproductiv** (care menține ceea ce s-a realizat conștînd din acumularea sistematică de cunoștințe teoretice de către studenți), la învățămîntul **productiv** sau **aplicativ** (în cadrul căruia studenții învață încă din școală cum să aplice într-un mod unitar și eficient cunoștințele dobîndite de la disciplinele de specialitate

și profil) și de aici la învățămîntul **creativ** în care studentul însuși să fie producător de idei noi, să caute soluții la problemele ce i se pun. Cele trei componente ale modelului constituie un sistem: sistemul învățămîntului creativ-inovativ. Nici una dintre aceste componente nu poate lipsi, un stadiu al ciclului sprijinindu-se pe stadiul anterior. Evident că învățămîntul productiv îl presupune pe cel reproductiv, deoarece dacă nu ai cunoștințe nu ai ce să aplici, iar învățămîntul creativ presupune parcurgerea celor două stadii anterioare deoarece altfel nu ar avea suportul necesar. Este ușor de sesizat că modelul prezentat prin cele trei stadii succesive ale ciclului reflectă tocmai cerințele **integrării învățămîntului cu cercetarea, proiectarea și producția.**

Accentuarea caracterului științific al conducerii procesului de învățare

A DOUA COMPONENTĂ a strategiei este accentuarea caracterului științific al conducerii procesului de învățare plecînd de la noile scopuri ale pregătirii impuse de cerințele integrării și trecerii la o nouă calitate.

Avem în vedere aplicarea în procesul de învățare a conceptelor conducerii științifice și primul între acestea este corelarea continuă dintre trei elemente ce se regăsesc în orice activitate sau proces, deci și în procesul de învățare, atunci cînd acesta este bine organizat și condus. Cele trei elemente sînt: 1) **scopurile** pregătirii, 2) **mijloacele** (forme și metode specifice folosite adecvat realizării scopurilor și 3) **criteriile de evaluare a rezultatelor** obținute în procesul de pregătire care să exprime noile scopuri.

Al doilea concept care derivă din primul, are în vedere corelarea strînsă în timp și spațiu a celor trei faze ale conducerii procesului de învățare:

— faza de **conceptualizare** cînd se stabilesc cele trei elemente arătate mai înainte; scopurile și conținutul pregătirii (planurile de învățare și programele analitice ale disciplinelor), formele și metodele ce se vor utiliza în procesul de învățare, cît și modurile de evaluare a rezultatelor în cadrul examenelor, probelor de verificare, colocviilor de practică, examenului de diplomă etc.;

— faza de **operaționalizare**, adică de realizare efectivă a unui ciclu de pregătire care în învățămînt este de patru sau cinci ani;

— faza de **evaluare** a rezultatelor pe fiecare disciplină și evaluarea finală prin proiectele de an și examenul de diplomă.

Ideea ce se impune este că o concepere științifică, și deci eficiență, a procesului de învățare presupune corelarea permanentă a celor trei elemente și faze mai înainte menționate. Invers, o decorelare a acestora determină o conducere ineficientă, care nu-și realizează scopurile chiar în cazul cînd acestea sînt clar definite, înțelese și acceptate.

Cînd vorbim de proces de învățare avem în vedere atît formele acestuia (cursuri, prelegeri, lecții, conferințe, seminarii, practica în producție, cercuri științifice studentești, studiul individual etc.) cît și metodele utilizate în cadrul acestor forme (lucrări practice, proiecte de an, studii de caz, teste, jocuri de conducere întreprinderii, lucrări de diplomă etc.).

În condițiile conducerii științifice atît formele cît și metodele utilizate în procesul de învățare nu pot fi privite în sine, fiind doar mijloace de realizare a scopului pregătirii studenților. Concluzia firească este că ori de cîte ori scopurile pregătirii se modifică (ceea ce este cazul în condițiile integrării și a trecerii la o nouă calitate), trebuie reconsiderate și mijloacele și constata dacă ele mai pot — și în ce măsură — contribui la realizarea noilor scopuri.

În cazul în care există mai multe mijloace, se cer alese, desigur, cele mai eficiente. Cum se poate însă constata eficiența acestora? Răspunsul este că numai prin evaluarea rezultatelor pregătirii. Evaluarea nivelului de pregătire prin examene și alte probe de verificare poate permite aprecierea reală a nivelului de pregătire, putîndu-se depista punctele forte și cele slabe ale acestuia. Dar, asemenea evaluare poate da rezultate bune numai

dacă se folosesc **criterii de apreciere care să derive din și să reflecte noile scopuri.**

Este evident că dacă evaluarea rezultatelor pregătirii studenților, se face după alte criterii decît cele care derivă din noile scopuri, această evaluare este viciată, concluziile vor fi greșite, evaluarea nu va informa ci va dezinforma. O asemenea evaluare nu va ajuta la reluarea unui nou ciclu de învățare, la un nivel superior de eficacitate.

Referindu-ne la învățămîntul superior conținutul și scopurile pregătirii se modifică ca urmare a cerințelor integrării și trecerii la o nouă calitate, iar în cazul celui economic superior și ca urmare a multiplicării liceelor economice, care și ele pregătesc economiști, dar economiști tehnicieni de execuție. În aceste condiții învățămîntul economic superior este chemat să asigure formarea unor **economiști de largă concepție**, cu o solidă pregătire teoretică și practică, care să fie și buni executanți, dar să nu se limiteze numai la aceasta. Economistul de largă concepție este cel ce poate să imbine cu ușurință analiza cu sinteza, deducția cu inducția, teoria cu practica, generalul cu particularul, avînd o profundă pregătire interdisciplinară corespunzător principiului politehnizării, astfel încît — așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul Educației și Învățămîntului „**ieșind de pe băncile școlii sau facultății, toți tinerii să posede un larg orizont profesional, tehnic și științific, o calificare complexă, multilaterală. Aceasta le va da posibilitatea să treacă de la o activitate la alta, în raport cu cerințele societății, cu schimbările rapide ce au loc în economia noastră modernă, dinamică în diferite domenii ale vieții sociale.**”

După părerea noastră ținînd seama că aproape toți studenții pregătiți de învățămîntul economic superior vor lucra pentru început în întreprinderi, în general în unitățile social-economice, buna pregătire a acestora, în optica amintită în cadrul primei componente a strategiei ce o prezentăm, ar trebui să se caracterizeze prin patru trăsături de bază:

1) Formarea și dezvoltarea unei gândiri sistematice, a unei gândiri complexe, vii și dinamice strîns legată de problemele practicii prezente și îndeosebi de problemele practicii de viitor, care să permită absolventului cunoașterea unității în care își va desfășura activitatea, ca un tot încheșat format din multiple laturi corelate între ele, precum și cunoașterea modalităților de adaptare rapidă a acestei unități la cerințele pieței, în cadrul planului național unic de dezvoltare economică și socială, a modalităților de sporire a eficacității și capacității competitive a întreprinderii pe piața internațională.

2. Aprofundarea cunoașterii uneia dintre laturile activității economice a unității cum sînt: producția, aprovizionarea, desfacerea, finanțarea, evidența contabilă etc. și a legăturilor acesteia cu celelalte laturi, precum și cunoașterea implicațiilor asupra ansamblului. O astfel de aprofundare, într-un anumit domeniu sau latură a activității întreprinderii, permite studentului să dobîndească o anumită specialitate, dar nu una îngustă sau parțială ci una integratoare.

3. Sensibilizarea față de noul **util**, pe care să știe să-l depisteze, să-l evalueze, să-i aprecieze eficiența și să-l implementeze în activitatea practică, urmărind apoi obținerea eficienței scontate. Pentru aceasta, studentul trebuie obișnuit cu studiul individual sistemic al bibliografiei în domeniul de specialitate.

4. Crearea condițiilor de formare la studenți, încă din facultate, a deprinderilor cercetării, **în primul rînd prin însușirea de către aceștia a metodologiilor de investigație științifică specifice domeniului de specialitate.** Sublinierea atenționează că nu toți studenții pot fi pregătiți ca cercetători, deoarece așa cum arată datele statistice, din totalitatea acestora doar 10% au înclinații pentru cercetare științifică, 4% se impun ca cercetători și doar 1% ajung la rezultate remarcabile. Este însă posibil și de dorit ca fiecare student să-și însușească anumite metodologii de cercetare în problemele de bază ale viitoarei lui profesii, care să-l ajute să se formeze ca economist de largă concepție teoretică și practică în domeniul său de specialitate.

prof. dr. C. PINTILIE
Academia de Studii Economice

O ÎNTREBARE s-a pus și se pune pe mai departe în mod firesc: de ce să fie întreținute clase de paraziți și să se consume „de dragul” consumului când cei care creează valorile au acces numai la strictul necesar, li se limitează riguros veniturile și prin aceasta posibilitățile de cumpărare? Răspunsul lui Malthus a fost: creșterea profiturilor și acumularea se opun bunăstării marelui mase a societății, nevoile de autovalorificare ale capitalului se află în opoziție cu interesele celor ce produc valoarea. Poate fără să vrea, Malthus a pus în evidență una dintre contradicțiile de bază ale modului capitalist de producție: cea din sfera repartiției și realizării valorii. El consideră această contradicție firească iar soluționarea ei trebuie să-i avantajeze pe deținătorii de proprietăți funciare și de capital. Iată, deci, un alt motiv pentru care economiștii de dreapta încearcă reactualizarea ideilor lui Malthus.

La aceeași întrebare un răspuns similar a dat și Keynes. Dar răspunsurile ineseși atrag după ele punerea în cauză a capitalului ca relație de exploatare. Cu cât se acumulează mai mult capital cu atât se accentuează și contradicțiile generate de el. La baza crizei „societății de consum” se află supraacumularea de capital – argumente temeinice în acest sens au adus o seamă de economiști francezi¹⁾ – și nu pretențiile exagerate ale salariaților, cum susțin economiștii ortodoxiei burgheze.

J. M. Keynes a avut suficiente motive să respingă linia teoriei lui Ricardo și s-o adopte pe cea a lui Malthus. Din teoria acestuia din urmă el s-a inspirat în problema măsurării valorii prin unități de muncă – pe care le-a identificat cu

Malthus — din filele istoriei in arsenalul ideologiei burgheze actuale (III)

unități de salariu, identificare ce a diminuat obiectivitatea, rigurozitatea demersului său teoretic. Ca și Malthus, el a șters deosebiriile dintre cantitatea de muncă prestată și cea plătită, a confundat munca necesară cu supramunca, confuzii devenite surse de mari erori. Dar ce l-a interesat cel mai mult pe Keynes au fost ideile lui Malthus despre raportul cerere-ofertă, rolul acumulărilor, pe de o parte, și al consumului neproductiv (inclusiv, sau mai ales, al celui parazitărilor), pe de altă parte, rolul de frână al insuficienței cererii efective. De acest lucru suferă cel mai mult capitalismul perioadei nașterii doctrinei lui Keynes. Privind retrospectiv evoluția teoriei economice și problemele sale, el aprecia că „Malthus a combătut cu vehemență teza lui Ricardo că este imposibil ca cererea efectivă să fie insuficientă”²⁾.

O anumită perioadă a triumfat teza lui Ricardo și „legea Say” despre echilibrarea automată a cererii cu oferta, iar „marele mister al cererii efective, cu care se luptase Malthus, a dispărut din literatura economică. Mult lăudatul optimism

al teoriei economice tradiționale provine din neluarea în seamă de către economiști a frinei pe care insuficiența cererii efective – după cum se exprima Keynes – o pune pe prosperității. În acest fel, potrivit părerii economistului amintit știința economică tradițională a mers pe căi greșite. Credem, însă că probitatea științifică și obiectivitatea l-ar fi obligat să recunoască științei economice marxiste meritul de a fi dat explicații proprii insuficienței cererii efective, chiar dacă nu era de acord cu spiritul ei revoluționar.

Contradicția între crearea și realizarea valorii mărfurilor este o realitate în societatea în care producția, repartiția, circulația și consumul bunurilor și serviciilor sînt supuse regulilor autovalorificării capitalului; de această contradicție sînt legate, în mare măsură, crizele, șomajul, subutilizarea capacităților de producție etc. Dar, atît Malthus cît și Keynes, avînd dreptate în punerea problemei n-au respectat regulile rigurii științifice în rezolvarea ei. Atît unul cît și celălalt au considerat salariile reale și cele relative ca mărimi stabile, drept o condiție a creșterii profiturilor și a altor venituri care nu provin din muncă ci din proprietate. Este evident că asemenea optici susțin limitarea accesului maselor la raadele progresului și, ipso facto, alimentarea unei supraproducții relative față de capacitatea de achiziție a maselor. Malthus a recunoscut direct că suprasaturarea pieței este legată de accesul limitat al salariaților la valorile create. Dar, după el, fără acest fenomen n-ar crește profitul și renta și, deci, trebuie socotit firesc. Cu mai bine de o jumătate de veac mai tîrziu, doi compatrioți ai săi, Hobson și Mummery, au recunoscut același lucru dar,

FIȘE

Gheorghe I. Brătianu

TRADIȚIA ISTORICĂ DESPRE ÎNTEMEIEREA STATELOR ROMÂNEȘTI

Editura Eminescu

● În atmosfera de largă emulație științifică generată de recent încheiatul Congres al istoricilor ale cărui lucrări s-au desfășurat în capitala țării noastre, editurile românești s-au înscris cu remarcabile apariții de carte. Suita de titluri ce aduc în prim plan contribuții de valoare la studiul istoriei noastre naționale încorporează, la loc de frunte, lucrarea cărturarului Gheorghe I. Brătianu, „Tradiția istorică despre întemeierea statelor românești”, tipărită la „Editura Eminescu. Autorul a procedat, din capul locului,

la o lămurire metodologică: determinarea valorii euristice a tradițiilor istorice ca elemente de cunoaștere și de analiză istorică. În această lumină, și întemeindu-se pe un amplu material documentar, Gh. I. B. concludizează că tradițiile istorice, filtrate prin aparatul critic, riguros al omului de știință, pot fi utilizate ca valoroase surse de informație, cu deosebire pentru epoci mai îndepărtate ale istoriei. Această metodă se dovedește eficientă și în cazul deslușirii momentelor de început ale formării principatelor române, pentru stabilirea adevărului istoric și afirmarea deschisă a continuității poporului român în spațiul carpato-dunărean. În această viziune, în care sînt analizate și coroborate informații cuprinse în legende privind „descălecatul” Țării Românești, al Moldovei, privind întemeierea Voievodatelor românești din Aideal, cu atestări documentare din surse diverse și mărturii arheologice de dată mai recentă.

Îmbunătățirea condițiilor de locuit

● Asigurarea, la un nivel de civilizație și confort corespunzător, a condițiilor de locuit pentru populația orășenească con-

știție o sarcină prioritară a politiciii de creștere a nivelului de trai al poporului chinez, subliniază Fang Jinggen și Chen Rioung în articolul „About housing in China Today” publicat de revista „CHINA RECONSTRUCTS” – numărul din septembrie a.c. Această apreciere se întemeiază pe realitatea că, într-un interval de trei decenii, – 1950–1980 – populația urbană a Chinei practic s-a dublat (50 milioane oameni în 1949). Pe de altă parte, exigențele privind calitatea condițiilor de locuit, și cu deosebire sporirea suprafeței locative raportată la un locuitor, exercită o adevărată presiune asupra volumului construcțiilor de locuințe. Rezolvarea optimă a acestor solicitări necesită, potrivit opiniei exprimate de F.J. și C.R., acțiunea concertată a mai multor factori: pe de o parte sporirea fondurilor destinate acestui sector (de la 6,7% în anul 1977 la 7,8% în anul 1978 și 10% în 1979, procent ce exprimă cota din valoarea totală a investițiilor pentru construcții repartizată construcțiilor de locuințe); pe de altă parte, modernizarea dotării și sporirea productivității muncii în construcții; în sfîrșit, punerea în valoare a tutu-

ror materialelor și a tehnologiilor tradiționale, care se dovedesc capabile să reducă consumul de materiale de construcții clasice, recunoscute drept energointensive.

Agricultura organică

● Deopotrivă cu marile termene agricole de înaltă productivitate ce utilizează pe larg un instrumentar și metode dintre cele mai moderne, în peisajul agriculturii americane și-a lăcut apariția un tip nou de unități de producție în care este practică așa numita „agricultură organică”. Se află cele două moduri de organizare a activității agricole în opoziție? Aparent da; dar numai aparent, opinează William Tucker într-un studiu publicat în revista „THE ATLANTIC MONTHLY”, termenul ce ar putea caracteriza cel mai bine relația amintită fiind cel de complementaritate. Agricultură organică urmărește să substituie integral substanțele chimice utilizate în agricultură și să asigure desfășurarea rentabilă a acestei activități prin menținerea unui echilibru ecologic, prin menținerea cu prioritate a calității solului. Realizarea acestui obiectiv, afirmă W.T., reluînd opinia unor specialiști, impune folosirea în-

de pe poziții instituționaliste, au condamnat limitarea strictă a accesului salariaților la valorile create pentru a se stimula acumulările.

Prin politicile economice de inspirație keynesistă consumul parazitărilor și investițiile neproductive au crescut enorm. Un timp prin ele s-au putut atenua alunecări în crize și creșteri ale șomajului. Dar cu ce preț? Nu puțini sînt astăzi economiștii care condamnă teoriile și practicile de inspirație keynesistă punînd pe seama lor criza declanșată în 1973, stagflația, slumplația și instabilitatea agravată care caracterizează economiile „societății de consum”. „Noii economiști” americani ca și cei francezi au declanșat revolta anti-keynes. Aceasta, cum se menționează într-un studiu, „nu poate fi înțeleasă decît în contextul mai larg al marii dezamăgiri cu privire la politicile aplicate după război”³⁾ inspirate de preocuparea keynesistă de impulsione a cererii efective pe baze subrede și care au dus la grave deformări ale economiilor. Pe baza sondajelor de opinie efectuate, Daniel Yankelevich a ajuns la concluzia că revolta anti-keynes are la bază reacția contra frustrării veniturilor și sentimentul nedreptății. Fără a împărtăși concepția „noilor economiști”, care în esență și în sens istoric este reacționară, el remarcă faptul că prin unele critici ei ating punctele vulnerabile ale keynesismului (și ale malthusianismului din care se inspiră), inclusiv cele cu privire la stimularea artificială a cererii efective. Cu toată vina dovedită a teoriilor și practicilor de inspirație keynesistă, realitatea demonstrează fără tăgădă că starea de criză a „societății de consum” nu poate fi explicată prin erori

ale oamenilor ci, întii de toate, prin contradicțiile modului în care se creează valoarea mărfurilor și serviciilor, în care se repartizează, circulă și se consumă acestea. Se poate spune că modul tradițional — cel bazat pe relația de capital amplificată și complicată prin întregul mecanism al capitalismului monopolist de stat — se află în criză.

În articolul citat, Henry Lepage, scriind despre inadecvarea teoriei ortodoxe burgheze la noile realități, se întreba dacă ea nu este legată de „o criză a sistemului capitalist, rezultată din schimbări structurale”. Nu puțini economiști, chiar dintre cei nemarxiști, au dat răspunsuri pozitive la această întrebare des repetată. Cererea de a elabora teorii noi de pe alte baze, de a crea o nouă știință economică crește în intensitate. Este evident că teorii — cum sînt cele keynesiste și premergătoare lor, malthusiene — care susțin anomalii ale distrugerii unei părți din valorile create pentru ca cealaltă parte să se realizeze cu profit mare pentru unii și daune pentru alții, nu pot rezista examenului vieții.

Trăim într-o epocă în care valorile create de oameni pot și trebuie să ajungă la ei fără obstacole ridicate în calea lor de interese particulare ale îmbogățirii de dragul îmbogățirii și ale consumului de dragul consumului. Obiectivul economic al activităților oamenilor — separat și chiar opus celui etic în societățile bazate pe exploatarea omului de către om — se cere armonizat cu cel etic. Valorile create de oameni trebuie să servească îmbunătățirii calității vieții lor. Aplicarea strictă a acestui principiu, cum menționa A. Sauvy într-o valoroasă lucrare des-

pre costul și valoarea vieții umane, ar conduce la prăbușirea societății (de consum, menționăm noi) sau cel puțin la o bulversare atît de profundă încît ar putea să sfideze imaginația⁴⁾. Astăzi este mai limpede decît oricînd că progresul economic în condițiile unei noi revoluții tehnico-științifice obligă la descătușarea forțelor creatoare ale omului, în stare să creeze mari valori, dar se cere ca fiecare om să beneficieze de ele pe măsura propriei contribuții.

Oricum, în condițiile revoluției tehnico-științifice și ale unei epoci de tranziție trebuie intensificate eforturile de analiză a problemelor valorii; în lipsa unor asemenea preocupări nu pot fi înțelese științific multe din problemele atît de aprins controversate cum sînt cele ale inflației, șomajului, crizelor, creșterii economice, optimului economic, calității vieții etc. A. Smith a întemeiat economia politică plecînd de la valoare; D. Ricardo a pus în centrul ei teoria despre valoare iar Malthus a polemizat cu el tot pe această temă. Marx a revoluționat știința economică plecînd de la valoare. Este necesar să reținem contribuțiile predecesorilor, să învățăm și din erorile lor, să investigăm profund realitățile unei lumi în plin proces de prefacere.

prof. dr. Ivanciu
NICOLAE-VĂLEANU

¹⁾ Ph. Herzog, Politique économique et planification en régime capitaliste, Ed. Sociales, Paris, 1971; H. Lepage, Keynes trahi par les siens, L'Economie, 26 febr. 1979, etc.

²⁾ J. M. Keynes, Teoria generală a folosirii mîinii de lucru, a dobînzii și a banilor, Ed. Științifică, București, 1970, p. 68

³⁾ Ph. Lefournier, Adam Smith? Il va bien merer, L'Expansion, dec. 1978

⁴⁾ A. Sauvy, Coût et valeur de la vie humaine, Ed. Hermann, Paris 1978, p. 199.

grășămintelor naturale — cu dezvoltarea corespunzătoare, la nivelul fiecărei ferme, a unui sector zootehnic, a reciclării tuturor reziduurilor — aplicarea unor sisteme de rotire a culturilor apte să asigure solului calitățile dorite. Eficiența practicării acestui tip de agricultură a fost dovedită concret: prin aplicarea principiilor agriculturii organice se reduc cheltuielile cu îngrășămintele — cele naturale fiind mai ieftine decît cele industriale — se reduc cheltuielile cu irigațiile, precum și consumul de carburanți pe care le necesită lucrările agricole (în condițiile menționate, solul poate reține mai bine apa iar nivelul său de afîinare necesită arături de mică adîncime) la niveluri de producție comparabile. Cu toate aceste succese, se subliniază în studiu, acest tip de agricultură necesită un volum mai mare de muncă, ceea ce constituie, în momentul de față, un oarecare impediment în generalizarea sa și la fermele de mari dimensiuni.

Concurența

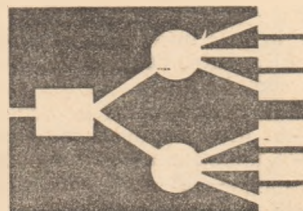
● Element specific economiei capitaliste, concurența — apinează Jean Baudry în studiu „Les orientations d'une politique de la concurrence dans

l'industrie française”, inserat în numărul din 2 iulie a.c. al revistei PROBLEMES ECONOMIQUES — este aptă ca, în condițiile actualei conjuncturi economice mondiale, să impulsioneze forța competitivă a economiei franceze. La nivel de întreprindere, promovarea concurenței s-ar concretiza, după cum subliniază J.B., în stimularea spiritului de inovație, în creșteri de productivitate, în adaptarea mai operativă la cerințele pieței; în plan macroeconomic, aceasta s-ar dovedi a fi un factor de raționalitate economică. Tocmai pentru a pune în valoare valențele amintite ale spiritului concurențial, acțiunea sa trebuie adaptată la condițiile specifice diferitelor subramuri industriale. Astfel, în sectoarele în care se realizează produse de bază, cum ar fi siderurgia, industria materialelor neferoase, a materialelor de construcții etc., mecanismul de acțiune al concurenței are un caracter limitat datorită prețurilor de monopol. Alte sectoare, precum construcția de mașini unelte, caracterizate printr-un nivel relativ scăzut de concentrare, sînt supuse constrîngerilor concurențiale cu deosebire pe piețele externe. Un domeniu în care concurența poate contribui substanțial la creșterea calității

șii produselor și a serviciilor, susține J.B., îl constituie însă industria bunurilor de consum — alimentare și nealimentare.

M.Malița C.Zidăroiu

INCERTITUDINE ȘI DECIZIE

Editura
științifică și enciclopedică

● Autori cu mai vechi preocupări pe linia aplicării aparatului matematic modern la studiul fenomenelor economice și sociale, Mircea Malița și Corneliu Zidăroiu se opresc în volumul

FIȘE

„INCERTITUDINE ȘI DECIZIE” tipărit recent la Editura științifică și enciclopedică asupra teoriei deciziei. Lucrarea pornește de la ideea, validată de activitatea practică, potrivit căreia complexitatea proceselor de conducere a diferitelor domenii — economie, știință, administrație etc. — implică o suită de acte decizionale; acestea, prin numărul mare de parametri ce se cer luați în considerare, prin prisma efectelor pe termen scurt sau de durată pe care le determină, necesită o fundamentare științifică, riguroasă. Este astfel delimitată zona, se subliniază, în carte, în care aparatul matematic pe care a fost construită teoria deciziilor se articulează cu problemele specifice actului de conducere. Lucrarea analizează principalele capitole ale teoriei deciziei — cîmpuri de probabilitate, variabile aleatoare, legea numerelor mari etc. — urmînd deopotrivă ca, prin exemple sugestive, se evidențiază acele domenii ale activității economico-sociale care pot utiliza cu bune rezultate acest instrumentar de investigație.

Tendințe noi în dezvoltarea forțelor de producție ale viitorului

DIRECTIVELE Congresului al XII-lea pornind de la rolul hotărâtor al forțelor de producție, pentru care știința și tehnologia au devenit factorii esențiali de progres, stabilesc politica tehnologică a țării noastre în etapa următoare și poziția generală a științei în societatea socialistă. Prevederea din directive care se referă la automatizarea și cibernetizarea producției, prevederile referitoare la utilizarea tehnicii de calcul și a informaticii, asigură dezvoltarea forțelor de producție din țara noastră în direcția necesară creării societății comuniste. Comunismul împlinind aspirațiile și idealurile tuturor celor ce muncesc trebuie să fie o societate care să aibă rezolvată infrastructura tehnologică a producției și a vieții. Acest lucru nu este posibil, în condițiile revoluției științifice și tehnologice contemporane, decât prin realizarea unui înalt grad de automatizare, automatizare și cibernetizare în industrie și societate. Comunismul trebuie deci să fie o societate în care problema forțelor de producție să fie rezolvată, ceea ce implică parcurgerea a ceea ce se poate numi, a doua revoluție industrială. Prima revoluție industrială, a mașinismului și mecanicii, complementată cu revoluția microelectronicii, informaticii și automatizării utilizând inteligența artificială, constituie împreună, în istoria omenirii, perioada revoluției industriale. Ele își vor putea însă împlini rolul numai în condițiile asigurării resurselor energetice și de materii prime necesare proceselor de producție, ale unui echilibru ecologic sănătos, dar și în anumite condiții culturale și sociale adecvate.

Omenirea a cunoscut mai multe revoluții tehnologice, și întreaga istorie demonstrează pe plan tehnologic, dar și social, pentru că tehnologia este și un fenomen social, ideea unor determinări istorice de mai multe nuanțe.

În primul rând, existența unui determinism istoric cu caracter automat și în al doilea rând un determinism istoric cu deschideri care implică momente ale unor acte creatoare. S-ar putea spune că determinismul social în ansamblul lui nu este determinism în sensul logicii formale ci este un determinism dialectic. Într-o altă lucrare observam, în ceea ce privește societatea, că direcția istorică a societății este deterministă, dacă gândim materialist, dar dacă gândim dialectic și deci ieșim din cadrul logicii formale, determinismul însuși se manifestă prin apariția unor momente de creație¹⁾. Istoria este automată pe porțiuni, dar are și un caracter creator în anumite momente sau perioade ale ei. În acest sens, determinismul social în totalitate nu este un automat, el nu este un determinism de tipul cunoscut în științele naturii, care poate fi urmărit prin relații matematice, decât cu excepția unor anumite porțiuni de timp.

Problema determinismului social este în mod evident legată de viitorul omenirii. Viitorul ne apare determinat printr-o înălțare de determinism și creație²⁾, la care însă trebuie să mai adăugăm rolul împlinirii sau al erorii, pentru ca imaginea dialectică asupra viitorului să fie mai completă.

Fiind de acord, după cum am arătat, cu punctul de vedere că în esență determinismul social nu este automat, pe baza faptului că ființa umană și societatea umană nu sînt automate, cu toate că și omul și societatea funcționează, pe porțiuni, ca automate, principalul element real de nedeterminare cuprins în relația de determinare socială este, după părerea mea, creația. Există și automate stocastice, probabilistice, în care realizarea necesității depinde într-adevăr numai de condițiile și timpul realizării ei. Un automat inteligent care învață un anumit procedeu tehnologic poate ajunge să comande acest procedeu într-un timp mai scurt sau mai îndelungat în funcție de calitatea programelor de inteligență artificială informatică pe care le cuprinde și de condițiile în care este pus să învețe. În cele din urmă va învăța procedeu tehnologic respectiv pentru că

lumea reală pentru el este, și se reduce, la acest procedeu tehnologic. Omul însă are puterea nu numai de a învăța ci și de a crea lumea înconjurătoare.

COMUNISMUL nu se obține în mod automat pentru că în primul și în primul rând comunismul este o creație. El este mai întâi, o creație a spiritului uman pornind de la realitățile vieții în desfășurare și ale istoriei omului, dar și de la potențialitățile vieții economice și sociale care pot fi definite de mintea umană. Apoi el devine o creație concretă prin acțiunea conștientă a poporului inspirată de ideile și programele pe care el le-a aprobat. Socialismul a înlocuit capitalismul pe cale revoluționară armată, iar astăzi apare posibilă și calea politică. Comunismul va fi o prelungire a socialismului, după cum ne arată și programul partidului nostru, dar printr-o transformare creativă.

Merită, de aceea, să fie scoasă în relief, împotriva opticii determinismului social automatist și deci fatalist, concepția lui Antonio Gramsci, pentru care legile sociale sînt legi tendențiale³⁾. Termenul de **tendențial** arată că legile sociale nu sînt exact de tipul legilor naturii, prin aceasta Gramsci⁴⁾ subliniind că legile sociale nu acționează, în esență, automat.

Socialismul a apărut ca urmare a unei legi tendențiale, lege determinată de dezvoltarea forțelor de producție, de anumite raporturi dintre relațiile și forțele de producție, de ideile echității și egalității între oameni. Ideile echității și egalității nu ar fi fost suficiente pentru apariția socialismului, dar legea tendențială a trecerii de la capitalism a fost posibilă tocmai datorită acestor idei. Condițiile de manifestare a acestei legi au fost oferite de dezvoltarea forțelor de producție și de apariția clasei muncitoare, de poziția acesteia în producție și în societate.

Comunismul va fi nu numai consecința unei legi tendențiale ci și intenționale, căci el va fi rezultatul unei gândiri creatoare. Antonio Gramsci observa: „Termenul de **creatoare** trebuie deci înțeles în sensul „relativ” al unei gândiri ce modifică modul de a simți al unui număr cit mai mare de oameni, și deci modifică însăși realitatea, ce nu poate fi gândită fără acest număr mare”⁵⁾.

Relevînd deci faptul că societatea comunistă va apare ca urmare a unei intenționalități creatoare a societății umane, ceea ce ne obligă la prefigurare creatoare, dar realistă, a comunismului, vom reveni la tema noastră și anume cum trebuie să facem primii pași către comunism în lumina Congresului al XII-lea al partidului, în concordanță cu legea caracterului determinat al forțelor de producție în structurarea societății umane.

Cînd spunem „legea caracterului determinant al forțelor de producție în structurarea societății umane” înseamnă că forțele de producție nu determină în mod determinist structura societății umane. La aceleași forțe de producție în epoca noastră le corespund atît societăți socialiste cît și societăți capitaliste⁶⁾. Este evident că structura societății depinde și de alți factori decît forțele de producție: de modul de conducere al societății și de modelul de societate care este purtat de societatea însăși. Forțele de producție de astăzi sînt în-

¹⁾ Mihai Drăgănescu, Profunzimea lumii materiale, București, Editura politică, 1979, pag. 79

²⁾ Op. cit., pag. 78-82; 88-90.

³⁾ Antonio Gramsci, Opere alese, București, Editura politică, 1969, pag. 83

⁴⁾ Andrei Sîlard, Concepția despre istorie în opera lui Antonio Gramsci, Revista de istorie, vol. 31, 1978, februarie, pag. 300-321

⁵⁾ Op. cit., pag. 43

⁶⁾ Valter Roman, Mihai Drăgănescu: Evoluția inteligenței artificiale, a inteligenței umane și a corelației dintre ele. Consecințele sociale ale tehnologiei inteligenței artificiale. Comunicare, Academia R. S. România și Academia de științe sociale și politice, februarie 1980.

compatibile cu sclavagismul sau feudalismul, dar ele se găsesc într-o asemenea etapă de tranziție încât sînt compatibile atît cu capitalismul cît și cu socialismul. Există o serie de structuri sociale similare în capitalism și socialism, încît un anumit caracter determinist al forțelor de producție în structura societății există (efectele economiei de preț, bazată pe bani, spre exemplu). Diferența dintre socialism și capitalism, la aceleași forțe de producție, este explicabilă teoretic prin aceea că societatea are o **arhitectură**, care, cuprinde marile funcții ale societății în raport cu populația, dar arhitectura este determinată și de puterea politică, de ideile care însuflă puterea politică. Arhitectura societății, sub voința puterii politice își subordonează structurile societății, determinate într-o mare măsură de forțele de producție, dar poate crea și structuri care să fie mult mai larg condiționate de forțele de producție.

Dacă forțele de producție se găsesc într-o etapă de tranziție de la prima revoluție industrială la a doua revoluție industrială, întrebarea care se pune este ce se întimpla atunci cînd cea de a doua revoluție industrială va fi împlinită. Se poate afirma că o societate care și-a rezolvat problema forțelor de producție nu mai poate fi o societate capitalistă ci numai o societate socialistă sau comunistă. Caracterul determinant al forțelor de producție își va spune astfel cuvîntul deschizînd însă un cîmp nou de posibilități, de modele posibile ale societății comuniste. Nu cred că se va crea un singur model de societate comunistă sau că ar exista o singură soluție pentru societatea comunistă, ba chiar datorită faptului că în esență societatea poate fi eliberată în mare măsură de problema forțelor de producție, factorul spiritual ar putea juca un rol covârșitor în comunism. Și cum spiritul uman este creator ne putem aștepta la apariția unor inovații surprinzătoare pe plan social. S-ar putea însă ca datorită restricțiilor impuse de mediul înconjurător, de problema ecologică, să apară efecte noi, deci pe lângă forțele de producție, mediul înconjurător să ridice societății probleme noi de rezolvat, ceea ce observăm încă din zilele noastre. Mediul înconjurător obligă societatea să se organizeze tot mai sistemic, dar ea va trebui să-și păstreze intactă calitatea ei de a gândi și de a desfășura o viață conformă aspirațiilor comunismului, cu o ridicată calitate a vieții.

Societatea umană gîndește, societatea umană rezolvă probleme, societatea umană ia decizii. La aceste activități participă anumite structuri sociale și fără îndoială că dacă vorbim de un **sistem de valori sociale** putem vorbi și de o **inteligentă socială**. Comunismul presupune nu numai un anumit sistem de valori ci și o sporire considerabilă a inteligenței sociale. Aceasta se poate obține prin mai buna folosire a inteligenței naturale umane și prin extinderea ei cu inteligență artificială electronică, informatică.

Spiru Haret, în lucrarea sa „Mecanica socială” scria despre o inteligență medie a societății care „definește caracterul intelectual al societății”. El acordă atenție unor „indivizi cu inteligență superioară care largesc cîmpul intelectual mediu al acestei societăți și-i ridică nivelul”⁷⁾. Pentru Spiru Haret atît știința cît și literatura pot contribui la ridicarea nivelului inteligenței medii. Știința, literatura dar și tehnologia, în special tehnologia utilizării calculatoarelor electronice și a inteligenței artificiale pot contribui la creșterea inteligenței sociale. Considerăm și noi că nu trebuie neglijată literatura, pentru că ea reprezintă o cunoaștere a sufletului omenesc și a societății umane iar o asemenea cunoaștere implică gîndire și inteligență, deschizînd cititorului noi orizonturi spre adevăr. **Metoda literară**, atunci cînd este **metodă de cunoaștere**, îmbină ceea ce este formal în limbajul natural cu ceea ce este fenomen în realitate, transformînd limba într-o oglindă mai vie a realității sau a imaginației creatoare. Lumea simbolurilor și lumea minții, în simbioză, se confruntă cu realitatea naturii, cu realitatea socială și pot crea realitatea de mine în evantaiul de posibilități deschis de caracterul determinant al forțelor de producție.

PRIMII PAȘI spre comunism sînt, după cum am subliniat, aceia care asigură automatizarea și cibernetizarea producției, proces care va crea reacții în lanț în toate sferile muncii umane. Din acest punct de vedere directivele Congresului al XII-lea și cuvîntările tovarășului Nicolae Ceaușescu prin care se arată și prin ce mijloace tehnice trebuie să se realizeze automatizarea, informatizarea și cibernetizarea sînt concludente: este necesar ca la baza noilor tehnologii să stea utilizarea microelectronicii, a microprocesoarelor și, acolo unde se

justifică, utilizarea roboților industriali, inclusiv cu inteligență artificială.

Tehnologia cea mai revoluționară în epoca noastră este aceea a microelectronicii. Microelectronica concentrează puterea de calcul a unui calculator electronic într-o singură pastilă de siliciu, odată cu un cost echivalent unei sigure componente (piese) electronice.

În anul 1972 au apărut pe plan mondial primele microprocesoare cu cuvinte de 4 biți, în anul 1974 au apărut microprocesoarele cu cuvinte de 8 biți care sînt utilizate și în țara noastră; în anul 1979 au fost elaborate microprocesoare cu cuvinte de 16 biți intrînd prin aceasta în categoria minicalculatoarelor și se pregătesc microprocesoare cu cuvinte de 32 biți, ceea ce înseamnă intrarea lor în categoria calculatoarelor electronice. Sînt toate motivele, fiind cont de posibilitățile microelectronicii, ca în zece ani microprocesoarele să ajungă la nivelul puterii de calcul a celor mai mari calculatoare electronice de astăzi. Cîteva piese ieftine vor avea o mare putere de calcul care poate fi utilizată local în industrie, în cercetare, în orice gen de activitate precum și la domiciliu.

Prețurile componentelor microelectronice scad continuu de ani de zile și aceeași tendință este prevăzută și pentru următorii 10—20 de ani. Este evident că microelectronica este nu numai o tehnologie de vîrf dar este și o resursă economică. Prețurile produselor industriale care nu incorporează microelectronica sînt în creștere în întreaga lume, singura forță industrială reală și generală care se opune creșterii prețurilor fiind microelectronica.

De aceea, nu numai fiabilitatea și performanțele tehnice, ci mai ales avantajele economice vor impune revoluția microelectronică. Dar ea va transforma, prin posibilitățile pe care le oferă informaticii, automaticii și inteligenței artificiale, structura sistemelor industriale, de comunicație, de conducere și a vieții cotidiane a omului. Microelectronica, automatica și informatica sînt factorii determinanți ai noii revoluții industriale.

SA INCERCĂM să ne imaginăm ce se va întimpla mergînd pe linia automatizării și cibernetizării producției pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnologiei. Preluarea muncilor grele și a muncilor repetitive de către automate și roboți va fi urmată de apariția celulelor de producție automatizate suplu care se vor generaliza treptat atît pentru fabricația de piese cît și pentru asamblarea de mașini sau aparate. O celulă de producție automatizată suplu⁸⁾ conține utilaje, roboți industriali și calculatoare electronice. Ea poate trece de la fabricarea unui produs la altul doar printr-o reprogramare informatică, fără o rearanjare fizică sau înlocuire de utilaje. Omul nu muncește direct în această celulă de producție căci procesul direct de fabricație sau asamblare se desfășoară fără ca el să pună mina pe obiectul muncii. O celulă de producție automatizată suplu este condusă de un echipaj redus, cu un număr de oameni de cîteva zeci de ori mai mic decît în banda sau atelierul de producție de astăzi. Într-un mare număr de întreprinderi, în cel mai mare număr de unități productive, astfel vor sta lucrurile. Aceasta nu înseamnă că nu se va mai depune muncă fizică, dar la alt nivel al activității de producție acela al întreținerii și reparării utilajelor, al realizării pe cale manuală a unor prototipuri care să stea la baza proiectării și întocmirii programelor informatice pentru producția automatizată. Pentru unicate întotdeauna va fi necesară munca fizică, mai economică decît cea a automatelor, dar de la un număr de 50—100 exemplare în sus se va justifica utilizarea celulelor automatizate suplu. Munca fizică nu va fi eliminată, ea va oferi aceleași satisfacții omului ca și în trecut, ba chiar va fi căutată pentru satisfacția de a lucra direct asupra substanței. Oricum ar fi, nivelul intelectual al muncii va crește deși există și părerea că noile tehnologii vor fi stăpînite de un număr restrîns de creiere, iar ceilalți vor fi manevranți de butoane sau vor executa verificări și modificări conform unor specificații fără a cunoaște lucrurile în fond.

Se ridică o serie de probleme noi datorită faptului că prin creșterea productivității muncii, timpul de muncă în sistemul social se va reduce destul de drastic. El va trebui păstrat la un nivel care să asigure sănătatea mintală și fizică a populației, lărgind în același timp și tipurile de muncă cu caracter social. Pe de altă parte, oamenii vor avea timp să-și dezvolte propria lor activitate spirituală, să aprofundeze un domeniu sau altul al realității, să participe la manifestări și dezbateri autoorganizate care să le asigure o varietate a vieții astfel cum și-o doresc și care să dea sens vieții lor. Comunismul va fi foarte departe de o societate uniformă, cenușie, tipizată. Pe un fond de activitate socială comună, care va menține buna funcționare a societății în echilibru dinamic cu mediul înconjurător, poate avea loc împlinirea fiecărei personalități umane, ca individualitate, la nivelul pe care îl poate atinge prin efort propriu, prin gîndire și creație, prin muncă din pasiune. Comunismul nu va

⁷⁾ Spiru Haret, Mecanica socială, București, Editura științifică, 1960, traducere după originalul „Mecanique sociale”, Gauthier-Villars, Paris 1910.

⁸⁾ Op. cit.

⁹⁾ Adrian Davidoviciu, Automatizarea suplu și robotica industrială, Contemporanul, 30 mai 1980, pag. 6.

li o uniformitate culturală, din contră vor apare centre cu idei culturale noi care să stimuleze creativitatea, schimbul de idei, întâlnirile și discuțiile în public sau prin mediul teletinformatic al societății.

Există, desigur, și riscul ca societatea să alunece într-un automat necreativ odată cu noile forțe de producție automatizate, dar aceasta ar face ca ea să stagneze, chiar dacă nivelul ei tehnologic va fi ridicat, iar stagnarea poate fi foarte gravă pentru viitorul speciei umane. Rolul oamenilor cu o înaltă conștiință filozofică, al celor care fac parte din partidul comunist, va fi acela de a ține trează, spiritualitatea umană și națională, de a crea condițiile, atât ale dezvoltării și menținerii celor mai avansate forțe de producție cât și ale creativității și diversității culturale ca automanifestare a poporului și grupurilor de valori creatoare.

DISCUȚIND viitorul și expunind considerații asupra comunismului în lumina documentelor Congresului al XII-lea, în condițiile în care știința explorează tot mai adânc universul, în spațiu și în timp, cercetează materia nevie și vie în zone din ce în ce mai subtile, explorează lumea informațională a simbolurilor dar și a realității psihologice, nu putem să nu gândim viitorul comunist ca un moment, o perioadă, a desfășurării materiale în universul nostru. De ce nu am acorda atunci comunismului o importanță filozofică deosebită?

Este foarte probabil că universul nostru este programat să dispară ca și orice univers care nu ar avea observator. Ce poate face însă observatorul din universul nostru față de această măreție fizică? Poate el să se opună acestui proces și înaintea manifestării lui să se opună degradării termodinamice a pământului¹⁴⁾, a sistemului solar, etc? Este cert doar că purtăm o legitate naturală a supraviețuirii speciei, ca orice specie, de asemenea societatea are o lege fundamentală, aceea a reproducției ei și deci putem folosi aceste legi pentru a ne opune degradării și poate că puterea noastră de cunoaștere și de creație ne-ar permite să acționăm astfel în adâncimile materiei încât să ne prelungim existența prin resurse create într-un mod cu totul nou.

Pentru a ajunge însă la asemenea probleme trebuie în prealabil ca în casa noastră să fie ordine și libertatea necesară cercetării, gândirii și creației. Iar drumul către o asemenea etapă, trece prin comunism, societatea care poate vindeca rănilor tuturor societăților umane anterioare. Comunismul va fi de fapt, va putea fi, prima societate umană a civilizației, de aceea el poate reprezenta o etapă de covârșitoare importanță nu numai în istoria societății ci și a universului. El poate face din istoria societății într-adevăr o parte a istoriei universului. Altfel, clipele noastre de istorie față de cele 20 de miliarde de ani ai universului ar rămâne fără valoare căci un observator fără acțiune și creație se transformă în cele din urmă în neobservator.

Viziunea istorică a partidului nostru și a tovarășului Nicolae Ceaușescu, asupra societății mondiale, asupra modului în care ea urmează să-și rezolve problemele conflictuale, inegalitățile și inechitățile, prezintă o mare importanță pentru supraviețuirea societății umane, pentru progresul ei, care în concepția noastră înseamnă atingerea stadiului societății comuniste. Viziunea istorică a partidului nostru are în consecință și o mare importanță filozofică.

Este semnificativ îndemnul pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu l-a adresat recent istoricilor în abordarea domeniului lor: „... să ducem o asemenea politică, inclusiv în domeniul istoriei, încât să contribuim la crearea unui viitor al prieteniei și frăției tuturor popoarelor. În judecarea faptelor și evenimentelor istorice să ținem seama de ceea ce trebuie să realizăm, de opțiunea noastră spre o politică generală de prietenie, de colaborare între popoare. Trebuie să fim fermi împotriva politicii imperialiste de forță, de dictat, pentru o politică de largă conlucrare economică, cultural-științifică, de egalitate și respect între toate popoarele.¹⁵⁾”

DOCUMENTELE Congresului al XII-lea țin seama și confirmă marea legitate economică și socială care spune că societatea depinde în primul rând de forțele de producție. Iar forțele de producție contemporană depind de știința și tehnologia de vîrf pe care o încorporează. Acesta este motivul pen-

tru care Programul partidului și directivele Congresului al XII-lea pun un ațut de mare accent pe știință și tehnologie.

La consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. cu primii secretari și activiști de partid și de stat de la sfîrșitul lunii mai din acest an, tovarășul Nicolae Ceaușescu remarcă cum „**Problema trecerii la noi tehnologii, la microelectronică reprezintă o problemă esențială...**”¹²⁾ și arată că „**Un bun conducător comunist, din orice sector, trebuie să fie un revoluționar militant... să acționeze energic împotriva a tot ceea ce este vechi și perimat și nu mai corespunde cerințelor noii etape de dezvoltare, să militeze cu toată fermitatea pentru promovarea noului în toate domeniile de activitate.**”¹³⁾

Noile tehnologii microelectronice, informatice și cibernetice vor influența direct nu numai forțele de producție ci și viața culturală și socială. Ele merită încă de astăzi cea mai mare atenție și din acest punct de vedere. Iar influența directă a acestor tehnologii asupra omului, pe lângă influența lor nemijlocită în procesul de producție, se bazează pe faptul că în esență aceste tehnologii sînt tehnologii informaționale. Există un precedent în istorie cînd o tehnologie nouă informațională avea să aibă efecte aproape la fel de importante ca și aceea a unei revoluții tehnice sau aproape industriale. Este vorba de tehnologia cărții tipărite. Prin argumentare detaliată într-o lucrare de aproape 800 de pagini, Elisabeth Eisenstein remarcă cum tiparul a dat impuls Renașterii, Reformei lui Luther și nașterii științei moderne¹⁴⁾. Pe de o parte, în mediile științifice și literare s-a trecut de la „cultura scrisă” la „cultura tipărită” care a permis o difuzare și comunicare mult mai largă a ideilor. Pe de altă parte, în mediile populare s-a trecut de la „cultura orală” tot la „cultura tipărită” ceea ce a apropiat continuu mediile populare de cele științifice și literare.

Într-o serie de lucrări remarcăm importanța, în întreaga istorie a omenirii, a tehnologiilor fizice, mecanice în esență, dar și a tehnologiilor informaționale. Astăzi aceste tehnologii încep să se imbine direct în mașinile și automatele de producție inteligente artificiale. Tehnologiile mecanice și informaționale, complementare, sînt reunite în noi unelte de producție, deși întotdeauna ele au fost într-o strînsă relație. Iată, în acest sens, o frumoasă observație: „Apariția tiparului a dus la crearea unui nou tip de structură de atelier; la o regroupare care a permis contacte mai strînse între lucrători cu diverse calificări și a încurajat noi forme de schimburi culturale. Profesori universitari, au venit în contact mai strîn cu prelucrători de metal și cu tehnicieni mecanici... dizolvînd bariere vechi între diferite munci intelectuale și încurajînd noi moduri de a coordona munca creierelor, ochilor, și miinilor... maestrul tipograf însuși fiind o punte între mai multe lumi”¹⁵⁾.

Cartea a fost și este încă o punte între muncile intelectuale și manuale. Informatica poate face mai mult, să supună direct munca mecanică lumii simbolurilor, a inteligenței artificiale și programelor informatice. Structurile informatice acționează direct asupra mișcării mecanice, ele pot sta de vorbă cu omul, în ultimii ani cu voce artificială. „Cărțile” informatice ale epocii noastre, fără a le elimina pe cele vechi, vor deveni bîncile și bazele de date, conținînd cunoaștere și modele ale lumii, programe de calcul, de rezolvare de probleme, de înțelegere a expresiilor în limbaj natural, scris sau vorbit, de înțelegere a imaginilor și scenelor. Teletinformatica și informatica locală vor schimba radical mediul nostru informațional cu efecte potențial mai mari decît ale cărții tipărite. Se apreciază că la sfîrșitul acestui secol marea majoritate a populației în țările dezvoltate va interoga baze de date informatice în limbaj natural. Un recunoscut specialist în informatică afirma: „Peste secole, istoricii vor privi apariția bazelor de date bazate pe calculatoare... ca o perioadă care a schimbat natura evoluției societății, probabil avînd un efect mai mare asupra condiției umane decît inventarea tiparului”¹⁶⁾.

Tehnologiile informaționale și informațional-mecanice bazate pe microelectronică pot într-adevăr schimba fața lumii, pot supune configurarea societății umane aspirațiilor unei civilizații comuniste. Dacă vom descoperi și tehnologii informațional-energetice atunci omenirea poate avea un viitor foarte îndelungat. În cursa pentru supraviețuire avem nevoie de știință, dar avem nevoie și de o societate înțeleaptă, deschisă către definirea unui sistem social a cărui cultură să fie îndreptată către cunoaștere, civilizație și creație. Acesta este drumul pe care îl deschide Congresul al XII-lea și care cu siguranță va fi precizat la congresele următoare.

Mihai DRĂGANESCU

¹²⁾ N. Georgescu-Roegen, *Legea entropiei și procesul economic*, Colecția „Idei contemporane”, București, Ed. politică, 1979.

¹³⁾ Întîlnirea tovarășului Nicolae Ceaușescu cu reprezentanții ai oamenilor de știință din domeniul istoriei, Știința, 28 mai 1980, pag. 1.

¹⁴⁾ Nicolae Ceaușescu, Cuvîntare la consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R., Știința, 1 iunie 1980, pag. 3.

¹⁵⁾ Op. cit., pag. 3.

¹⁶⁾ Elisabeth L. Eisenstein, *The printing press as an agent of change*, Cambridge University Press, Cambridge, 2 vol., 1979.

¹⁷⁾ Op. cit., pag. 35-36.

¹⁸⁾ James Martin, *Computer data-base organization*, Prentice Hall, Englewood Cliffs, N.J., 1975, pag. 2.

„Trebuie să spunem un NU hotărît cursei înarmărilor trebuie să facem totul pentru ca popoarele să-și asume răspunderea pentru oprirea cursei înarmărilor. Stă în puterea lor și dispun de forța necesară pentru a determina guvernele să țină seama de interesele omenirii“.

NICOLAE CEAUȘESCU

O politică consacrată creșterii bunăstării poporului, cauzei păcii, dezarmării și destinderii internaționale

INTREGUL NOSTRU POPOR a luat cunoștință cu vie și satisfacție și adincă recunoștință — așa cum o atestă telegramele adresate tovarășului Nicolae Ceaușescu din toate colțurile țării — de hotărîrea Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., adoptată în ședința din 9 septembrie a.c., desfășurată sub președinția secretarului general al partidului, de a se reduce cheltuielile militare cu circa 2 miliarde de lei și de a se aloca aceste fonduri, împreună cu suma de 4 miliarde de lei economisită prin reducerea cheltuielilor de administrație și a altor cheltuieli ale statului pe acest an, în scopul accelerării progresului multilateral al țării și ridicării pe această bază a nivelului de trai al maselor.

Această măsură profund umanistă, care slujește interesele supreme ale națiunii noastre, decurge din concepția bine cunoscută a partidului nostru, a secretarului său general, cu privire la apărare, potrivit căreia întărirea continuă a orînduirii noastre socialiste, dezvoltarea economico-socială în ritm susținut a țării și ridicarea continuă a nivelului de trai întăresc hotărîrea poporului și voința sa de a-și apăra cuceririle revoluționare, independența și suveranitatea națională. Căci așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul al II-lea al consiliilor populare, referindu-se la progresele uriașe realizate de țara noastră și exprimate sintetic de creșterea venitului național de 15 ori în cei 30 de ani de construcție socialistă, care au schimbat radical condițiile de viață ale celor ce muncesc: „**Nimic nu am primit de-a gata și gratuit, nimic nu a picat din cer. Totul e rezultatul unei munci fără preget, eroice, a poporului nostru care, stăpîn pe destinele sale, și-a propus să lichideze în cel mai scurt timp istoric posibil înapoierea și să-și asigure o viață demnă, fericită, liberă, prin munca sa și nu pe spatele altora**“.

Avînd în față grandioasele perspective pe care le deschide noul plan cincinal 1981—1985, etapă importantă în consolidarea și dezvoltarea pe un plan superior a marilor victorii dobîndite pînă acum, poporul nostru este profund interesat într-o politică de colaborare, destindere, pace și independență națională, deoarece numai în asemenea condiții poate avea garanția îndeplinirii cu succes a obiectivelor de realizare a unei societăți în care omul să se bucure din plin de cuceririle civilizației materiale și spirituale, ca participant activ la făurirea propriului său destin. De aceea, în consens cu interesele vitale ale tuturor popoarelor, partidul nostru, secretarul său general, atrag atenția în mod statornic că, în condițiile actuale, continuarea cursei înarmărilor, acumularea de noi armamente nucleare și clasice comportă cele mai mari pericole nu numai la adresa păcii, ci a însăși existenței civilizației umane.

În același timp, cheltuielile militare mondiale, care în acest an se vor ridica la uriașă sumă de 500 miliarde de dolari, au ajuns o povară de nesuportat pe umerii tuturor popoarelor, constituie un factor de frînare a dezvoltării economico-sociale a tuturor statelor, indiferent de mărime, de orînduire și grad de dezvoltare, agravează fenomenele de criză din economia mondială. În orice țară, inclusiv în țările socialiste, orice sumă cheltuită în plus în bugetul militar este o sumă în minus pentru dezvoltare economică, pentru construcția de locuințe și satisfacerea altor nevoi sociale urgente.

PORNIND de la imperativul salvagărdării păcii și, totodată, al reducerii poverii cheltuielilor militare, România, țară socialistă în curs de dezvoltare, militează cu toată hotărîrea pentru a se pune capăt iraționalei curse a înarmărilor, pentru trecerea la dezarmare și, în primul rînd, la dezarmarea

nucleară, prezentînd o serie de propuneri în această privință. Relevînd că o reducere cu numai 10% pînă în 1985 a cheltuielilor militare ar elibera sume uriașe atît pentru satisfacerea unor nevoi sociale din fiecare țară, cît și pentru ajutorarea țărilor în curs de dezvoltare, România — prin glasul reprezentantului său cel mai autorizat — a chemat popoarele lumii să spună un NU hotărît cursei înarmărilor, pentru a determina guvernele să țină seama de interesele omenirii de înfăptuire a dezideratului istoric al edificării unei lumi fără arme și fără războaie, a păcii și colaborării internaționale. „**Să facem totul — spunea secretarul general al partidului nostru — ca minunatele cuceriri ale civilizației să servească progresului, bunăstării și să lichidăm pentru totdeauna războiul din viața omenirii. Acesta a fost și este unul din principiile de bază ale socialismului și comunismului**“.

Ca o expresie a poziției sale consecvente îndreptate spre îndeplinirea dezarmării și reducerea cheltuielilor militare, ca una din problemele cardinale ale lumii contemporane, România a înscris pe ordinea de zi a precedentei sesiuni a Adunării Generale a O.N.U. punctul intitulat „**Înghetarea și reducerea bugetelor militare**“ și a inițiat o rezoluție — adoptată în unanimitate — care făcea apel la toate statele să manifeste rețineri în cheltuielile lor militare.

REAFIRMÎND cu fermitate necesitatea de a se trece de la vorbe la fapte, de la declarații de bune intenții, care nu lipsesc, la măsuri concrete care să conducă la triumful rațiunii, guvernul român, oferind un exemplu concret, a adoptat în mod unilateral încă anul trecut hotărîrea de a reduce cheltuielile militare din bugetele anilor 1979 și 1980 în vederea sporirii alocațiilor pentru copii. Adoptată într-o perioadă în care în viața internațională s-a ajuns la o încordare extremă de gravă, actuala hotărîre a Comitetului Politic Executiv relevă opțiunea României socialiste în direcția reducerii cheltuielilor militare, a trecerii în măsuri de dezangajare militară și dezarmare, pentru soluționarea politică a tuturor problemelor litigioase, ca singura cale rațională, conformă cu interesele popoarelor, ale destinderii și păcii. Noua inițiativă a țării noastre reprezintă o contribuție practică la buna pregătire a reuniunii de la Madrid, astfel ca aceasta să ducă la organizarea unei conferințe europene consacrată dezarmării, care să adopte măsuri efective de dezangajare militară, de încetare a cursei înarmărilor și reducere a cheltuielilor militare și alocare a fondurilor astfel eliberate în scopuri civile, pașnice.

Preocupat neabătut de întărirea continuă a capacității de apărare a patriei, partidul nostru — adoptînd măsura reducerii cu 2 miliarde de lei a cheltuielilor militare pe acest an — a adresat armatei noastre îndemnul mobilizator de a folosi mai bine mijloacele financiare și materiale alocate în acest scop din venitul național, astfel încît să fie în stare să apere întotdeauna cuceririle revoluționare, independența și suveranitatea României socialiste.

Bucurîndu-se de aprobarea caldă, entuziastă a comuniștilor, a întregului nostru popor, noua inițiativă a țării noastre, ca și acțiunile similare precedente, beneficiază în același timp și de un larg ecou internațional, oferind un exemplu demn de urmat de către toate statele, de către toate popoarele interesate în soluționarea pe cale politică, pașnică, a problemelor — nu puține și nu simple — care confruntă astăzi omenirea.

Dinu DRAGOMIRESCU

Instituționalizarea cooperării internaționale în domeniul resurselor teritoriilor submarine din afara jurisdicției naționale a statelor

ÎN PROCESUL de codificare și dezvoltare a reglementărilor internaționale privitoare la utilizarea mărilor și oceanelor, care se desfășoară în cadrul celei de-a III-a Conferințe a O.N.U. pentru dreptul mării, problemele cooperării în vederea explorării și exploatării resurselor teritoriilor submarine din afara jurisdicției naționale a statelor ocupă un loc distinct, polarizând atenția tuturor statelor participante.

După cum se știe, teritoriile submarine din afara jurisdicției naționale a statelor, care se constituie într-o nouă instituție de drept al mării sub denumirea de **zona internațională a teritoriilor submarine** oferă între altele o sursă importantă de metale sub formă nodulilor, a căror recoltare și prelucrare pot asigura necesarul de nichel, cupru, cobalt și mangan pentru dezvoltarea în perspectivă a omenirii.

Interesul pentru exploatarea acestor bogății a determinat un număr de societăți transnaționale create ad hoc sau specializate în exploatarea miniere să investească importante fonduri pentru crospectarea și explorarea resurselor minerale ale zonei internaționale, precum și pentru crearea tehnologiilor adecvate de recoltare și prelucrare metalurgică a nodulilor polimetali. După unele estimări, operațiunile de minerit submarin și de prelucrare metalurgică a nodulilor vor putea începe în primii ani ai deceniului următor.

Paralel cu activitățile de explorare a resurselor zonei internaționale și de dezvoltare a tehnologiei pentru exploatarea nodulilor polimetali, s-au intensificat eforturile pentru elaborarea bazei juridice a acestor activități. Unele țări capitaliste dezvoltate (S.U.A., R. F. Germania, Anglia, Franța, Japonia), deși s-au raliat efortului internațional inițiat în cadrul O.N.U. și al celei de-a III-a Conferințe pentru dreptul mării de elaborare a unor reglementări juridice privitoare la sistemul de explorare și exploatare a resurselor zonei internaționale, au acționat, în același timp, pentru stabilirea unor legislații proprii vizând acțiuni unilaterale în acest domeniu. Astfel, la 20 iunie a.c., în S.U.A. a fost semnată o lege vizând trecerea la acțiuni unilaterale de explorare și exploatare a resurselor minerale ale zonei internaționale. O lege asemănătoare a fost adoptată în R. F. Germania.

Având în vedere Declarația de principii adoptată de Adunarea Generală a O.N.U. în anul 1970, prin care zona internațională a teritoriilor submarine este declarată patrimoniu comun al întregii omeniri, statele în curs de dezvoltare, țările socialiste și unele state capitaliste dezvoltate s-au pronunțat împotriva oricăror acțiuni unilaterale de exploatare a resurselor zonei internaționale și au militat, în cadrul Conferinței pentru dreptul mării, pentru elaborarea unui regim juridic internațional și a unui mecanism corespunzător de exploatare a resurselor acestei zone.

Cea de-a IX-a sesiune a Conferinței O.N.U., pentru dreptul mării a marcat progrese notabile în elaborarea principalelor coordonate ale sistemului de explorare și exploatare a resurselor zonei internaționale și ale mecanismului ce urmează a fi instituit în acest scop, respectiv Autoritatea internațională pentru teritoriile submarine (A.I.T.S.). Astfel, proiectul neoficial de convenție care încorporează rezultatele acestor negocieri stabilește principiile de bază care decurg din natura juridică a zonei internaționale a teritoriilor submarine ca patrimoniu comun al întregii omeniri, concepția generală privitoare la politica resurselor zonei și modalitățile de organizare și desfășurare a activităților legate de prospectarea, explorarea și exploatarea acestor resurse.

Proiectul neoficial de convenție statuează că activitățile în zonă vor fi organizate, desfășurate și controlate de A.I.T.S., în numele omenirii în ansamblu. Aceste activități vor fi desfășurate de Întreprinderea A.I.T.S. și de către statele-părți la Convenție sau entități ale acestora în asociere cu Autoritatea. În acest mod, proiectul de convenție stabilește de fapt un „sistem paralel” de exploatare a zonei internaționale a teritoriilor submarine, acesta reprezentând o soluție de compromis între poziția țărilor dezvoltate, care s-au pronunțat pentru un acces liber la resursele minerale ale teritoriilor submarine, și punctul de vedere promovat de țările în curs de dezvoltare, care au acționat pentru instituirea unui sistem unic de exploatare a acestor resurse de către Întreprinderea A.I.T.S.

Țările în curs de dezvoltare au acceptat „sistemul paralel” cu condiția ca acesta să aibă un caracter tranzitoriu, urmând ca după un ciclu de producție, care durează între 15-20 de ani, să se prevadă convocarea unei conferințe pentru revizuirea sistemului de explorare și exploatare a resurselor zonei internaționale, în scopul adaptării lui în lumina experienței ce se va obține. În același timp, aceste țări au insistat pentru ca statele dezvoltate

să-și asume obligații clare cu privire la transferul tehnologiilor marine către Întreprinderea A.I.T.S. și țările în curs de dezvoltare, precum și în legătură cu constituirea mijloacelor financiare care să asigure eficiența și viabilitatea Întreprinderii noi organizată internațional. După acceptarea „sistemului paralel” în cadrul Conferinței pentru dreptul mării, țările dezvoltate deținătoare de tehnologii pentru mineritul submarin au refuzat să-și asume obligații ferme privind transferul de tehnologii în deosebi către țările în curs de dezvoltare și au insistat pentru diminuarea obligațiilor financiare.

În aceste condiții, au apărut noi dificultăți în desfășurarea negocierilor, care și-au pus ampronta asupra soluțiilor de compromis realizate la recenta sesiune a Conferinței.

Proiectul neoficial de convenție stabilește, în același timp, natura și principiile fundamentale ale A.I.T.S., organele Autorității, rolul și atribuțiile lor (respectiv Adunarea, Consiliul, Secretariatul, Întreprinderea, Camera pentru reglementarea diferendelor), precum și modalitățile de acoperire a cheltuielilor și de repartizare a beneficiilor. Astfel, se prevedea că A.I.T.S. este organizația prin care statele-părți vor organiza și controla activitățile în zonă, în deosebi cele vizând administrarea resurselor ei. Se recunoaște că Adunarea este organul suprem al A.I.T.S. la care participă toate statele membre, prevedere pentru a cărei promovare a militat ferm delegația română, alături de delegațiile celorlalte țări în curs de dezvoltare.

Țările dezvoltate, în deosebi cele deținătoare de tehnologii pentru mineritul submarin, au acționat pentru diminuarea rolului Adunării și pentru a se atribui Consiliului, organ executiv al A.I.T.S. alcătuit din 36 de state (16 state reprezentând grupurile de interese, iar celelalte 18 urmând a fi alese potrivit principiului reprezentării geografice echitabile), un rol central în desfășurarea activităților organizației. În același timp, țările dezvoltate au susținut să se consacre dreptul de veto sau un sistem de vot ponderat, care să le asigure un rol preponderent în luarea deciziilor în Consiliul A.I.T.S.

NEGOCIERILE din cadrul ultimei sesiuni a Conferinței pentru dreptul mării au condus la unele soluții care, deși consacră prerogative importante pentru Consiliu, menține rolul acestuia de organ executiv, aflat sub autoritatea Adunării. În legătură cu modalitatea de luare a deciziilor, s-a elaborat o formulă sui generis potrivit căreia pentru diferitele categorii de probleme se au în vedere, în funcție de importanța lor, majorități calificate de 2/3, 3/4 sau adoptarea prin consens.

Rezolvarea problemelor esențiale privitoare la sistemul și mecanismul de explorare și exploatare a resurselor zonei internaționale creează condiții pentru încheierea cu succes a Conferinței pentru dreptul mării. Programul de lucru aprobat de plenary Conferinței stabilește convocarea unei noi sesiuni în prima parte a anului următor, în vederea finalizării textului neoficial de negocieri și adoptării lui.

Țara noastră a acționat în mod constant pentru elaborarea unor principii și norme care să consacre dreptul imprescriptibil al tuturor statelor de a participa la activitățile de explorare și exploatare a resurselor minerale ale zonei internaționale: s-a pronunțat pentru ca țările în curs de dezvoltare să beneficieze de un sprijin corespunzător în vederea creării capacităților științifice, tehnologice și financiare pentru exercitarea acestui drept; a acționat, de asemenea, pentru ca noua organizație internațională ce se creează să fie structurată pe baze democratice, consacându-se un rol primordial Adunării tuturor statelor în stabilirea coordonatelor de bază ale activității A.I.T.S. S-a susținut, de asemenea, să se stipuleze principiul rotației în alcătuirea organelor restrinse ale A.I.T.S., precum și cerința ca structurile acestei organizații să fie rațional dimensionate, pentru a nu spori în mod nejustificat obligațiile financiare ale statelor.

Noile reglementări în domeniul maritim, care își găsesc reflectarea în proiectul neoficial de convenție, sînt rezultatul unui efort intens de negociere desfășurat în cadrul celei mai îndelungate conferințe din istoria Națiunilor Unite. Deși unele prevederi sînt încă controversate, soluțiile pe care le conțin nefiind în toate privințele în concordanță cu exigențele edificării unui ordinii economice și politice internaționale, proiectul neoficial de convenție oferă un cadru îmbunătățit de desfășurare a cooperării internaționale în acest domeniu și prevede, în același timp, modalități practice pentru continuă perfecționare a reglementărilor maritime internaționale.

Costache CIUBOTARU

La încheierea sesiunii speciale
a Adunării Generale a O.N.U.
consacrată noii ordini economice

NECESITATEA UNOR EFORTURI CONCERTATE PENTRU O RESTRUCTURARE DE FOND A RELAȚIILOR INTERNAȚIONALE

LUCRĂRILE sesiunii speciale a Adunării Generale a Națiunilor Unite consacrată edificării unei noi ordini economice internaționale au repus în centrul atenției problemele complexe ale evoluției actuale a economiei mondiale și ale căilor de soluționare a acestora. Faptul că în prezent mulți dintre observatorii politici nu ezită să caracterizeze rezultatele sesiunii drept un eșec în fapt — în ciuda unor pași înainte — este deosebit de semnificativ. Și aceasta cu atât mai mult cu cât el are loc după rezultatele descurajante obținute în cadrul ultimelor două sesiuni de la Nairobi și Manila, ale Conferinței Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare.

O nouă abordare a problemelor dezvoltării economiei mondiale

LA DESCHIDEEA SESIUNII SPECIALE, cuvântările șefilor de delegații îndreptăteau speranțele puse de întreaga lume în această reuniune. Se părea că delegațiile tuturor statelor sînt animate de dorința de a se trece de la declarații la fapte. Pe baza documentelor adoptate încă în urmă cu cinci ani de sesiunea extraordinară a Adunării Generale a Națiunilor Unite — Declarația și Programul instaurării unei noi ordini — existau premise pentru a se face pași hotărîtori pe calea aplicării în viață a năzuințelor de pace și progres economic ale tuturor națiunilor. Însăși ordinea de zi a sesiunii extraordinare din vara acestui an era de natură să întrefină imaginea unei voințe politice generale de a scoate din impas problematica statuării unor noi relații economice internaționale. Pe de o parte, ordinea de zi cuprindea problema definitivării unui document referitor la strategia pentru cel de al treilea deceniu O.N.U. pentru dezvoltare, pe de altă parte, realizarea

unui consens în privința negocierilor globale în vederea instaurării unei noi ordini mondiale. Deși separate, aceste două puncte de pe ordinea de zi erau, în realitate, strîns legate între ele și presupuneau o concepție unitară cu privire la direcțiile de acțiune. Nu a fost însă lipsită de urmări această separare a problematicii; ea a dat posibilitatea găsirii unor căi de eludare a problematicii fundamentale, de a se crea impresia că există un acord în probleme esențiale și că dezacordurile ar privi numai aspectele procedurale.

Stabilirea strategiei pentru cel de-al treilea deceniu O.N.U. pentru dezvoltare cuprindea o dezbateră de fond asupra schimbărilor ce trebuie realizate în actuala ordine mondială, în structurile economiei mondiale contemporane. Nu întîmplător, în unele documente pregătitoare ale sesiunii, elaborate de secretariatul Conferinței O.N.U. pentru comerț și dezvoltare, îndeosebi sub influența intereselor multora dintre țările în curs de dezvoltare, se face simțită prezența unei noi abordări a problemelor dezvoltării economiei mondiale. Pînă acum, strategia deceniilor pentru dezvoltare pornea de la premisa că economiile țărilor lumii au devenit interdependente în sensul că o dezvoltare puternică a economiilor țărilor avansate ar avea o influență pozitivă și asupra economiilor țărilor în curs de dezvoltare. Așadar, conform unei asemenea concepții, dezvoltarea s-ar transfera automat dintr-un grup de țări în celălalt grup de state ale lumii. Or, în anii de după criza din 1974—1975 se constată cel puțin două fenomene. Pe de o parte, fenomenele conjuncturale negative din țările capitaliste dezvoltate au o influență deosebit de nefavorabilă asupra țărilor în curs de dezvoltare și datorită faptului că au reapărut în politicile economice ale țărilor avansate puternice sechele ale protecționismului și autarhiei. Pe de altă parte,

asistența financiară pe care țările dezvoltate — țări a căror avuție actuală a fost realizată, în anumite condiții istorice, pe seama exploatării și asupririi a zeci de popoare — o acordă țărilor în curs de dezvoltare își reduce proporțiile, ajungînd să fie mai mică decît fondurile proprii de investiții ale acestor din urmă state. În astfel de condiții, începe să se vorbească tot mai insistent despre o creștere a autonomiei relative a procesului dezvoltării țărilor în curs de dezvoltare în raport de evoluția economiilor țărilor dezvoltate și de asistența externă oferită de acestea. Cu alte cuvinte, strategia dezvoltării țărilor în curs de dezvoltare în cel de-al treilea deceniu O.N.U. trebuie elaborată astfel încît cooperarea internațională să stimuleze eforturile proprii de dezvoltare întreprinse de statele cu economie rămasă în urmă și, totodată, să favorizeze autonomia colectivă a acestor țări în raport cu țările dezvoltate.

Evident, o asemenea strategie implică în mod necesar o accelerare a procesului de dezvoltare economică reală și independentă a țărilor în curs de dezvoltare, astfel încît să aibă loc o schimbare radicală a locului ocupat de aceste state în diviziunea mondială a muncii. Promovarea unei puternice activități productive în țările cu o economie rămasă în urmă are drept pîrghie principală accentuarea eforturilor acestor state în vederea industrializării lor. În practică, industrializarea țărilor în curs de dezvoltare nu poate fi însă echivalentă cu o simplă sporire a cantităților de produse manufacturate fabricate pe teritoriile lor. Probleme complexe se pun în legătură cu ramurile prioritare ale industrializării, cu accesul produselor lor industriale pe piețele mondiale și, în primul rînd, pe piețele țărilor dezvoltate, cu accesul lor la cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii. De o importanță capitală devin problemele asigurării unor condiții echitabile pen-

tru transferurile tehnologice internaționale ca și cele ale dezvoltării unor capacități proprii de creație științifică și tehnologică. Or, faptele arată că procesul industrializării țărilor în curs de dezvoltare întâmpină numeroase obstacole începând cu insuficiența fondurilor de investiții, trecând prin barierele puse în calea transferurilor internaționale de tehnologie (în special ca urmare a prețurilor și a restricțiilor de tot felul) și terminând cu obstrucțiile de toate naturile cu care sînt întâmpinate pe piețele țărilor dezvoltate mărfurile industriale provenite din țările în curs de dezvoltare.

Barierele și obstacolele îngreunează și dezvoltarea agriculturii țărilor în curs de dezvoltare care poate și trebuie să fie atît o pîrghie a procesului dezvoltării economice multilaterale a respectivelor state, cît și un mijloc pentru soluționarea acutei probleme alimentare a populațiilor lor.

Realizarea unui acord general în ceea ce privește definirea procesului dezvoltării țărilor rămase în urmă, în cadrul sesiunii extraordinare a Adunării generale, s-a putut desfășura relativ ușor, cu atît mai mult cu cît documentele referitoare la deceniile O.N.U. pentru dezvoltare nu implică asumarea de obligații și angajamente concrete.

Un alt aspect legat de modificarea concepțiilor asupra strategiilor de dezvoltare a fost însă menit să suscite serioase controverse.

Neîncredere în mecanismele spontane ale pieței

ASA CUM S-A EVIDENȚIAT și cu prilejul sesiunii, multe dintre țările în curs de dezvoltare nu mai au încredere în mecanismele spontane ale pieței pentru stimularea procesului dezvoltării lor economice. Ele solicită elaborarea unui sistem de reglementare a piețelor, a raporturilor dintre țările producătoare și cele cumpărătoare — în primul rînd la produsele primare —, o reglementare a prețurilor. Cu alte cuvinte, ele consideră că a sosit momentul înlocuirii mecanismelor spontane cu unele care să țină seama de inegalitatea nivelurilor de dezvoltare a țărilor, de factorii perturbatori, ca și de faptul că unele resurse sînt epuizabile fizic și nu se autoproduc.

Introducerea preferințelor generalizate și nereciproce în favoarea țărilor în curs de dezvoltare, crearea fondului comun privind materiile prime, legarea emisiunii de drepturi speciale de trageri (D.S.T.) de finanțarea procesului dezvoltării, sînt primii pași în direcția corectării jocului cererii și ofertei pe piața mondială. Dar nu se poate trece

cu vederea că astfel de măsuri parțiale nu schimbă structura actualelor relații economice internaționale, nu modifică raporturile de forțe existente între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare. Și aceasta cu atît mai mult cu cît chiar elementele noi, menționate mai înainte, nu funcționează în interesul ansamblului țărilor în curs de dezvoltare. Preferințele vamale generalizate și nereciproce și-au pierdut considerabil din efectele lor pozitive asupra țărilor mai puțin dezvoltate în condițiile în care statele avansate și-au redus tarifele vamale în relațiile lor reciproce. Chiar fondul comun referitor la produsele primare a fost redus la rolul unui gen de bancă de finanțare a comerțului exterior al unor țări în curs de dezvoltare dat fiind faptul că acordurile pe produse nu funcționează. În plus, emisiunile de D.S.T. ale Fondului Monetar Internațional, organism în care țările avansate au participarea de capital proporțional cea mai ridicată, nu au devenit încă un mijloc de alocare sistematică de monedă internațională în favoarea acelor țări ce se dezvoltă în mod real.

Desigur, nu ar fi realist să se neghe existența oricărui progres pe calea instaurării unor noi relații economice internaționale. La fel de nerealist ar fi însă ca eforturile în direcția edificării unei noi ordini să fie reduse la unele aspecte parțiale care nu restructurează, în fond, sistemul actual de raporturi dintre state, bazate pe inegalitate și inechitate.

Pornind tocmai de la o concepție de ansamblu asupra modificărilor necesare în vederea instaurării noii ordini mondiale, ordinea de zi a sesiunii speciale a Adunării Generale a Națiunilor Unite a cuprins și problema elaborării unui sistem instituțional, menită să favorizeze negocierile globale în domeniul dezvoltării.

Negocierile globale au în vedere cel puțin două aspecte. Pe de o parte, problematica noii ordini este extrem de complexă și cuprinde o serie de aspecte profund interdependente între ele. Aceste aspecte nu pot fi abordate și soluționate în mod izolat, separat unele de altele. Indiferent dacă este vorba despre problemele decalajelor internaționale, ale energiei, ale accesului la cuceririle științei și tehnicii sau ale sistemului de prețuri, interdependența componentelor unei noi ordini economice mondiale este într-atît de puternică încît nu se poate concepe că una din chestiuni ar putea fi rezolvată lăsînd pe celelalte, intacte, în forma lor actuală.

Pe de altă parte, negocierile globale sînt concepute ca fiind un forum de participare democratică a tuturor statelor la dezbaterile și soluționarea tutu-

ror problemelor. Nu poate fi imaginată o lume bazată pe raporturi echitabile în care unele state să discute în numele altora și uneori fără consultarea acestora, iar relațiile să se fundamenteze pe impunerea punctelor de vedere ale țărilor mai bogate, mai mari sau mai dezvoltate din punct de vedere economic. Fără îndoială, și în prezent există unele organisme și instituții internaționale în care pot fi și au și fost abordate unele aspecte parțiale ale problematicii unei noi ordini internaționale. Nu este însă mai puțin adevărat că în unele din aceste organisme sistemul de funcționare favorizează anumite țări și defavorizează pe altele. În plus, ele nu au competența să dezbată ansamblul problematicii în conexiunea complexă a interdependențelor sale. Așadar, este necesară atît asigurarea unei reale participări democratice a tuturor statelor cît și abordarea integrală a problematicii în care sînt vital interesate toate țările lumii.

Recent încheiate sesiune specială a Adunării Generale a O.N.U. nu a reușit să rezolve ansamblul de sarcini care-i stăteau în față. De aceea, unele probleme au fost transferate sesiunii ordinare a Adunării Generale care a început să-și desfășoare lucrările la New York în aceste zile. Faptul că ușile au fost astfel lăsate deschise arată că statele, indiferent de nivelul dezvoltării lor, au evitat să-și asume responsabilitatea unui eșec plin de consecințe pe termen lung. El arată însă, totodată, că marile dificultăți ivite în procesul abordării concrete a restructurării relațiilor internaționale nu au putut fi încă depășite. Un lucru este cert: aceste dificultăți nu pot fi înlăturate prin confruntare și prin ascuțirea stărilor conflictuale. Dimpotrivă, în interesul tuturor țărilor, inclusiv al celor mai dezvoltate, este necesar să se ajungă la un consens, astfel încît actuala stare de lucruri din economia mondială să facă loc unei lumi mai bune și mai drepte. România, ca țară socialistă și, totodată, în curs de dezvoltare, și-a exprimat în repetate rînduri prin luările de poziție ale președintelui său, tovarășul Nicolae Ceaușescu, hotărîrea de a acționa cu răspundere și consecvență în vederea găsirii căilor de a scoate problematica noii ordini din impas, de a relansa dialogul internațional, cu participarea și în interesul tuturor statelor în vederea trecerii la măsuri și acțiuni concrete. Este de altfel și spiritul în care Comitetul Politic Executiv a aprobat recent directivele privind participarea României la lucrările celei de-a XXXV-a sesiuni a Adunării Generale a O.N.U. și propunerile ce vor fi făcute de țara noastră cu acest prilej.

N.S. STĂNESCU

TENDINȚE CONJUNCTURI

Turismul, după perioada de expansiune

TURISMUL a fost marcat în țările occidentale de o creștere sub așteptări a beneficiilor în 1979 — respectiv al doilea an cu rezultate slabe — și în primele luni ale anului 1980, apreciază Comitetul pentru turism din cadrul OCDE. Datele sursei menționate indică o creștere cu numai 3% a încasărilor anul trecut, față de 7% în 1978 și 13% în 1977. În țările vest-europene (care dețin 3/4 din beneficiile rezultate din turism) încetinirea ritmului a fost și mai drastică, respectiv o creștere de 2% față de 7% cu un an în urmă.

Pentru prima parte a acestui an, încetinirile sînt vizibile în primul rînd în traficul aerian: cifrele arată o creștere de numai 3% a numărului pasagerilor transportați de avioanele companiilor membre ale I.A.T.A. (International Air Transport Association) pe rutele Atlanticului de Nord în primele patru luni ale anului, precum și o reducere cu 10% a traficului între țările vest-europene, pînă la sfîrșitul lunii mai.

Pe țări, se constată că în 1979 a crescut numărul turiștilor britanici care au voiajat în străinătate; numărul turiștilor vest-germani a rămas stabil și a scăzut numărul turiștilor francezi și americani.

Comitetul specializat al OCDE apreciază că a

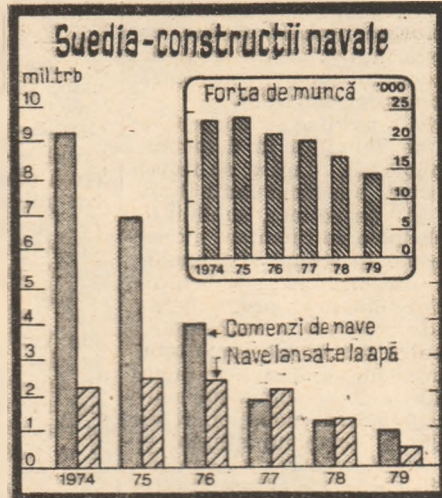
trecut perioada expansiunii spontane în industria turismului, astfel că se impun acțiuni și măsuri coordonate cu caracter innoitor și adaptarea acestei industrie la cerințele actuale, în special pentru a fi pusă de acord cu măsurile adoptate pe plan național sub aspect energetic.

Suedia: recesiune în construcțiile navale

RECESIUNEA care afectează în prezent industria navală suedeză nu va putea fi depășită înainte de 1985, apreciază revista britanică The Economist. Constructorii de nave din

coroane suedeze (4,3 mrd. dolari S.U.A.).

În cadrul planului de restructurare, șantierele Kockums au fost naționalizate în 1979, șantierele Eriksberg a fost închis, iar forța de muncă angajată în acest sector a fost redusă de la 24 000 persoane în 1975 la circa 15 000 în prezent. Cu toate acestea, ponderea navelor lansate de șantierele navale suedeze s-a redus de la 7-8%, cît reprezenta în 1977 și 1978 în producția mondială, la 4% în 1979. Previzunile în legătură cu menținerea, pe plan mondial, a unei supraoferte în construcțiile de nave cel puțin pînă în 1985 face ca industria suedeză să aibă în vedere noi măsuri restrictive: reducerea

Sursa: Swedish Shipbuilders Association

Suedia s-au văzut obligați să apeleze la noi ajutoare din partea guvernului, totalul acestor ajutoare ridicîndu-se în ultimii 3 ani la 18 mrd.

producției și concentrarea atenției asupra navelor pentru transportul petrolului și al produselor chimice, reducerea personalului etc.

Programe de dezvoltare

Zimbabwe: amplu proces de refacere și relansare a economiei

RAPOARTELE asupra situației economice, ocazionate de lansarea în iunie 1980 a primului buget național al noului guvern al Republicii Zimbabwe, relevă că amplul proces de refacere și relansare a economiei țării a început. În 1980, pentru prima dată după cinci ani de evoluție negativă sub vechiul regim, P.I.B. va înregistra o creștere reală estimată la 4%, amplificată în 1981 la 6-7%.

Menite să conducă în cele din urmă la instaurarea unui sistem de proprietate colectivă asupra mijloacelor de producție, măsurile de relansare economică țîc cont, în primul rînd, de caracterul specific de economic mixt al țării, în care întreprinderile de stat și cele private coexistă armonios, și de avantajele apreciabile ale structurilor sectoarelor productive: resurse miniere bogate (locul III în Africa), potențial agricol diversificat, bază industrială largă. Pentru îndeplinirea întregului program pe următorii cinci ani, necesarul de investiții este evaluat la 4,5 miliarde dolari, o bună parte din resursele tehnice și financiare urmînd a fi atrase pe calea promovării unei largi colaborări cu alte țări.

Pentru început, relansarea creșterii se bazează pe sporirea exporturilor (+40% în 1980), impulsionate de revenirea pe unele piețe tradiționale de destacare. Elementul motoric al exporturilor îl constituie industria minieră, a cărei producție este estimată la 600 milioane dolari în 1980. Se urmărește extinderea capacităților de extracție prin realizarea unor noi proiecte, cum sînt mince Athens, Renoo (aur), mina Hartley (platină), mina Perseverance (nichel), lărgirea extracției de cărbune la minele Wankie, noi capacități de extracție a fenocromului etc.

În agricultură, atenția se concentrează pe repopularea fermelor și zonelor agricole abandonate, refacerea și completarea parcului de mașini, înființarea unor centre de dezvoltare rurală și acordarea de stimulente financiare pentru impulsionarea producției destinate pieței interne și exportului. Din 1981, se așteaptă revenirea producției alimentare la nivelul satisfacerii întregreale a consumului intern, paralel cu o sporire a exporturilor, îndeosebi de tutun și zahăr.

Stimulată de relansarea exporturilor, în ciuda unor mari dificultăți privind asigurarea transportului produselor pînă la cele mai apropiate porturi, activitatea industrială va înregistra în 1980 o creștere estimată la 9%. Numărul noilor locuri de muncă create este apreciat la cel puțin 50 000. Paralel cu preocuparea de mărire a gradului de prelucrare a produselor miniere și agricole, industria prelucrătoare va începe un amplu proces de modernizare, prin înlocuirea mașinilor și instalațiilor, în majoritatea cazurilor cu o vechime de cel puțin 15 ani, și prin construirea unor noi fabrici. Se prevede că în 1981 industria va fi capabilă de o creștere în jur de 15%.

În contextul unor relații solide de prietenie între poporul român și poporul Zimbabwe, România a început să devină o prezență tot mai activă în schimburile comerciale și de cooperare economică externă ale Zimbabwe. În cooperarea economică se consensuează deja o serie de acțiuni, în special în domeniul producției, între întreprinderi din cele două țări. De asemenea, atît la nivel guvernamental cît și la nivel de specialiști au fost evidențiate o serie de noi acțiuni de conlucrare reciproc avantajoasă în domeniul agriculturii, geologiei, mineritului, transporturilor și energiei, precum și în schimburile comerciale.

Marin FRANCU

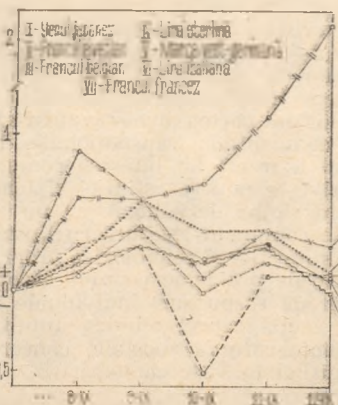
• Vezi și „Revista economică”, nr. 16 din 18 aprilie 1980

EVOLUȚII MONETARE

ȘI ÎN PERIOADA 8-12 septembrie 1980 dolarul S.U.A. a continuat să înregistreze o depreciere moderată față de majoritatea valutelor occidentale. Această evoluție reflectă reținerea operatorilor de devize față de eventualitatea unei reveniri a dolarului S.U.A. sub efectul programului antiinflaționist care vizează scăderea ratei inflației sub 10% (în termeni anuali). Continuarea tendinței de creștere a dobînzilor pe piața internă, care a dus la o nouă majorare a dobînzii preferențiale „prime rate” la nivelul de 12,25% p.a., a atestat doar în mică măsură cursurile de schimb la finele perioadei.

Lira sterlină a înregistrat oscilații provocate îndeosebi de anticipările unei eventuale reduceri a dobînzii minime de împrumut. În final, lira a revenit la un nivel apropiat de deschiderii (2,4150 dolari pentru o liră). **Francul elvețian** a atins un nivel maxim de circa 1,6250 franci pentru un dolar și a închis cu aproximativ 0,3% peste cursul de referință la un curs de circa 1,6200 franci pentru un dolar. **Marca vest-germană** a resimțit o ușoară influență datorată anticipărilor privind o posibilă reducere a nivelului rezervelor minime obligatorii situîndu-se — la închiderea de 1,7805 mărci pentru un dolar — cu puțin peste nivelul cursului de referință.

Francul belgian a atins un maxim cu circa 0,6% peste cursul de referință, după care a înregistrat un ușor recul și a terminat intervalul la un curs de circa 28,35 franci pentru un dolar. **Francul francez** nu a fost

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 8-12 IX; bază: cursurile din ziua de 5 IX a.c.

influențat în mod deosebit de anunțarea unei noi creșteri a rezervelor monetare ale țării, cînd la închiderea practic la nivelul cursului de referință de circa 4.1410 franci pentru un dolar. **Lira italiană**, după anunțarea creșterii cu 1,9% a indicelui prețurilor de consum pe luna august, a înregistrat o depreciere foarte moderată și a închis intervalul la circa 847,15 lire pentru un dolar.

Yenul japonez a beneficiat de prognozele mai optimiste referitoare la situația economică de perspectivă a țării, precum și de un nivel relativ mai ridicat al dobînzilor pe piața euro-depozitelor, înregistrînd o depreciere marcată față de dolarul S.U.A., în raport cu care — la închiderea de 213,35 yeni pentru un dolar se situa cu peste 2,0% peste cursul de referință.

Nivelul dobînzilor pe piața euro-depozitelor la perioadele de șase luni a înregistrat o creștere la circa 12,3125% p.a. pentru euro-dolarul S.U.A. și la 8,5% p.a. pentru euro-mărcile vest-germane și o scădere la circa 5,75% p.a. pentru euro-francii elvețieni.

Piața aurului a cunoscut o creștere puternică a prețului la acest metal care, după un maxim de 693,50 dolari/uncie fixing la Londra, a înregistrat la ultimul fixing al săptămîinii un recul (sub influența unor factori tehnici) la 693,50 dolari pentru unci de aur fin.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

Probleme ale viitorului și dezvoltării în viziunea unor specialiști

Concentrarea preocupărilor în vederea depășirii decalajelor în domeniul științei și tehnologiei

DINTRE indicatorii care exprimă stadiul de subdezvoltare sub aspect tehnologic, unul dintre cei mai elocvenți îl constituie nivelul decalajelor privind resursele financiare alocate pentru cercetare și dezvoltare — decalaje cu implicații deosebite ținând seama de faptul că aceste discrepanțe se mențin de un timp îndelungat. Potrivit unui studiu al O.C.D.E., din totalul de 96,5 miliarde dolari alocați la nivel mondial pentru cercetare și dezvoltare în 1973, lumea a treia a beneficiat de numai 2,8 miliarde dolari.

Desigur, lipsa resurselor umane constituie un impediment major în calea transformării științei și tehnologiei în factori ai dezvoltării dar, în același timp, nu poate fi neglijată nici importanța finanțării ca element stimulatoriu pentru creșterea nivelului educațional și pentru calificarea unui număr suficient de cercetători și oameni de știință. Aceasta, cu atât mai mult cu cât țările lumii a treia, confruntate cu o serie de dificultăți economice de primă urgență, cu greu își pot canaliza eforturile către probleme de amploare, pe termen lung, vizând dezvoltarea capacității științifice și tehnologice proprii.

Rezultă de aici necesitatea ca sistemul de finanțare să fie îmbunătățit și lărgit, să fie create noi mecanisme de finanțare îndreptate cu precădere spre sprijinirea eforturilor de industrializare ale țărilor în curs de dezvoltare, probleme care constituie obiectivul unui studiu al profesorului columbian FRANCISCO R. SAGASTI, de la Centrul internațional de cercetări în probleme ale dezvoltării. Redăm în continuare câteva din principalele teme abordate în studiul intitulat „Finanțarea dezvoltării științei și tehnologiei în țările „lumii a treia“”.

Caracteristici ale mecanismelor de finanțare pentru cercetare și dezvoltare

ÎN CONTEXTUL eforturilor pentru creșterea resurselor financiare destinate cercetării și dezvoltării, preocupările lui F. Sagasti se îndreaptă către stabilirea condițiilor celor mai adecvate, în interesul statelor rămase în urmă. Iată câteva premise considerate de autor esențiale:

- Finanțarea dezvoltării capacității endogene în domeniul științei și tehnologiei constituie o sarcină și o responsabilitate ce revin în primul rând guvernelor țărilor interesate. Intervenția guvernelor, prin mecanisme de finanțare, este necesară date fiind perspectiva îndelungată a acestei sarcini, responsabilitatea pe care guvernele pot și trebuie să și-o asume în acest context precum și intercondiționarea dezvoltării cu o serie de factori externi.

- În stabilirea mecanismelor de finanțare este necesar să fie avute în vedere programele ce urmează a fi realizate precum și nivelul finanțării pentru o anumită arie de activități. În acest ultim context, arată F. Sagasti, trebuie stabilite două tipuri de parametri: limita inferioară a alocațiilor financiare, derivată din evaluarea masei critice necesare realizării obiectivelor în domeniul științei și tehnologiei; limita superioară, în funcție de capacitatea de absorbție a instituțiilor implicate în dezvoltarea științei și tehnologiei (infrastructură existentă și posibilitățile de extindere). Este necesar, firește, ca în definirea exactă a priorităților să fie stabilit și potențialul uman ce urmează să fie afectat acestei activități.

- Finanțarea trebuie să acopere o gamă largă de activități în domeniul științei și tehnologiei, fără a se referi exclusiv, așa cum s-a făcut mult timp, la cercetare și dezvoltare, subliniază F. Sagasti. Schemele de finanțare a dezvoltării endogene în știință și tehnologie ar trebui să mai includă, printre altele, activități cum sînt: programe de specializare, de adaptare a tehnologiei, marketing pentru tehnologia importată, consulting, probleme de design în engineering, fondurile ce presupun un anumit risc în stimularea inovației, rețea informațională în domeniul științei și tehnologiei, standardizarea și controlul calității, asigurarea continuității finanțării în afara oricăror posibile bariere explicate prin rațiuni bugetare sau prin instabilitatea contribuției valutare.

- Este apreciată ca necesară diversificarea cadrului instituțional, experiența demonstrând că este imposibil să se recurgă la un singur sistem de finanțare pentru întreaga gamă de activități și arie de probleme legate de dezvoltarea științei și tehnologiei.

- Cooperarea între țările lumii a treia la nivel regional și interregional, constituie una din componentele esențiale ale dezvoltării endogene. Această caracteristică este determinată, potrivit autorului, pe lângă factorii enumerați anterior, de necesitatea ca țările în curs de dezvoltare să poată face față presiunilor din partea țărilor industrializate și a companiilor transnaționale. Țările „lumii a treia” au interese comune în ce privește punerea științei și tehnologiei în slujba dezvoltării, au un trecut istoric comun în legătură cu lipsa unei baze științifice și tehnologice proprii, au o serie de probleme comune cărora nu le pot da răspunsuri individuale adecvate sub aspect tehnico-științific — elemente care fac posibilă concertarea eforturilor în vederea depășirii decalajelor.

- În stabilirea proiectelor de dezvoltare endogenă a științei și tehnologiei ar trebui, în ultimă analiză, să se țină seama, pe lângă prioritățile la nivel

național, și de cadrul subregional, regional și internațional.

Mecanismele de finanțare la nivel național

PORNIND de la accepțiunea că finanțarea dezvoltării capacității endogene pentru știință și tehnologie este în primul rând un atribut al responsabilității naționale, țările „lumii a treia” ar trebui să majoreze nivelul fondurilor din P.N.B. alocate științei și tehnologiei, de la 0,2—0,5 la sută — cât era în cele mai multe din cazuri în deceniul al optulea — la 0,7—1,0 la sută, folosind o varietate mare de mecanisme financiare pentru atingerea acestor obiective.

Un prim mecanism l-ar putea constitui — potrivit lui Sagasti — creșterea alocațiilor guvernamentale pentru știință și tehnologie la un nivel de cel puțin 2—3 la sută din cheltuielile bugetare. În afară de prelevările bugetare autorul consideră posibile și alte căi, printre care:

- cesionarea unui anumit procent din venitul net, înainte de deducerea taxelor. Printr-un astfel de sistem, pus în aplicare în Peru din 1970, Institutul pentru tehnologie industrială, precum și toate întreprinderile industriale varsă 2 la sută din profitul brut pentru stimularea cercetării tehnologice. Numai pentru America Latină acest sistem ar putea furniza anual 200 milioane dolari.

- alocarea de către întreprinderile industriale, a unor sume echivalente cu taxele de redevență. În urma analizei efectuate pe cazul unor țări latino-americane în decurs de mai mulți ani rezultă că un asemenea sistem ar putea genera pentru America Latină fonduri însumând anual peste 500 milioane dolari.

- Alccarea unui anumit procent, reținut din investițiile străine. Considerînd că circa 1 la sută din investițiile străine s-ar alocă pentru știință și tehnologie aceasta ar fi însemnat 100 milioane dolari pentru America Latină în perioada 1970—1975.

- Procente din împrumuturile acordate, de către băncile de dezvoltare pe plan local, întreprinderilor industriale, acestea din urmă fiind obligate să deducă din împrumutul primit un anumit procent pentru știință și tehnologie. (În Argentina, de exemplu, această obligație se referă, concret, la crearea de centre de dezvoltare tehnologică în diferite ramuri de activitate).

Printre alte proceduri analizate de F. Sagasti ar mai exista și posibilitatea creării de fundații guvernamentale sau neguvernamentale, fonduri la dispoziția statului sau la nivel regional etc. Este subliniat faptul că există multe surse naționale pentru a genera fonduri

destinate dezvoltării științei și tehnologiei, care pot fi folosite fără a presupune acorduri internaționale. Este de asemenea posibil ca țări în curs de dezvoltare care creează astfel de sisteme la nivel național să-și coordoneze între ele acțiunile.

Căi și mijloace de reducere a decalajelor

F. R. SAGASTI subliniază că este necesar ca mecanismele internaționale de finanțare să completeze resursele naționale, iar această finanțare să se realizeze într-un flux masiv din partea țărilor industrializate. Dar, deși există o mare varietate de reglementări pentru a canaliza fonduri internaționale în sprijinul dezvoltării științei și tehnologiei în țările „lumii a treia”, unele din acestea operând de mai mulți ani, resursele transferate anume pentru știință și tehnologie până în prezent au atins doar un nivel foarte scăzut. S-ar impune astfel, în concepția autorului, să se creeze noi mecanisme de natură să sporească substanțial aceste resurse, pentru a veni efectiv în sprijinul dezvoltării științifice și tehnologice în „lumea a treia”.

În primul rând, există canalele de asistență bilaterală oficială, care presupun — în majoritatea cazurilor — ajutoare legate. Ar fi ideal ca cel puțin 25 la sută din totalul ajutoarelor să fie acordate fără nici o condiție, permițând astfel țării beneficiare să decidă cu privire la proiecte, la mărfurile pe care dorește să le achiziționeze cu aceste fonduri etc. Utilitatea ar consta și în faptul că beneficiarul ar avea o capacitate de decizie sporită în alegerea tehnologiei dorite. În plus, 5 la sută din aceste ajutoare s-ar putea folosi în scopuri de dezvoltare a științei și tehnologiei, fonduri care ar urma să fie dirijate la instituții special create în acest sens.

Un al doilea canal se referă la o serie de agenții și instituții neguvernamentale în afara fundațiilor care în mod tradițional au sprijinit eforturile de cercetare și specializare.

O a treia cale, avută în vedere de autor, s-ar realiza prin intermediul agențiilor financiare multilaterale care au fost create în ultimii 20 de ani. Considerând activitatea acestora, 10 la sută din împrumuturile acordate s-ar putea aloca în mod special pentru dezvoltarea capacităților endogene în materie de știință și tehnologie în „lumea a treia”, ceea ce ar putea genera fonduri de aproximativ 450 milioane dolari anual. În plus, ar putea fi constituite o serie de fonduri regionale pentru dezvoltarea științei și tehnologiei, cu contribuții din diferite surse. În sfârșit, arată F. Sagasti, ar mai exista și posibilitatea înființării unor consorții de finanțare — asemănătoare cu Grupul consultativ pentru cercetare agricolă internațională sau Programul internațional de cercetări asupra bolilor tropicale — care să fie alimentate cu fonduri din diverse surse, provenind în special de la organizațiile multilaterale.

Ar trebui, de asemenea, stabilite noi mecanisme care să atragă fonduri suplimentare, în mod automat și continuu, pentru dezvoltarea capacităților proprii în materie de știință și tehnologie.

Deși mai greu realizabile sub aspect politic, aceste mijloace ar trebui să joace un rol major în acordarea de asistență financiară. Printre propunerile care s-au făcut în acest sens figurează taxa de dezvoltare, pîrghia taxei asupra consumului intern, asupra mărfurilor comercializate sau asupra veniturilor în țările dezvoltate. Taxa de dezvoltare ar mai putea fi aplicată și asupra veniturilor rezultate de pe urma comerțului internațional sau a exploatarea mineralelor de pe fundul mărilor.

Există și propuneri care privesc fo-

losirea pîrghiei taxelor asupra cheltuielilor militare și de înarmare ale țărilor industrializate. S-ar mai putea lua în discuție și o altă propunere privind crearea unui fond legat de comerțul cu produse cu nivel tehnologic ridicat, respectiv de decalajele existente între țările industrializate și cele în curs de dezvoltare. Astfel, s-ar putea iniția, arată Sagasti, un proces de redistribuire treplată a efortului științific și tehnologic, în cadrul unor structuri comerciale mondiale mai echitabile.

Din descrierea diferitelor scheme posibile de finanțare a dezvoltării științifice și tehnologice în „lumea a treia” din care F. Sagasti trage concluzia că sînt necesare o serie de mecanisme la nivel național, regional sau internațional, rezultă, de asemenea, că o creștere substanțială a nivelului resurselor alocate în mod expres pentru dezvoltarea științifică și tehnologică este în mod cert posibilă. Fezabilitatea multor scheme a fost deja demonstrată în practică, iar multe altele pot fi realizate fără prea mari dificultăți. Multe din aceste mecanisme nu necesită acorduri internaționale, astfel că este posibil ca țările în curs de dezvoltare să treacă la măsuri concertate sau autonome pentru a introduce mecanisme similare.

Dar chiar dacă aceste mecanisme sînt puse în funcțiune simultan și la toate nivelele printr-o voință politică coordonată, impactul lor nu se face simțit decît pe termen lung, fiind doar un început în diminuarea disparităților existente — și în continuu creștere — între țările industrializate și cele în curs de dezvoltare în ce privește capacitatea tehnico-științifică. Sînt măsuri — subliniază F. Sagasti — ce trebuie abordate direct de către lumea a treia, cu sau fără ajutorul țărilor industrializate, întrucît situația de subdezvoltare nu poate fi depășită decît prin realizarea unui potențial propriu științific și tehnologic.

Orientări în dezvoltare

Economisirea energiei, o operație rentabilă

DUPĂ CUM RELEVĂ recent publicația franceză „Nouvel Observateur”, un raport oficial, conținând concluziile unei investigații multidisciplinare asupra viitorului efectuată de un grup de 44 de experți, intitulat „O perspectivă a consumului de energie pe termen lung”, aduce în discuție o serie de informații și de opinii considerate inedite. Desigur, cercetarea a urmărit situația concretă din Franța, dar rezultatele ei par să aibă o valabilitate mult mai mare.

O primă concluzie asupra căreia se insistă este aceea că energia este în prezent utilizată atât de irațional, risipa atât de mare, iar tehnicile ce permit evitarea sau eliminarea ei atât de cunoscute și de rentabile, încît în cazul Franței, în perspectiva anului 1990, creșterea consumului de energie ar putea să fie de 4-8 ori mai mică

decît creșterea avută în vedere pînă în prezent, ceea ce ar însemna o economie anuală de 60 milioane tone echivalent petrol. Viitorul, apreciază experții, rezidă nu în sporirea producției de energie, ci în realizarea de materiale și tehnologii care permit să se producă mai multe bunuri și servicii cu cheltuieli cît mai mici de energie.

Făcînd un inventar al posibilităților de economisire a energiei, raportul le menționează pe următoarele:

● În domeniul transporturilor: vehiculele vor consuma cu pînă la 30% mai puțin în 1990 și cu pînă la 50% mai puțin pînă în anul 2000, datorită reglării automate a raportului de transmisie, a aprinderii, injectării etc. De asemenea, după unele studii, telefonierile și în general perfecționarea telecomunicațiilor vor reduce cu 20% numărul călătoriilor de serviciu și cu

18% circulația urbană. Totodată, reabilitarea mersului pe jos și amenajarea de piste cicliste ar putea să ducă la un recul spectacular al circulației urbane.

● La încălzirea locuințelor și a birourilor, prin utilizarea unor sisteme automate de reglare, relativ puțin costisitoare, se pot realiza economii de 15-20% în cazul locuințelor și între 10-40% la birouri și comerț. Dacă se adaugă și lucrări de izolare termică s-ar putea economisi pînă la 50% din energia de încălzire consumată în clădirile existente precum și în noile construcții.

● În producția industrială se găsesc însă rezervele cele mai mari, în raport fiind combătută ideea, acceptată de regulă pînă acum, că o creștere a producției ar trebui să fie însoțită inevitabil de o creștere a consumului energetic. Experții respectivi enumeră un foarte mare număr de domenii în care modernizarea tehnologică și în special noile forme de automatizare duc la o reducere substanțială a consumului specific de energie. Se subliniază că între

1960-1978 reducerea consumului energetic pe unitatea produsă a fost de 38% și se prevede că ea va fi de încă 20% pînă în 1990 și de 30% pînă în anul 2000. De asemenea se apreciază că în industriile agroalimentară, textilă și constructoare de mașini și construcții de mașini sunt mult superioare acestei medii, mai ales prin extinderea sistemelor de reglare automată și de recuperare a agenților termici, printr-o concepție mai economică a încălzitoarelor, prin administrarea automată a parcului de mașini-unelte.

În sfârșit, autorii studiului atrag atenția asupra imposibilității de a se depăși o anumită limită în ce privește ponderea energiei nucleare în totalul producției de energie electrică. Amintind că centralele electronucleare nu pot fi oprite sau pornite în funcție de necesități, așa cum se procedează cu centralele clasice, autorii raportului se întreabă cum va fi utilizată energia disponibilă în acele perioade ale zilelor și ale anului în care nu se înregistrează consumurile maxime.

Strategia specializării

STABILIREA unor orientări corecte ale specializării producției în raport cu cererea pe plan mondial asigură avantaje considerabile și o mai mare marjă de manevrări; țările care reușesc acest lucru au posibilitatea fie de a accelera ritmul dezvoltării lor economice, deoarece nu riscă să-și dezechilibreze balanța comercială externă, fie de a întări poziția monedei lor — apreciază revista **Cahiers français**. Publicând concluziile unui studiu efectuat în Franța, pe baza a 54 categorii de produse, clasificate în funcție de dinamica cererii mondiale pentru fiecare dintre ele, revista subliniază că este esențial să se ia în considerație cererea în perspectivă, iar nu cea actuală.

O asemenea abordare implică efectuarea unei cercetări ample și complexe a pieței mondiale, fiind necesar să se țină totodată seama de diferite restricții care rezultă din condițiile concrete de producție dintr-o țară sau alta. Ea trebuie completată cu determinarea pozițiilor deținute de concurenți și cu urmărirea direcțiilor în care acționează aceștia. Este vorba aici de o activitate permanentă, deoarece alegerea domeniului sau domeniilor de specializare a economiei naționale nu poate fi niciodată considerată ca definitivă.

U. R. S. S.: dezvoltarea învățământului economic de masă

ÎN Uniunea Sovietică învățământul economic de masă a căpătat o amploare deosebită, în cursul ultimelor două cincinale diferitele cursuri tematice fiind absolvite de majoritatea muncitorilor și colhoznicilor, a specialiștilor și cadrelor de conducere din economia

(mil. persoane)

Tematica cursului	Nivelul cursanților		Total
	muncitor și colhoznic	specialiști și cadre de conducere	
Bazele economiei și ale conducerii	64,5	13,0	77,5
Probleme ale eficienței muncii	28,0	6,0	34,0
Experiența avansată privind ridicarea eficienței și a calității	12,2	1,8	14,0
Total	104,7	20,8	125,5

Sursa: „Ekonomiceskaia gazeta”, nr. 36 1980

națională. S-a urmărit pe această cale difuzarea cât mai largă a experienței avansate în organizarea muncii, în aplicarea în producție a realizărilor științei și tehnicii, în ridicarea eficienței producției și a calității muncii etc.

Pe lângă cele peste 125 milioane de persoane cuprinse — în deceniul încheiat — în principalele cursuri menționate în tabelul de mai sus, în anul școlar trecut 3,5 mil. persoane au urmat noul curs „Dezvoltarea întrecerii socialiste, educarea atitudi-

nii comuniste față de muncă”, 600 mii de persoane — cursul „Perfecționarea mecanismului economic”, iar peste 725 mii de persoane au audiat cursuri experimentale, dedicate problemelor economice și sociale ale progresului tehnico-științific.

Orientări investiționale în industria minieră

REVISTA **Engineering and Mining Journal** a publicat nu demult estimări privind investițiile de capital în industria minieră din țările nesocialiste, proiectate pentru anii 1980—1984. Datele sintetice, reproduse în tabelul de mai jos, reflectă concentrarea investițiilor îndeosebi pentru prospectarea și darea în exploatare a unor noi zăcăminte de minereu de aluminiu și cupru, în comparație cu fondurile mult mai modeste destinate extinderii capacităților de extracție a minereului de fier.

Materia primă	Obiective proiectate (unități)	Investiții destinate (milioane dolari)
Aluminiu	62	25 218
Cupru	52	15 229
Minereu de fier	20	7 458
Plumb și zinc	21	2 391
Uraniu	23	3 514
Nichel	14	3 200
Aur	9	450
Alte metale	35	2 232
Total	236	59 770
Fosfați	26	7 382
Alte minerale	40	11 577
Total	66	18 959
Total general	302	78 729

În ceea ce privește repartitia geografică a investițiilor proiectate, circa o cincime din total revine obiectivelor miniere amplasate în Australia și Oceania (15,6 mlrd. dolari), urmate de cele din țările Asiei (11,8 mlrd. dolari), din țările Africii (10,4 mlrd.), din Canada (8,6 mlrd.) ș.a.m.d. Această repartitie oglindește atât relativa epuizare a resurselor minerale din țările capitaliste dezvoltate, cât și condițiile mai puțin restrictive în care își pot, de regulă, desfășura activitatea companiile miniere în țările în curs de dezvoltare.

Surse potențiale de economisire a energiei

O CERCETARE efectuată în cadrul a 83 de întreprinderi industriale din Anglia asupra modului de folosire a energiei și posibilităților de economisire a acesteia a permis stabilirea unor priorități și oportunități în domeniul respectiv. S-a evidențiat, între altele, că în anul 1976 cheltuielile pentru combustibil și energie au reprezentat — ca pondere în volumul global al vânzătorilor de produse ale ramurii respective — între 30 și 50% în industria materialelor de construcții (cărămidă, sticlă, ciment, ceramică), 20—30% în cea chimică, 20% în industria cărbunelui și în prelucrarea petrolului, 10—20% în metalurgia neferoasă, în industria hârtiei și cea poligrafică,

7—8% în industria textilă, 5% în industria alimentară, în construcțiile de mașini, în industria electrotehnică și numai 2,5% în construcțiile de automobile.

Pe de altă parte, sub aspectul impactului posibil al măsurilor de economisire preconizate, se apreciază că prin aplicarea lor se pot realiza economii de energie cum ar fi: la iluminat — 70%, în secțiile de deservire ale întreprinderilor — 70%, prin îmbunătățirea izolării instalațiilor tehnice — 58%, în secții de cazane — 47%, la încălzirea încăperilor și prin utilizarea căldurii reziduale — 43%, prin perfecționarea controlului fabricației — 39%, introducerea unor modificări ale procesului de producție — 16%, îmbunătățirea întreținerii tehnice a utilajelor și instalațiilor — 15%, înlocuirea mașinilor învechite — 13%, folosirea mai eficientă a instalațiilor productive — 9% etc.

Mozambic — preocupări pentru dezvoltarea economiei

DUPĂ CUM AU RELATAT agențiile de presă, guvernul mozambican a aprobat recent principalele orientări ale planului de perspectivă privind dezvoltarea economiei naționale, printre obiectivele cheie figurând ridicarea nivelului de trai al populației, înfăptuirea unor mari proiecte de dezvoltare economică și socială a Mozambicului.

Se are în vedere consolidarea sectorului de stat într-o serie de ramuri importante ale economiei naționale; anul trecut acest sector a furnizat deja 40% din producția industrială a țării, deținând poziții dominante în industria de prelucrare a petrolului, în metalurgie ș.a. O altă preocupare stringentă o constituie dezvoltarea și diversificarea producției agricole, în scopul sporirii fondului de materii prime pentru industria prelucrătoare și pentru export, precum și al asigurării în proporție crescândă a necesarului alimentar al populației.

În realizarea politicii sale de dezvoltare social-economică Mozambicul se sprijină pe colaborarea și cooperarea reciproc avantajoasă atât cu o serie de țări din zonă (Tanzania, Zambia, Irak etc.) cât și cu țări socialiste (Bulgaria, R.D.G., România, U.R.S.S. ș.a.). Relațiile româno-mozambicane cunosc o evoluție ascendentă, pe baza Tratatului de prietenie și cooperare încheiat între cele două țări în anul 1979; o expresie a acestei evoluții o constituie — între altele — creșterea de peste 4 ori a schimburilor economice în perioada 1977—1979. Recentă vizită efectuată în țara noastră de președintele Republicii Mozambic, Samora Moises Machel, convorbirile la cel mai înalt nivel româno-mozambicane au constituit un nou impuls pentru extinderea și diversificarea cooperării economice reciproc avantajoase în industrie și agricultură, în economia forestieră, în domeniul transporturilor și mineritului, pentru intensificarea colaborării pe linia pregătirii cadrelor, pentru lărgirea schimburilor comerciale între cele două țări.

GLOSAR

„Hot money“

ACEST TERMEN englez (în românește „bani fierbinți“) a fost adoptat pe plan internațional pentru a caracteriza capitalurile care, în loc să fie investite productiv sau utilizate pentru alte scopuri economice, circulă rapid de la o țară la alta în intenția de a fi speculate. Așadar, nu orice capital flotant este denumit „hot money“, ci numai acela a cărui mișcare este provocată de intenția deținătorului de a-l folosi pentru obținerea de câștiguri numai prin simpla circulație internațională a lui.

Asemenea mișcări rapide de capitaluri dintr-o țară în alta afectează profund echilibrul piețelor valutare (deplasarea capitalului pe plan internațional implică trecerea de la o monedă la alta — deci convertirea — prin intermediul piețelor de schimb). Ele stau la baza multor variații aberante ale cursurilor valutare, producând singure sau împreună cu alte fenomene maladive ale economiei de piață crize ale relațiilor valutare-financiare internaționale. Prin urmare, în timp ce mișcarea capitalurilor determinată de cauze economice este utilă și necesară, operațiile cu „hot money“ sînt o practică dăunătoare.

Operațiile cu „hot money“ nu sînt specifice actualei crize valutare internaționale. Ele au fost efectuate încă în secolul XIX, însă amploarea lor cea mai mare a fost înregistrată în perioada interbelică și cu deosebire în deceniile '60 și '70. Aceste operații îmbracă forme diferite: în principiu, orice tranzacție financiară cu un nerezident poate fi în esență o mișcare speculativă de capital, deci o deplasare de „hot money“: totul depinde de intenția inițiatorului acestei tranzacții. Astfel, o depunere de valută într-un cont la o bancă din străinătate poate fi o mișcare de „hot money“. La fel achiziționarea de creanțe pe termen scurt asupra unor debitori nerezidenți, sau cumpărarea de titluri pe termen lung negociabile pe piețele financiare.

Există numeroși deținători de capitaluri care, în anumite condiții, preferă să utilizeze aceste capitaluri pe termen scurt în scopuri speculative. Din această categorie fac parte, în afară de speculatorii de profesie, societățile transnaționale, a căror trezorerie utilizează prin definiție diferite valute, precum și statele exportatoare de petrol care dețin rezerve valutare importante și care nu găsesc un plasament imediat pentru ele.

Posesorii de „hot money“ dispun de informații la zi asupra perspectivelor fiecărei valute, în funcție de situația plăților externe a țării emittente, de stabilitatea politică, de evoluția situației internaționale etc. Încrederea sau neîncrederea într-o monedă, bazată pe o multitudine de factori social-economici și politici, sînt determinante pentru fluxurile de „hot money“.

Existența acestor fluxuri constituie o sursă de preocupări pentru guverne, deoarece nu există în capitalism mijloace eficiente de combatere a lor. În condițiile actuale, singura modalitate de acțiune împotriva capitalurilor vagabonde este...lăsarea cursurilor valutare să floteze liber, s-a afirmat în cercurile de specialitate din Occident. În felul acesta, s-a apreciat, speculatorii joacă unii contra altora, împărțindu-și riscurile între ei. De fapt, acesta nu înseamnă altceva decît înlocuirea unui factor de instabilitate și dezechilibru cu altul, iar relațiile valutare și financiare internaționale suferă în continuare.

Practic, fenomenul denumit „hot money“ nu va putea fi eliminat din viața internațională decît prin adoptarea unui nou sistem monetar internațional, în cadrul noii ordini economice mondiale.

C. K.

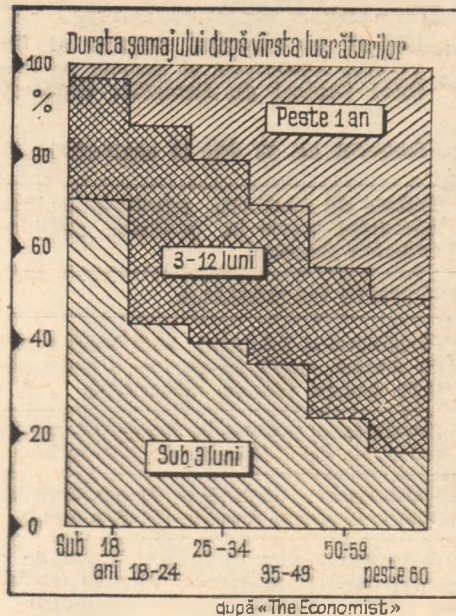
Petrol

Viorica Radulescu, Tirgoviste — 1) Dependența țărilor occidentale industrializate de petrolul importat a rămas aproape la fel de ridicată ca înainte de 1973—1974, în vreme ce prețul petrolului s-a majorat substanțial (numai în ultimii doi ani el a crescut de două ori). În aceste condiții subliniază experții O.C.D.E., succesul oricărui plan antiinflaționist și în perspectivă al oricărui program de creștere economică, este condiționat în măsură însemnată de economisirea energiei, în primul rînd a petrolului, și de punerea la punct a unor surse alternative de energie, paralel cu restructurarea aparatului productiv în lumina noilor exigențe ale reducerii consumului. Realizarea unor progrese mai rapide pe această linie este cerută cu atît mai mult cu cît, potrivit prognozelor Agenției internaționale pentru energie, deficitul previzibil de petrol al țărilor occidentale industrializate ar urma să atingă 3 milioane de barili pe zi în 1985 și 5 pînă la 8 milioane de barili pe zi în 1990.

2) Potrivit unor studii date publicității în Emiratele Arabe Unite, fondurile investite în străinătate de țările membre ale O.P.E.C. sînt evaluate la echivalentul a 236 miliarde dolari S.U.A. Aceste fonduri, constituite în majoritate din dolari americani, sînt investite după cum urmează: 59,6 miliarde dolari în Anglia, 55,4 miliarde în S.U.A., 51 miliarde în R.F.G., Japonia, Belgia și Olanda și 72,7 miliarde în alte țări.

Durata șomajului

Ilie Marchitan, Sebes — Este clar că proporțiile șomajului nu pot fi judecate numai după numărul persoanelor în căutare de lucru, fiind necesar să se țină seama și de durata perioadei de timp pînă la găsirea unui loc de muncă. Această durată tinde să crească atunci cînd proporțiile de ansamblu ale șomajului sporesc, așa cum se

întîmplă în actuala perioadă de încetinire a activității economice, astfel încît și ponderea șomerilor pe termen lung în efectivul total se majorează. În primăvară, șomerii aflați de peste un an în căutare de lucru (al căror efectiv s-a triplat în ultimul deceniu, fiind acum de 330 000) ajunseseră să reprezinte în Anglia un sfert din totalul șomerilor. De notat că

circa 100 000 dintre șomerii pe termen lung erau fără lucru de peste trei ani. După cum constata un raport oficial puțini dintre ei aveau vreo calificare, unii fiind chiar aproape analfabeți. În același timp, șansele de reincastrare în muncă se diminuează cu cît șomerii sînt mai avansați în vîrstă. Graficul de mai sus ilustrează, pe exemplul Angliei, tocmai acest fenomen.

Alternativă rațională

Septimiu Popa, Timișoara — 1) Institutul privind ordinea mondială (Institute for World Order) din New York este un organism de cercetare și învățămînt, nelucrativ, întemeiat în anul 1961 cu scopul de a formula și propune factorilor de decizie pe plan național și internațional cu sprijinul opiniei publice, alternative raționale la cursa înarmărilor și abolirea războiului ca mijloc de soluționare a conflictelor. El urmărește, de asemenea eliminarea opresiunii, din relațiile umane și din relațiile internaționale, crearea posibilităților pentru toți membrii societății de a participa la procesul luării deciziilor politice și la împărțirea mai echitabilă a roadelor procesului de producție, precum și realizarea unui echi-

libru între utilizarea resurselor globului și respectarea exigențelor protecției mediului înconjurător. Sub egida institutului au fost publicate în ultimii ani mai multe studii din seria „proiecte de modele de ordine mondială“, urmărind încurajarea unor schimbări fundamentale în structura relațiilor internaționale pentru o lume mai pașnică și mai dreaptă. Institutul editează trimestrial un buletin de informații intitulat „Macroscope“ cuprinzînd dezbateri și studii întreprinse în domeniul marilor probleme globale ale omenirii.

2) O relateare mai amplă asupra desfășurării congresului din acest an al Asociației internaționale de științe economice (A.I.S.E.), de la Ciudad de Mexico, a fost publicată în nr. 35 din 29 august 1980. Așa cum s-a relatat atunci, ca presedinte al A.I.S.E. a fost ales, pînă la viitorul congres, care va avea loc peste trei ani economistul mexican Victor L. Urquidí.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 38 din 19 septembrie 1980

- Unitate de neclintit, adeziune deplină a întregului popor la politica partidului (Nicoară Ionescu) 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Pregătirea și folosirea mai bună a forței de muncă, sursă de sporire a productivității muncii (Iulian Ploștinaru) 4
- Accelerarea punerii în funcțiune a noilor obiective de investiții (I. Gheorghiu) 6
- Valorificarea deplină și cu eficiență sporită a fondului funciar (I) (Ion Bold) 8
- Creșterea eficienței în activitatea de comerț exterior prin diversificarea formelor de comercializare (Florin Pogonaru) 10

- Mecanismul economico-financiar: funcționalitate-eficiență. Acordul global — formă superioară de organizare și retribuire a muncii (Alecă Bușniță, Adrian Neacșu) 12

- Cititorii au cuvântul 14

CONDUCERE • ORGANIZARE

- Structurarea și codificarea sistemelor informatice potrivit cerințelor mecanismului economico-financiar (Vladimir George) 15

TEORII—IDEI

- Componente ale strategiei trecerii la o nouă calitate în învățămîntul economic (I) (prof. dr. C. Pintilie) 16
- Școli • curente • economiști. Malthus — din filele istoriei în arsenalul ideologiei burgheze actuale (III) (prof. dr. Ivanciu Nicolae-Văleanu) 18
- Tendințe noi în dezvoltarea forțelor de producție ale viitorului (Mihai Drăgănescu) 20

ECONOMIE MONDIALĂ

- O politică consacrată creșterii bunăstării poporului, cauzei păcii, dezarmării și desfășurării internaționale (Dinu Dragomirescu) 23
- Instituționalizarea cooperării internaționale în domeniul resurselor teritoriilor submarine din afara jurisdicției naționale a statelor (Costache Ciubotaru) 24
- Necesitatea unor eforturi concertate pentru o restructurare de fond a relațiilor internaționale (N. S. Stănescu) 25
- Tendințe-conjuncturi 27
- Probleme ale viitorului și dezvoltării în viziunea unor specialiști. Concentrarea preocupărilor în vederea depășirii decalajelor în domeniul științei și tehnologiei (Francisco R. Sagasti) 28
- Mondorama 30
- Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI: Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

- Strong unity, full support of the entire people for the Party's policy (Nicoară Ionescu) 1
- Increasing efficiency in the foreign trade activity by diversifying marketing forms (Florin Pogonaru) 10
- Components of the strategy of passing to a new quality in the economic education (I) (Prof. dr. C. Pintilie) 16
- Schools-trends-economists. Malthus — from history book pages to the present stock of bourgeois ideology (III) (Prof. Dr. Ivanciu Nicolae-Văleanu) 18
- New trends in developing the productive forces of the future (I) (Mihai Drăgănescu) 20
- A policy focusing on increasing the people's welfare, on peace, disarmament and détente (Dinu Dragomirescu) 23
- Institutionalization of international cooperation in the field of submarine territorial resources which do not abide the national jurisdiction of states (Costache Ciubotaru) 24
- The necessity of concerted efforts for a profound restructuring of the international relations (N.S. Stănescu) 25
- Concentration of concerns in the field of science and technology (Francisco R. Sagasti) 28

DANS LE NUMÉRO

- L'unité inébranlable, l'adhésion totale du peuple entier à la politique du parti (Nicoară Ionescu) 1
- L'accroissement de l'efficacité dans l'activité de commerce extérieur par la diversification des formes de commercialisation (Florin Pogonaru) 10
- Composantes de la stratégie de la transition vers une nouvelle qualité dans l'enseignement économique (I) (prof. dr. C. Pintilie) 16
- Ecoles-courants-économistes. Malthus — des manuels d'histoire à l'arsenal de l'idéologie bourgeoise actuelle (III) (prof. dr. Ivanciu Nicolae-Văleanu) 18
- Tendances nouvelles dans le développement des forces productives du futur (Mihai Drăgănescu) 20
- Une politique dédiée à l'accroissement du bien-être du peuple, à la cause de la paix, du désarmement et de la détente internationale (Dinu Dragomirescu) 23
- L'institutionnalisation de la coopération internationale dans le domaine des ressources territoriales sous-marines en dehors de la juridiction nationale des Etats (Costache Ciubotaru) 24
- La nécessité des efforts concertés pour une restructuration à fond des relations internationales (N. S. Stănescu) 25
- La concentration des préoccupations dans le domaine de la science et de la technologie (Francisco R. Sagasti) 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Непокоримое единство, полное согласие всего народа с политикой партии (Никоарэ Ионеску) 1
- Увеличение эффективности во внешнеторговой деятельности на основе разнообразия форм продажи (Флорин Погонару) 10
- Составные стратегии перехода на новое качество в экономическом образовании (I) (проф. др. К. Пинтилие) 16
- Школы • течения • экономисты • Мальтус — со страниц истории в арсенал современной буржуазной идеологии (III) (проф. др. Иванциу Николае-Вэляну) 18
- Новые тенденции в развитии производительных сил будущего (Михай Дрэгэнеску) 20
- Политика, посвященная повышению благосостояния народа, делу мира, разоружения и международной разрядки (Дину Драгомиреску) 23
- Установление международного сотрудничества в области подводных территориальных ресурсов, находящихся вне национальной юрисдикции государств (Костакэ Чуботару) 24
- Потребность согласованных усилий для фундаментальной перестройки международных отношений (Н.С. Стэнеску) 25
- Проблемы будущего и развития в мировоззрении некоторых специалистов. Концентрация внимания на область науки и технологии (Франсиско Р. Сагаста) 28

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și ditorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămânal): pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului: 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația: București Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, 70159, sectorul 1 Cont I.S.I.A.P. 645150228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Științei“

NOUL AN ȘCOLAR A ÎNCEPUT!

NU UITAȚI SĂ ÎNCHEIAȚI

ASIGURAREA COMPLEXĂ A ELEVILOR ȘI STUDENȚILOR

această formă de asigurare combinată cuprinde în același contract:

cazurile de accidente ale elevului sau studentului pentru sume asigurate de pînă la 8.000 de lei, diferențiate în funcție de urmările accidentelor;

cazurile de pagube produse de incendiu, de unele calamități ale naturii ori de furt prin efracție la bunurile asigurabile (haine, încălțăminte, obiecte de sport și de voiaj etc.) de elev sau student oriunde în afara domiciliului, pentru suma asigurată de 2.000 de lei;

cazurile de răspundere civilă legală care decurg din deteriorarea unor bunuri din vina elevului sau studentului, pentru pagube de cel mult 100 de lei pînă la 2.000 de lei.

Administrația Asigurărilor de Stat plătește despăgubiri și sume asigurate ca urmare a evenimentelor neprevăzute produse în timpul valabilității contractului de asigurare, în orice loc și cu orice ocazie, inclusiv în timpul vacanțelor.

În cazurile de invaliditate permanentă parțială se plătește o parte din suma de 12.000 de lei prevăzută pentru cazurile de invaliditate permanentă totală, corespunzătoare gradului de invaliditate stabilit.

Durata asigurării este de 6 luni sau de 1 an (la alegere).

Costul asigurării este de 1 leu pe lună pentru toți elevii și studenții.

Pentru informații suplimentare și pentru contractare de asigurări, vă puteți adresa responsabililor cu asigurările, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct,

A sosit toamna

Noi modele de confecții, costume bărbătești, rochii, fuste, jachete din stofă, tricotaje din P.N.A., încălțăminte și alte articole vestimentare destinate acestui sezon vă așteaptă în magazinele și raioanele specializate ale comerțului de stat.

MODELE ELEGANTE, FRUMOASE, MODERNE, PRACTICE, ÎN TON CU NUANȚELE TOAMNEI !

